281.9499
P891

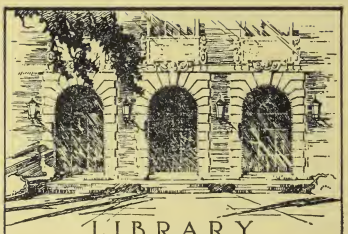

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF ILLINOIS

В255

ПРАВОСЛАВНЫЙ ГЛАСЪ

ПРОТИВЪ ПРОТЕСТАНТСКЫЙТЪ ПРОЗЕЛИТИЗЪМЪ ВЪ БЪЛГАРІѢ.

ИЗДАВА

РЫЛСКЫЙ МОНАСТЫРЪ.

РУСЧЮКЪ

Въ Книгопечятницѣтѣ на Дунавскѣтѣ Область.

1869.

UNIVERSITY LIBRARY

UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN

The person charging this material is responsible for its renewal or return to the library on or before the due date. The minimum fee for a lost item is **$125.00, $300.00** for bound journals.

Theft, mutilation, and underlining of books are reasons for disciplinary action and may result in dismissal from the University. *Please note: self-stick notes may result in torn pages and lift some inks.*

Renew via the Telephone Center at 217-333-8400, 846-262-1510 (toll-free) or circlib@uiuc.edu.
Renew online by choosing the **My Account** option at:
http://www.library.uiuc.edu/catalog/

MAR 1 9 2007

281.9499
P891

Мили наши Съотечественници!

Въ чистито то царуваніе на великыа Прѣобразователь на Отоманскѫ тѫ Дрьжавѫ — Султанъ Махмуда, слѣдъ шестдесять и пятгодишни усилія на хытрѫ тѫ политикѫ на Фенерь: да съсыпе и истреби всяко народно въспоминаніе и да задуши всякѫ народнѫ свѣсь, труба та на пробужданіе то въструби ясно и силно и надъ наше то, изморено отъ дълговрѣменный тъ Фенерскый яремъ, Отечество, и ако ся съгласимъ съсъ нѣкои отъ наши тѣ учены Съотечественници, кои то сѫ пріимали най живо учястіе въ възрожденіе то на нашій тъ Народъ, че това възрожденіе ся е начнѫло правилно отъ прѣдъ тридесять и пять годины, ный ще раздѣлимъ това врѣмя на двѣ Епохы: Въ пьрвѫ тѫ епохѫ, т. е. въ продълженіе на двадесять и пять годины, въздигахѫ ся Българскы училища на разны мѣста въ Отечество то ни, печятахѫ ся Българскы книжкы и развиваше ся отъ день на день мысъль та за изгонваніе на Грьци тѣ, кои то, освѣнь гдѣ то тъпчяхѫ всичко, що е наше Народно, бѣхѫ довели нашій тъ злочестъ Народъ още и до крайнѫ безнравственность. Това стремленіе на Народъ тъ къмъ просвѣщеніе то и освобожденіе то му отъ омразный тъ яремъ на инородно то духовенство слѣдувѧ полегка, мирно растнѫ и ся продължи до послѣдни тѣ годины на царуваніе то покойнаго Султанъ Меджида.

Въ тѫѣ пьрвѫ епохѫ на Българско то възрожденіе, ако и да ставахѫ демонстраціи противъ грьцизмъ тъ по нѣкои мѣста, като въ Търново и Свищовъ въ врѣмя то на Митрополита Аѳанасіа, и въ Пловдивъ въ врѣмя то на Митрополита Хрисанѳа; нъ тѣзи заявенія

Slavic

не заслужвать твърдѣ голѣмо вниманіе; защо то бѣхѫ чястны; и като не е намѣреніе то ни да описваме възрожденіе то на нашій тъ Народъ, за кое то не сѫ прѣставали да говорять народни тѣ ни вѣстници, ный ще прѣминемъ на послѣднѭ тѫ епохѫ, коя то начнава отъ послѣдни тѣ години на царуваніе то покойнаго Султанъ Абдулъ Меджида, както по-горѣ казахме.

Въсточна та война съживи Българи тѣ: Стремленіе то къмъ наукѫтѫ и образуваніе ся уголѣми; Идеата за народность, коя то бѣше ся въцарила почти на всякѫдѣ, силно ся отзовѫ и въ наше то Отечество, и отъ день на день ся развиваше и съзнаваше въ Массѫтѫ на Народъ тъ; Жядна та за наукѫ Младежь ся пръснѫ въ иностранство, за да утоли жяждѫтѫ си; Българска та журналистика проговори по-високо и първы тѣ си страници посвяти на полемикѫтѫ; Българска та Книжнина съ исполинскы крачкы тръгнѫ напрѣдъ, и сега ако ся озърнемъ да по-разглѣдаме Българскы тѣ Книжярници, не можемъ казѫ, че послѣдня та половина на девятнадесятый тъ вѣкъ е была безплодна за насъ; распря та ни съсъ грьцко то высоко духовенство за равни черковны правдины съсъ Грьци тѣ, кожто крьстихѫ „Българскый Черковенъ въпросъ“ влѣзе въ рѣдъ и съсъ мѫдрость и зрѣлость почнѫ да ся слѣдува отъ Народны тѣ ни прѣдставители, като ся насьрдчѝ отъ благодѣтелны тѣ прѣобразованія на Дрьжявѫтѫ, кои то отъ годинѫ на годинѫ разширочява достойный тъ вторый СЫНЪ и наслѣдникъ на пьрвый тъ прѣобразователь.

Може ли каза нѣкой сега, че нашій тъ Народъ не напрѣдва, като вземе всичко това въ вниманіе? Нека ся озърнемъ сега да разглѣдаме, каквы обстоятелства сѫ съпровождавали и съпровождать възрожденіе то на нашій тъ Народъ въ вторѫтѫ му Епохѫ. Ето какъ говори за тыя обстоятелства единъ отъ учены тѣ наши

Съотечественници: „Българе тѣ минуватъ сега едно отъ най мѫчни тѣ врѣмена. Какво то и да бѣше досегашното ни състояніе, понѣ никой не ни докачаше вѣрѫ тѫ коя то е была намъ единственно то утѣшеніе въ сѣкакви врѣмена и ны е увардила въ цѣлость и единство. Но днесь, кога то еще по-добрѣ проумѣхми, чи нейното по-нататашно запазваніе е залогъ за правилно то ни развитіе и напрѣдваніе, днесь, кога то стигнахми при друго то еще и да мислимъ, чи съ нейнѫ тѫ свръскѫ ся оздравява будущность та на Народъ тъ ни, тя остава, за злѫ честь нашѫ, прѣдметъ на разнообразни нападенія и подкопаванія. Врѣмя то на напрѣдваніе и на развитіе, кое то ся отвори отъ нѣколко годинъ на самъ, не само проминува за насъ безплодно, но и протича всѣкій день съ по-голѣмъ ущърбъ. Наши тѣ непріятели искѫтъ да ся въсползувѫтъ отъ разстройство то на цьрковно народни тѣ ни дѣла, кое то изъ день въ день ся увеличва отъ нечакапно то продълженіе на распрѫтѫ ни съ грьцко то высоко духовенство. Но ній днесь трѣбва повече отъ всѣкога да ся засилимъ, да да имъ покажемъ, чи оцѣнявами на пълно важность тѫ на основа, кое то тѣ тъй хитро искѫть да ни отнемѫтъ. Днесь, кога то ся касае за животъ тъ или за смьртьтѫ на Народъ тъ, днесь трѣбва и ній да направимъ най голѣми тѣ жъртви, за да увардимъ вѣрній тъ залогъ на напрѣдваніе то си, истинній тъ корень на благополучіе то си, маѫ тѫ на бѫдѫщность тѫ си. Нека ны не плаши това, гдѣ то отъ насъ сѫщи тѣ излѣзвѫтъ хора загубени, хора на кои то съвѣсть та е замрачена отъ своекористіе и кои то за това ся съединявѫтъ съ врагове тѣ на вѣрѫ тѫ ни, на благочестіе то ни и на благополучіе то ни. Такива хора всѣкога е имало въ сѣкій единъ народъ. Въ пшеницѫ тѫ все ще ся намѣри и по малко кѫкличѫ“ (Вѣстникъ „Врѣмя“ Година II. брой 10-ый).

Ето какъ ный какъ глѣдаме на вторѧ тѫ Епохѫ на Българско то пробужданіе: Зачатіе то на Българскый тъ черковенъ въпросъ силно расклати Тронъ тъ на вьрховный тъ началникъ на Въсточнѧ тѫ черковѫ.— Въ това сѫщо врѣмя още по-силно ся расклати тронъ тъ и на мнимый тъ намѣстникъ Христовъ на земѧтѫ — на вьрховяый тъ началникъ на западнѧ тѫ, или римскѧ черковѫ, и омразни тѣ Езуите прѣслѣдувани отъ всякѫдѣ, наводнихѫ наше то злочесто Отечество, за да въздигнѫть на Истокъ онова, кое то така быстро ся събаряше на Западъ. Тѣ основахѫ гнѣздо то си въ Цариградъ и ся прѧснѧхѫ по западны тѣ страны на Българія, като ся ползувахѫ отъ распрѧ тѫ между Българы и Грьци, коя то отъ день на день ся усиливаше. Едноврѣменно съ Езуиты тѣ напалатихѫ (нагѧрнѧхѫ) наше то Отечество и апостоли тѣ на новый тъ свѣтъ и ся прѧснѧхѫ по въсточны тѣ му страны, т. е. по Българіѭ и Тракыѭ, като положихѫ гнѣздо то си и Тѣ въ Цариградъ. И така на Истокъ, а особно въ нашото Отечество, послѣ политическѧ тѫ войнѫ, отвори ся религіозна война, спорядъ нашій тъ поглѣдъ на работы тѣ. Какво правяхѫ въ това Критическо за Народъ тъ врѣмя народни тѣ доброжелатели, Искренни тѣ сынове на Отечество то, учени тѣ Българе, Интелигенти тѣ мѫжье на Отечество то? Тѣ като вдушевяваха съсъ свои тѣ членове братія та си да постоянствувать въ свои тѣ законны и праведны исканія и запознаваха иностранный тъ свѣтъ съсъ Черковнонародный тъ нашь въпросъ, водихѫ и упорнѧ полемикѫ съ Езуитизмтъ тъ до само то му издъхване, и Нова та Българска Исторія не ще эабрави да запише въ свои тѣ страници: Архимандрита Натанаила, Славейкова, Бурмова, Ботя и другы нѣкои. И така всякый, кой то е прочиталъ Българскы тѣ вѣстници и слѣдилъ съ интересъ вьрвежъ тъ на тѣзы работы, знае края на тѫжѫ

комедіѧ; за това не щемъ да ся простираме да говоримъ по-вече за Езуиты тѣ; а ще ся обѫрнемъ къмъ апостолы тѣ на Новый тъ свѣть — Протестантскы тѣ миссіонери, или Новы тѣ Езуиты.

Що правяхѫ тѣ въ врѣмя то на нашѣ тѫ упорнѫ борбѫ съсъ стары тѣ Езуиты, т. е. съсъ Римо-Католическѫ тѫ пропагандѫ? Тѣ не си даваха голѣмъ зоръ, нъ си карахѫ кола та полегка: работяхѫ надъ прѣводъ тъ на священно то Писаніе, издаваха нравоучителны Книжкы, запознаваха ся съсъ Българы тѣ (особно съ учители тѣ), и приготовляваха си чираци за бѫдѫще то врѣмя — чисто по Езуитскы си работяхѫ хората! Въ 1861 годинѫ Тѣ имахѫ добринѫ тѫ да ни истресѫть еднѫ брошюрѫ подъ заглавіе „*Папата и Римско-Католическа та цѣрква.*“ Тѫѣ брошюрѫ издадохѫ Тѣ, за да уголѣмять наше то отвращеніе къмъ Римско-Католическѫ тѫ Пропагандѫ; а отъ другѫ странѫ да подкопаѣтъ темелы тѣ и на нашѣ тѫ Православнѫ Черковѫ; защо то, като говорять за десять тѣ заблужденія на Римско-Католическѫ тѫ Черковѫ: за Пургаторіума, Индулгенціи тѣ и за другы, Тѣ въ нѣкои (по тѣхно то криво мнѣніе) заблужденія подкопавать: Таинство то на нашѣ тѫ Черковѫ — Покаяніе то, добры тѣ дѣла, ходатайство то на Святыи тѣ и проч.

Въ 1862 годинѫ тѣ обогатихѫ нашѫ тѫ Книжнинѫ съсъ другѫ новѫ книгѫ, коя то носи това заглавіе: „Христіанско ученіе за Бога и за человѣческы тѣ дѣѫжности.“ Въ тѫѣ книгѫ до 30-тѫ страницѫ, т. е. до „за: Тріединство то Божіе,“ нѣма нищо противно на Православіе то, а отъ тамъ начнавать да бълвать Еретическый тъ си ядъ.

Ный спомянуваме за тѫѣ книгѫ единственно, за да обѫрнеиъ вниманіе то на наши тѣ учители, за да ѣ изгонять, ако е въведена въ нѣкое училище, и въ сѫщо то врѣмя имъ прѣпорѫчяме Православный тъ Кати-

хизисъ на Г-на Данова, като достатъчно рѫководство за Христіанско то вѣроученіе. Отъ 1862 до 1867 год. Протестантскы тѣ Миссіонери не сѫ прѣставали отъ да издавать дребны брошюркы противъ догматы тѣ и постановленія та на нашѫ тѫ Православнѫ Черковѫ; а въ 1867 годинѫ тѣ избълваxѫ всичкый тъ си ядъ, въ двѣ по-голѣмы брошюры, противъ всичко, що е православно, като си съблекохѫ най послѣ овчьѫ тѫ кожьѫ; а отъ тогава пакъ не прѣставать отъ да повтарять въ разговоры сѫщо то, кое то срѣщаме въ пьрвы тѣ имъ брошюры. *Най послѣ ни дадохѫ и ножъ*; за да ся исколимъ единъ другъ; защо то така былъ рѣкълъ Христосъ!!!

Послѣ толкова отровны брошюры противъ всичко онова, кое то е мило и драго за Българина, и кое то е хранило благочестиво то му сьрдце хылядѫ годины; Послѣ страшны тѣ приключенія прѣдъ двѣ годины въ Желѣзникъ, за кои то съ ужясъ и закостеняване слушяме разсказованія та на пѫтници, кои то сѫ ся случили, или минували въ онова врѣмя прѣзъ Желѣзникъ; Послѣ многократно то натуряне на Миссіонеры тѣ въ Панагюрище, Разлогъ и другы мѣста, въ кои то подигнѫxѫ бащи и майкы върху сынове, братія върху братія, жены върху мѫжье и проч. и проч. А това, кое то е истинно и ся е случило въ нѣколко фамиліи въ извѣстны общины; то е по-вече истинно за единъ Народъ.— Тѫьѫ аксіомѫ никакъвъ апостолъ отъ Новый тъ свѣтъ не ще можѧ да опровьргне. Послѣ отъ какъ Протестантскы тѣ Миссіонери вдѫхнѫxѫ въ Българскѫ тѫ Младежь нѣкакъвъ Индифферентизъмъ (равнодушіе) къмъ всичко свято и проч. и проч. Ный пытаме доброжелатели тѣ на Народъ тъ — Българскѫ тѫ интеллигенціѫ: Защо, защо мълчи? И щемъ ли ный да бѫдемъ жьртва на Протестанскѫ тѫ Пропагандѫ послѣ такъвѫ упорнѫ борбѫ противъ фанаріотизмъ тъ и Езуитизмъ тъ? И за каквѫ Народнѫ Православнѫ Черковѫ ся

боримъ, кога то глѣдаме съсъ равнодушіе пропагандѫтѫ да подкопава темелы тѣ ѝ?! Нашя та расиря съсъ Грьци тѣ не е за догмы, нъ за равны съсъ тѣхъ правдины въ Черковѫ тѫ. Прѣди да получимъ отговоръ тъ на тыя пытанія, ный пущаме на бѣлъ свѣтъ въ тыя страшны годины на искушенія та и прѣпоржчяме ТѪЖ КНИГѪ на благочестивы тѣ наши братія Българы, като даваме въ сѫщо то врѣмя поводъ на опытны тѣ да обѫрнѫть серіозно вниманіе върху прозелитизмъ тъ въ Българіѭ; А апостолы тѣ на Новый Свѣтъ молимъ да побързать да ни истълкувать въ прѣснѫ брошюрѫ думы тѣ Христовы къмъ Неговы тѣ Апостолы: „Гонять ли вы, бѣгайте . . . . . Оттърсѣте си и прахъ тъ отъ обуща та.“ Това ще бѫде едно истинно Христіанско дѣло отъ страпѫ на искренни тѣ Тълкователи на Евангеліе то!!!

За да не рѣче нѣкой, че сме упоени отъ фанатизмъ тъ, или, че само ный глѣдаме така на прозелитизмъ тъ, ный ще помолимъ благочестивы тѣ читатели да потърпять още малко, да имъ приведемъ думы тѣ още на едпого отъ най ревностны тѣ наши Патріоти, който е пріималъ най живс учястіе въ Българско то възрожденіе. Ето и Неговъ тъ отзывъ за прозелитизмъ тъ въ Българія: „Нека проповѣдувать, нека убѣждаватъ въ ученіе то си тѣзи, кои то вече знаѭтъ ученіе то на свое то вѣроисповѣданіе; но да притискатъ съ краснорѣчивы тѣ си убѣжденія, съ силѫ тѫ на възрасть тѫ и на наукѫ тѫ си впечатлителнѫ тѫ дѣтскѫ природѫ, да увеличятъ неопытны тѣ имъ сърдца, това излѣзва нѣщо повече отъ ревность за право то, за истинно то, това сякамы остава далечь отъ свободѫ тѫ на съвѣсть тѫ, това даже не е вече ни убѣжденіе, но пристига да е единъ видъ отъ умразно подлъгваніе.“ и подолу: „Ако ревностни тѣ проповѣдници на Евангеліе то и истиннолюбиви тѣ служители на человѣколюбивы тѣ

Общества сѫ въодушевены отъ искренно съболѣзнуваніе къмъ състояніе то и положеніе то ни, като глѣдатъ у насъ слово то Божіе вързано, религіозно то чувство съвсѣмъ парализувано, ако на това искатъ да ни помогнѫтъ, иматъ сякамы широко поприще да дѣйствуватъ, безъ да ся приразяватъ о камькъ тъ на съблазьнь тѫ, кой то е прозелитизмъ тъ. И тѫй мысляхѫ и вѣруваxѫ нѣкои за тѣхъ до сега, че дѣйствувать: но по начинъ тъ, съ кой то нѣкои отъ тѣхъ ся показахѫ, че искатъ да дѣйствуватъ, днесь работа та ся измѣнява вече, тогазь ревность та имъ излѣзва нѣ за тържество то на Евангеліе то, но за прѣобладаніе то на Реформаціѭ тѫ. Тогазь подозрѣніе то на наши тѣ е праведно, и внушенія та на другы тѣ наши едновѣрци си иматъ мѣсто то; Защо то на лице не е вече человѣколюбива та цѣль на просвѣщеніе то, но е ако не лукава цѣль на политическы замысли, а то лицемѣренъ фанатизъмъ. Като не смы вѣрлы Богословцы, ный не искамы да ся прѣпирамы, но неможемъ да не попытамы: Наша та вѣра, Православно то вѣроисповѣданіе, недостаточно ли е за спасеніе? Неможемъ ли ный само съ Нейно то ученіе да бѫдемъ истинны Христіяны? И необходимо ли е вече за спасеніе то ни да принадлежимъ на Реформатскѫ тѫ Черквѫ и да носимъ друго име, а не име то Православны? До колко то ный знаемъ, православна та Черква ся основава на исты тѣ догматы, на кои то и реформатска та: нито е пріела, нито има отъ кого да пріеме нѣкои новы догматы като Римската.“ Ще ны опрости, мыслимъ, Г-нъ редакторъ, яко му кажемъ, че е много криво това, что говори, че православна та черкова ся основава на исты тѣ догматы, на кои то и реформатска та. Това всякой може да види изъ съдържяніе то на *Тѭѫ Книгѫ*. А притурка та въ Символъ тъ „И ОТЪ СЫНА“ еднакъвъ ли е догматъ съсъ Православный тъ?! Продължява: „Но суевѣрія

нѣкои и невѣжественны заблужденія ся въвели и сѫществуватъ въ Народа; Тѣзи суевѣрія обаче и заблужденія не сѫ догматы на Православно то вѣроисповѣданіе, не сѫ даже ни въ духъ тъ на Православнѫ тѫ Черквѫ, а то е, че днесь по причинѫ на невѣжество-то, въ кое то смы паднѫли, и по лишеніе на проповѣдь тѫ на Слово то Божіе, наши тѣ не сѫ въ състояніе да познаѭтъ всичкы духъ тъ на Православіе то; нъ кога то настанѫтъ за насъ тѣзи честиты врѣмена на просвѣщеніе то щомъ ся възстанови въ церквы тѣ ни проповѣдь та на Евангелскы тѣ поученія, всичкы тѣзи суевѣрія и заблужденія ще паднѫтъ отъ самосебе си, безъ да имамы нуждѫ да ся отричямы отъ Православіе то, за да ся отречемъ отъ тѣхъ, кои то нито сѫ Православіе, нито сѫ догматы. Зеръ е Православіе то, кое то кара Православны тѣ наши братія да правятъ службы, сборове, хора и друго и друго. Бѣдни тѣ! И знаѭтъ ли още тѣ кое е православіе! Ето кое требаше да гы учимъ да вѣруватъ, а не да искамы да гы изневѣримъ въ едно, за да гы накарамы да вѣруватъ друго. Слава Богу ный не смы невѣрницы, и ный призовавамы име то Христово, и дѣло то на изневѣрваніе отъ еднѫ Христіянскѫ Сектѫ въ другѫ не е ньравственно служеніе, но е ньравственно убійство, защо то лишава человѣка отъ уваженіе то къмъ религіозны тѣ убѣжденія, и го направѭ неспособенъ за Христіянскѫ добродѣтель.“ (Вѣстникъ „Македонія“ Година 1. брой 52).

Да! Очистваню то вѣрѫ тѫ отъ суевѣрія трѣбва да бѫде за напрѣшь постоянъ прѣдметъ за гриженю на бѫдѫще то наше народно образовано духовенство и на бѫдѫщы тѣ образованы Майкы. Суевѣріе то е душевна болка упорна и раздражителна, лѣкуваню то на коѭ то изыскува чрѣзвычяйно припазваніе, опытность, искуство, нравственнѫ силѫ, свѣтлость на умъ тъ и чистотѫ на вѣрѫ тѫ; за да може да ся дѣйствува на

суевѣрнѫ душѫ. Срѣдства за ослабяване суевѣрія та трѣбва да ся употрѣблявать всегда мирны и косвенны.— Най много помагать Черковны тѣ поученія и запознаване то съсъ разнообразны тѣ явленія физическы. Върху тоя прѣдметъ твърдѣ быхме желали да поговоримъ по̀-вече; нъ като не е тукъ мѣсто, ный оставяме за другъ пѫть.—

Като даваме край на Прѣдговоръ тъ си ный бѣлѣжимъ на благочестивы тѣ наши Читатели за Тексты-тѣ (Стихове тѣ) отъ Ветхый тъ завѣтъ, кои то ся срѣщать въ Книгѫ тѫ: че гы оставихме на Черковный тъ языкъ по причинѫ, че нашя та Православна Черкова пріима Текстъ тъ на Седьмдесять тѣ тълковници, когото като сравнихме съсъ Протестантскый тъ прѣводъ по Еврейскый тъ Текстъ, намѣрихме го несъгласенъ съсъ послѣдній тъ.—

Най послѣ за утѣшеніе на наши тѣ Православны братія Българы ще кажемъ: Да ся не смущавать благочестивы тѣ имъ сърдца отъ вѣроисповѣдны тѣ бури; защото врагъ тъ на человѣческый тъ родъ не е прѣставалъ отъ да сѣе плевели вѣ Христовѫ тѫ Черковѫ още отъ врѣмена та на Святы тѣ Апостолы, както ще видятъ отъ пьрвы тѣ страници на тѫѩ Книгѫ.

Ноемврій 1-ый 1869.

ЗА ПРѢПИРНИ ТѢ ВЪ ХРИСТОВѫ ТѫХ ЧЕРКОВѫ.

Имало е още и въ врѣмя то на святитѣ Апостолы, и послѣ нихъ, человѣци, кои то, или отъ привьрзанность къмъ свои тѣ стари обычяи, или отъ излишне мѫдруваніе, или по особни нѣкаквы случяи и обстоятелства, сѫ вълнували Христіянскѫ тѫ церковѫ; и не раскаянни тѣ сѫ ся отлъчвали отъ неѭ, като отстѫпници и Еретици. Отъ привьрзанность напримѣръ къмъ стари тѣ обычяи начнѫла ся е прѣпирня въ сами тѣ Апостолскы врѣмена, когато Іудеи тѣ, като пріимали Христіянскѫ тѫ вѣрѫ, утвьрждавали, че и тѣхни тѣ ветхозаконни обряди, както обрѣзаніе то и проч., все така, както и установленія та Христовы, сѫ нужны за спасеніето, и дори изыскували, чтото всичкы тѣ Іудейскы обряды да пріимѫтъ и вардятъ и язычници тѣ, кои то сѫ пріимали Христіянскѫ тѫ вѣрѫ. Тая прѣпирня е подала поводъ и причинѫ да ся съберѫтъ Апостолитѣ въ Іерусалимъ въ 47-тѫ годинѫ отъ Рождество Христово. — На това събираніе Христіяне тѣ сѫ освободени отъ Іудейскы тѣ обряды, и голѣма чясть отъ Павловы тѣ посланія ся касае за утвьрденіе то на това законоположеніе, а особно посланія та Му къмъ

Римлянитѣ, коринѳяни тѣ и Галатяни тѣ.—Това събраніе на Апостолитѣ, въ кое то Тѣ, като нарѣждали правила за Христовѫтѫ черковѫ, изрѣкли: *„Изволи ся святому духу и намъ,“* е послужило като образъ за всичкы тѣ вселенскы и нѣкои помѣстни съборы, на кои то святи тѣ Отци сѫ отхвьрлили лъжливы тѣ ученія и ереси на суемѫдры тѣ лжеучители, кои то сѫ развращавали черковѫтѫ Божіѭ, и всенародно сѫ гы отлъчали; за да спасѫть неопытны тѣ, кои то сѫ могли да паднѫть въ тѣхнитѣ заблужденія. Такыва вселенскы съборы православната наша черкова пріима Седьмь: пьрвый отъ 318 св. Отци е былъ свыканъ въ Никеѭ въ 325 годинѫ отъ императора Константина Великаго, на кой то е осѫдена пагубната Ересь на Аріа, (кой то е отричялъ Божеството на Господа нашего Іисуса Храста), и е съставенъ Символъ тъ на Вѣрѫтѫ, като незиблемо основаніе на Христовѫтѫ черковѫ. Вторый вселенскый съборъ въ Константинополь въ 381-рвѫ годинѫ, на кой то с осѫдена Ересь та на Македоніа, (кой то е отричялъ Божеството на Святаго Духа), и е допълненъ Символътъ на Вѣрѫтѫ, съставеный тъ на Никейскыйтъ съборъ. Третій тъ, Ефесскый Съборъ, въ 431 годинѫ, е опровьргналъ суетното мѫдруваніе на Несторіа и е утвьрдилъ исповѣданіе то на едно лице и двѣ естества — Божеско и человѣческо въ Іисуса Христа; и въ това сѫщо врѣмя е въспрѣтено да

ся допълнява и съкратява Символъ тъ на Вѣрѫ, съставенный тъ на два та прѣждни вселенскы съборы. — Тоя съборъ е утвърдилъ и почитаніе то на Святѫ Богородицѫ, като истиннѫ Майкѫ на Богочеловѣка Іисуса Христа. Четвъртый тъ вселенскый съборъ въ Халкидонъ въ 451 годинѫ, на кой то е подтвърдено исповѣданіе то на двѣ тѣ Естества въ Іисуса Христа противъ Евтихіаны тѣ, кои то сѫ припознавали едно само Естество въ Христа, и съсъ такъвъ начинъ сѫ подвъргавали на страданіе само то Божество. Пятый тъ вселенскый съборъ, въ Константинополь, въ 553-тѭ годинѫ, е утвърдилъ всичкытѣ постановленія и правила на прѣжднитѣ четыри съборы. Шестыйтъ Константинополскый съборъ, называемъ Трулскый въ 681 и 691 годины, на кой то е узаконено да припознаваме въ Христа двойнѫ волѭ и двойны дѣйствія, т. е. по Божеско то и человѣческо то Естество, противъ лъжливото ученіе на Моноѳелиты тѣ сир. Единоволницы тѣ, и сѫ утвърдени постановленія та на прѣжни тѣ пять вселенскы и девять помѣстни съборы. Въ продължителны тѣ засѣданія на тоя съборъ е издадена голѣма чясть черковны правила. Седмый тъ Вселенскый съборъ въ Никеѭ въ 787-мѫ годинѫ, на кой то е възстановено и утвърдено почитаніе то на Святы тѣ Иконы и е осждена иконоборна та Ересь.

Правила та, кои то сѫ издадени и утвърдены на тыя събори заедно съ 85-тѣхъ Апостоля-

скы правила, послѣ Священо то писаніе съставлявать непрѣложно законодателство въ Православнѫ тѫ черковѫ, кое то Тя съхранява и всегда ще съхранява непоколебимо; защо то сѫщыйтъ Духъ Святый, който е слѣзълъ на Апостолы тѣ, просвѣщавалъ е и прѣемницы тѣ имъ Святы тѣ Отци, въ управленіе то на въвѣреннѫ тѫ имъ черковѫ Божіѭ. А кога то въ послѣдующе то столѣтіе Римска та черкова, движима отъ честолюбіе то на свои тѣ пьрвосвященници, които сѫ желали да присвоѭтъ, несвойственно то на Христіанство то, всемірно духовно единовластіе, (както Цареградскый тъ Патріархъ въ честитѫ тѫ Османскѫ дьржавѫ днесь иска да заварди неправедноусвоено то си владичество надъ Българы тѣ), начнѫла да отстѫпя отъ пьрвобытнѫ тѫ чистотѫ на догматъ тъ за происхожденіе то на Святаго Духа, и отъ прѣданіята на Святытѣ Отци, кои то измѣнявала своеволно съсъ власть тѫ и высокый тъ авторитетъ на силны тѣ въ онова врѣмя Папы, тогава Въсточна та православна черкова испьрво ѭ е обличявала чрѣзъ свои тѣ главатари; нъ като римскы тѣ пьрвосвященници останѫли непрѣклонни въ свое то отстѫпваніе: тогава Въсточна та Каѳолическа черкова, за да съхрани православіе то въ своѭ тѫ му пьрвобытнѫ цѣлость и чистотѫ, прѣкъснала е съюзъ тъ съ Римскѫ тѫ черковѫ. Отъ тогава ся продължява това печялно раскѫсваніе, отъ врѣмято на кое то Римска та черко-

ва е притурила много нововведенія, несвойствени на древнето православіе на Вселенскѫ тѫ церковѫ. Тыя нововведенія сѫ были причина да възникнѫть новы тѣ мѫдруванія на Іоанна Гусса, Лютера, Калвина, Цвингліа и другы, които повлѣкохѫ слѣдъ себе мнозина послѣдователи и ся образувà така нарѣчено то Лютеранско, или Протестантско вѣроисповѣданіе, за кое то ще бѫде нашя та рѣчь. —

ЗА ЛЮТЕРАНСКОТО ВѢРОИСПОВѢДАНІЕ.

Лютеранско то вѣроисповѣданіе не е пълно Хрістіянско вѣроисповѣданіе, нъ е само една система отъ ученіе Христіянско, кое то ся е съставило въ XVI-ый вѣкъ, подъ главно то вліяніе на Мартина Лютера, кой то е прѣдпріялъ да исправи заблужденія та и злоупотрѣбленіята на Римскѫ тѫ Іерархыѭ. Друго яче тѳ ся наричя Протестантско.

Възстаніе то Лютерово противъ Римскѫ тѫ церковѭ, сѫ были приготвили отдавна злоупотрѣбленія та и съблазни тѣ въ Римскѫ тѫ Іерархыѭ, какъ то и много политическы обстоятелства въ Господарства та на Западнѫ Европѫ, нъ най много е вспомогнѫло Лютеру прѣстѫпно то продаваніе на Индулгенціи тѣ, което е было вземено отъ Льва X-ый въ Германіѭ на откупъ и порѫчено на Монаха отъ Доминиканскый тъ орденъ Іоанна Тецеля, человѣкъ безразсѫденъ и корыстолюбивъ. Немареніе то на Папѫ тѫ къмъ възмѫщеніето и къмъ неблагоразуміето на нѣкои Богословы, на кои то е было порѫчено да вразумять възмѫтителя на общо то неудоволствіе противъ злоупотрѣбленія та на Римскѫ тѫ Іерархыѭ, политическы тѣ интереси на владѣтелны тѣ лица въ Германіѭ и най посдѣ слабость та на защитникъ тъ на Папскѫтѫ власть, Римскаго императора Карла V-го были

сѫ причина на това, что то Лютеръ като възстанѫлъ испьрво само противъ Индулгенціи тѣ въ 1520 год. изгорилъ папскѫ тѫ Буллѫ заедно съсъ Римско-Католическо то правило, и послѣ вече рѣшително и всенародно ся отрѣкълъ отъ Римскѫ тѫ черковѫ, и повлекълъ слѣдъ себе си много Германскы области. Примѣръ тъ на Германіѭ послѣдовали и другы Господарства, коитo сѫ дирили случяй да ся ослободятъ отъ Папѫ тѫ, като отдавна вече имъ было дотѣгнѫло прѣобладаніе то на Неговѫ тѫ власть. И така Лютеранство то скоро ся распространило въ Англіѭ, Швеціѭ, Даніѭ, Нидерландіѭ и Венгріѭ. Тридесятогодишня та война за свободѫ на вѣрѫтѫ, коя то ся е свьршила въ ползѫ на Лютераны тѣ, утвьрдила Колеблемо то Лютеранство и припознала го господствующе въвъ много страны. —

ЗАБЛУЖДЕНІЯТА НА ЛЮТЕРАНСКОТО ВѢРОИСПОВѢДАНІЕ.

Главны тѣ заблужденія Лютеровы, на коитo ные ще обѫрнемъ вниманіе, подкопавать: 1-о) Источницы тѣ па Христіянскѫ тѫ религіѭ, 2-о) Черковѫ тѫ, 3-о) Естественно то и благодатно то състояніе на человѣка, 4-о) Таинства та, и 5-о) Общеніе то на земнѫ тѫ черковѫ съ небеснѫ тѫ и съсъ души тѣ на умрѣлы тѣ.

1.) ЗА ИСТОЧНИЦИТѢ НА ЛЮТЕРАНСКОТО ВѢРОИСПОВѢДАНІЕ.

Лютеране тѣ припознавать за источникъ на Христіянско то вѣроученіе само священно то писаніе и отхвърлять прѣданія та.

Священно то писаніе, думатъ тѣ, е пълно и ясно, и за това нѣма нуждѫ отъ прѣданія, като источникъ доказателенъ и изяснителенъ. (2 тим. гл. 3. ст. 15—17.)

Апостолъ тъ говори: *Всяко писаніе е полезно и проч.*

Нъ а. Само то происхожденіе на священны тѣ книгы дава ни да разумѣемъ, че въ тѣхъ не можемъ да искаме пълнѫ Системѫ на Христіянско то вѣроученіе и нравоученіе.

Св. Евангелистъ Лука начнава свое то Евангеліе така: *Понеже мнозина начнѫхѫ да правятъ сказаніе за онѣя нѣща, кои то бѣдохѫ извѣстны въ насъ, какъ то що ни гы прѣдадохѫ онія, кои то гы видѣхѫ съ очи тѣ си отъ край, и бѣдохѫ служители на Словото.* (Лук. 1. гл. ст. 1.)

Отъ тыя думы не е ли явно, че прѣданіето е по-старо отъ Евангеліе то, като самый тъ Евангелистъ говори за свое то Евангеліе, че е съчинено отъ прѣданія та на Самовидци тѣ Апостолы?

Идѣте прочее научете всичкы тѣ языци и кръщавайте гы въ имя то на Отца и Сына и Святаго Духа: и учете гы да дрьжятъ (хубаво) всичко що съмь ви заповѣдалъ (Мат. 28. ст. 19. и 20.)

научете всичкы тѣ языци; и пакъ: *учете гы да дрьжять всичко*. Не устно ли ученіе значять тукъ думы тѣ Христовы? *Още много имамь да ви казвамь, нъ не можете го носи сега; нъ когато дойде той Духъ истины, ще вы настави на всякѫ истинѫ*. Биждь испълненіе то на думытѣ Христовы. Кога то Апостоли тѣ пріяхѫ Святаго Духа, различны законы (установленія) туряхѫ на черковы тѣ, какъ то въ Дѣянія та сѫ узаконили, да ся не обрѣзувать язычници тѣ, които ся обрѫщать въ Христіянство. Това не намѣрваме да имъ е было казано нѣкога отъ Христа, нито ся пакъ намѣрва въ священны тѣ Писанія. Апостолъ Павелъ дума Титу: *За това тя оставихъ въ Критъ, да исправишь онова, що е останѫло недокончяно, несвършено, и да поставишь по всичкы тѣ градове презвитеры: Каквото що съмь ти заповѣдаль.* (Т. 1. Ст. 5.)

Има и другы много, щото е сътворилъ Іисусъ, кои то ако бы ся писовали едно по едно, ни всичкый тъ свѣтъ, мыслѫ, нещяше да вмѣсти написаны тѣ книгы. (Іоан. 21. ст. 25.)

Б.) Апостоли тѣ ясно говорять, че не сѫ записвали всичко, а сѫ оставяли много нѣщо до лично вижданѣ: *А за другы тѣ* (*работы*), *когато дойдѫ, щѫ устроѭ*. Нѣма съмнѣніе, че Апостолъ тъ е устроилъ много нѣщо, кое то не намѣруваме въ Свящ. Писанія. (1. Корин. гл. 11. Ст, 34.)

Похвалявамь вы, братіе, защо то въ всичко мя помните и дрьжите прѣданія та (мои), как-

во то ви гы прѣдадохъ. [1. Корин. гл. 11. Ст. 2-ый]. Въ сѫщѫ тѫ главѫ, ст. 23: *Азъ сьмь пріялъ отъ* (самаго) *Господа онова, което сьмь и прѣдалъ вамъ. За това, братіе, стойте* (твърди) *и дръжте* (добрѣ) *прѣданія та, които сте научили или отъ живъ нашь гласъ или отъ Посланіе наше.* [2. Сол. гл. 2. Ст. 15].

На тыя Павловы думы Св. Златоустъ прави това забѣлѣжваніе: Отъ тука е явно, че не е прѣдалъ всичко съсъ Посланіе: нъ много нѣщо и неписано: нъ и едно то и друго то е достойно за вѣрваніе.

Че Апостоли тѣ не сѫ записвали всичко, а сѫ оставяли много нѣщо до лично вижданіе, свидѣтелствувать най ясно слѣдующы тѣ думы на св. Апостола Іоанна Богослова: *Много имахъ да ви пишѫ и не щяхъ* (да пишѫ) *на книгѫ съсъ чернило: нъ надѣвъ ся да дойдѫ при васъ и уста съ уста да ви говорѫ, за да бѫде радость та ви испълнена.* [2. Іоанн. гл. 1. Ст. 12.—3. Іоанн. гл. 1. Ст. 13 и 14.]

Протестанти тѣ чясть ся опирать и на слѣдующы тѣ думы св. Апостола Павла къмъ Галатяне тѣ: *Ако бы и сами ный или Ангелъ отъ небо то бы благовѣстилъ вамъ друго* (Евангеліе), *отъ онова, кое то ви благовѣстихме, Анатема да бѫде.* [Гал. 1. Ст. 8.] и пакъ: *Ако нѣкой ви благовѣствува друго* (Евангеліе) *отъ онова, кое то пріяхте, анатема да бѫде.* [гл. 1. Ст. 9.] Отъ тыя думы явно е, казвать Протестанти тѣ, че освѣнь благовѣстіе то, или Евангеліе то, не трѣбва дру-

го да пріимаме, слѣдователно нито прѣданія та. Нъ ный вѣрны тѣ чяда на православнѫ тѫ Въсточнѫ Черковѫ отговаряме така: Анатема да бѫде на оногова, (по думы тѣ Апостолскы) който благовѣсти друго отъ онова, кое то е Апостолъ тъ благовѣстилъ и прѣдалъ. Протестантитѣ благовѣствувать друго отъ онова, кое то е Апостолъ тъ благовѣстилъ. Той е заповѣдалъ: *Стойте,* казва, *и дрьжте прѣданія та.* Протестанти тѣ учять неопытны тѣ млады да не припознавать прѣданія та. Слѣдователно тѣ благовѣствувать, или по́-добрѣ да кажемъ зловѣствувать, друго отъ онова, кое то е Апостолъ тъ благовѣстилъ. Что́ слѣдува послѣ това, освѣнь анатема на такыва благовѣстници?

Тука Апостолъ тъ не говори за писано то, нъ за прѣдадено то. Кога то казва: *Ако бы и ный или Ангелъ отъ небо то бы благовѣстилъ вамъ друго отъ онова, кое то ви благовѣстихме*: не казва, отъ онова, кое то ви писахме, нъ кое-то ви благовѣстихме. Съсъ тыя думы Апостолъ тъ не запрещава ново ученіе или новы заповѣди, кои то ся съгласявать съсъ неговото ученіе; защо то и самъ той послѣ и учяше и пишяше. И Апостолъ Іоаннъ много послѣ по това врѣмя написа Апокалипсисъ тъ и Свое то Евангеліе. Нъ запрещава ново ученіе, като Протестантско то, и новы заповѣди, противны на негово то ученіе. — Това твърдѣ лесно можемъ да познаемъ отъ само то намѣреніе Апостолово, явно въ

това сѫщо посланіе. Научени бѣхѫ Галатяни тѣ отъ Апостола Павла, че нѣ съсъ варденіе то законъ тъ Моисеевъ, сирѣчь обрѣзаніе то и другы такыва, нъ съсъ вѣрѫ тѫ въ Христа ся оправдава человѣкъ. [Гал. гл. 2. Ст. 16.] По това ученіе нѣкои развращавахѫ Галатяны тѣ, като гы учяхѫ протитно то, т. е. че не е възможно да сѧ спасѫтъ само съсъ вѣрѫ тѫ въ Христа, ако не съхранявать и законъ тъ Мсисеовъ. [Гал. 1. Ст. 6.] и пакъ [Гал. гл. 4 Ст 9.] и още [Гал. гл. 5. Ст. 1.]. Такыва лжеучители (какви то сѧ Протестантитѣ въ сегашне то врѣмя у насъ) и развратното имъ ученіе, като искалъ да изгони Апостолъ Павелъ изъ помежду Галатяны тѣ, казва имъ: *Ако бы и ный или Ангелъ отъ небо то бы благовѣстилъ вамъ друго, анатема да бѫде.* Изъ съдрьжяніе то на Посланіе то ся види, като да бы рекълъ така: Пріяхте отъ мене ученіе, каквото человѣкъ ся оправдава съсъ вѣрѫ въ Христа, а нѣ съсъ варденіе Моисеова законъ: Ако вы учи нѣкой друго-яче, Анатема да бѫде. Чтó слѣдува отъ всичко това, что казахме? Слѣдува това: че прѣданія та трѣбва да вардимъ, а нѣ да отвьрляме; защото прѣданія та не сѧ противны на онова, кое то Апостолъ Павелъ е благовѣстилъ на Галатяны тѣ за оправданіе то на человѣка, нъ е съгласно съсъ негово то ученіе и е истинно негово благовѣстіе къмъ Солуняны тѣ: *Дрьжте*, казва, *прѣданія та, които сте научили.*

В.) Безчисленно множество отъ изясненія та

на Лютеранскы тѣ тълкователи, твьрдѣ разногласны между себе, неопровьргателно доказва неистинность тѫ на Лютеранско то мнѣніе, че ушь священно то писаніе нѣма нуждѫ отъ источникъ изяснителенъ.

Само то Св. Писаніе, думать още Протестанти тѣ, отхвьрля и окорява прѣданія та, като изобрѣтенія человѣческы.

Нъ Черкова та пріима само Божественны-тѣ и Апостолскы тѣ прѣданія, а Отеческы тѣ уважява и пріима, като наслѣдіе, оставено намъ отъ мѫжіе, облечены отъ самаго Іисуса Христа съсъ власть Пастырскѫ и учителскѫ. (2 Сол. гл. 2 Ст. 15.) *За това, братіе, стойте* (твърди) *и дръжте* (добрѣ) *прѣданія та, кои то сте научили или отъ живъ нашь гласъ, или отъ посланіе наше.*

Протестантскы тѣ Миссіонери казватъ, че истинны тѣ прѣданія немогѫть да ся различяватъ отъ льжливы тѣ.

На това имъ отговаряме, че твьрдѣ могѫть. — Онова, кое то ся е съхранявало и ся съхранява отъ Вселенскѫ тѫ Черковѫ, като ученіе Божественно, пріято отъ Апостолытѣ, и кое то е съгласно съсъ священно то Писаніе, и е полезно и благотворно за вѣрны тѣ, то́ е и истинно прѣданіе.

Въ обще за прѣданія та Апостолскы трѣбва да забѣлѣжимъ, че важность тѫ и необходимость-тѫ имъ, като источници на Христіянско то вѣроученіе, сѫ засвидѣтелствували сами тѣ Апостоли, като сѫ ся опирали на тѣхъ и сѫ гы

приводили за подтвърденіе на свои тѣ думы, а особенно като сѫ изисквали отъ свои тѣ ученици строго варденіе на прѣданія та. (2. Сол. гл. 2. ст, 15.) [1. Кор. гл. 11. ст. 2.]

Г.) Вторый тъ Никейскый Вселенскый Съборъ прѣдава на Анаѳема оныя, кои то отхвърлятъ прѣданія та: *„Аще кто прѣданіе церкви, или писаніемъ, или обычаемъ утвержденное, пренебрегаетъ, да будетъ проклятъ.“*

Нъ, братіе, истина та неизисква твърдѣ много доказателства. Доволна е заповѣдь та на Христа Бога нашего, кой то е заповѣдаль да слушяме святѫ тѫ Черковь и святы тѣ Отци и учители Черковны. *Ако не послуша*, казва, *и Черковѫ тѫ, имай го като* язычникъ и Митарь. (Мат. гл. 18 ст. 17.). И пакъ: Кой то слушя васъ, мене слушя. (Лук. гл. 10 ст. 16.). Съобразно говори и избранный тъ съсѫдъ Христовъ Апостолъ Павелъ, като наричя Черковь тѫ *Стълпъ и утвърденіе истины*, и заповѣдува да слушяме наставницытѣ си: *Помянувайте наставници тѣ ваши, кои то ви проповѣдахѫ Слово то Божіе; и като глѣдате на скончяніе то на житіе то имъ, подражявайте вѣрѫ тѫ тѣхнѫ.* И пакъ: *Слушяйте наставници тѣ ваши и покорявайте имъ ся.* (Евр. гл. 13. Ст. 7. и 17.).

11. ЗА ЧЕРКОВѪ ТѪ.

Въ ученіето за Черковѫ тѫ Лютерани тѣ иматъ отчасти невѣрны, (сир. погрѣшителны), а отчасти неопрѣдѣленны понятія 1). За свойствата на черковѫ тѫ; 2). За прѣдставителството й.

Лютерани тѣ учятъ:

1. Че истинна та Христова Черкова е невидима и вѫтрѣшня, и състои отъ едны святы членове, (сир. лица, человѣци), а грѣшни тѣ не сѫ нейни членове, а принадлежятъ само на външнѫ тѫ черковѫ. Друго-яче, казвать тѣ, Черкова та не бы была свята. Нъ

А.) Самъ Іисусъ Христосъ, като е установилъ видимы знакове на вѣрѫтѫ. т. е. таинствата, и като е опрѣдѣлилъ пастыри и учители, направилъ е Черковѫ тѫ си общество видимо, градъ стоящъ на върхъ горѫ, кой то неможе да ся укрые отъ поглѣдытѣ человѣческы.

Б.) Черкова та воинствующа на земѭ тѫ приготовлява чяда та си къмъ тържествующѫтѫ Черковѫ на Небо то; и за това въ нѣдрата нейни могѫтъ да бѫдѫтъ нѣ само приготвени тѣ святіи, нъ и грѣшни тѣ, кои то ся стремятъ къмъ святость. Черкова та ся наричя свята, нъ нѣ за това че състои само изъ едны святы членове, нъ по своето начяло, по цѣль тѫ, по срѣдства та и по дѣйствителнѫ тѫ святость на нѣкои отъ членове тѣ й, каквы то е имало всегда, има и ще има въ Черковѫ тѫ.

В) Лютеранско то различіе вѫтрѣшне и външне, като произволно, убрѫкано и неопрѣдѣленно, имало е вредителны слѣдствія, като е отворило пѫть на сурово то ученіе на Калвинисты тѣ за черковѫ тѫ невидимѫ, сѫстоящѫ изъ едны прѣдопрѣдѣлены къмъ спасеніе; и на мечтателно то ученіе на Анабаптисты тѣ и на другы за Черковѫ тѫ вѫтрѣшнѭ, скрытѫ тѫ въ дѫлбочинѫ тѫ на сърдце то человѣческо.

2. Непогрѣшимость тѫ на черковѫ тѫ Лютерани тѣ усвоявать само на вѫтрѣшне то общество на святыи тѣ, като общество на вѣрѫ и на Святаго Духа, а не и на външне нѣкакво общество.

Нъ усвоеніето на непогрѣшимость тѫ на невидимо то общество на святыи тѣ, е съвършенно произволно и съвършенно безполезно въ отношеніе къмъ вѣрѫ тѫ, къмъ нравственность тѫ и къмъ спасеніе то поради това, че никой не е възможенъ да ся удостовѣри въ непогрѣшимость тѫ на вѫтрѣшне то съкровенно общество, и щó изисква невидима та непогрѣшима Черкова. На Земѭ тѫ трѣбва да бѫде и има видима непогрѣшима Черкова Христова, коя то нé само съ вѣрѫ защищава истинѫ тѫ Евангелскѫ, нъ и тържественно, ясно, открыто и опрѣдѣленно ѭ исповѣдва.

Что ся касае до прѣдставителѭ тѫ Черковѫ, Лютеране тѣ заблуждавать въ слѣдующе то.

1. Право то за проповѣданіе на Евангеліе то,

извьршваніе то на таинства та и избраніето на священнослужители тѣ Черковны наричять само орѫдія, кои то на пълно зависять отъ Черковѫтѫ и че сѫ подчинени на нейнѫ тѫ власть; а не сѫ управители духовни и не сѫ прѣдставители на вѣрующы тѣ. Нъ А) Самъ Іисусъ Христосъ право то да учятъ, да священнодѣйствуватъ и да управлявать Черковѫ тѫ, прѣподалъ е нѣ на всичкы тѣ, които сѫ вѣрували въ него, а само на Апостолы тѣ, като е обѣщалъ да прѣбѫде съ нихъ до скончяніе вѣка.

Б) Сѫщо така и Апостоли тѣ сѫ прѣдали свое то право нѣ на всичкы тѣ, нъ само на нѣкои избранны, испьрво на Епископы тѣ а послѣ и на презвитеры тѣ.

В) Въ пьрвенствующѫ тѫ Черковѫ служители тѣ Черковни сѫ были заедно и управители на Черковѫ тѫ. Тѣ сѫ священнодѣйствували, проповѣдували Евангеліе то, управлявали Черковѫ тѫ, избирали и рѫкополагали пастыри; а Міряне тѣ сѫ само учяствували въ избраніе то имъ.

2. Лютеране тѣ отхвьрлять прѣемство то на Епископы тѣ: Черкова та има право, казвать, въ избираніе и въ рѫкополаганіе; понеже кѫдѣто има Черкова, тамо има и право въ служеніе и проповѣдваніе Евангеліе то. Ный искаме и длъжни сме, казвать Лютеране тѣ, сами да назначяваме Епископы, способны къмъ това дѣло. Отговаряме: Нъ а) Тамъ никакъ нѣма Черкова, гдѣ то нѣма законенъ Епископъ.

Б) Съвъкупность та на міряны тѣ не може да прѣподава благодать священства на своитѣ избранны; защо то никой изъ Міряны тѣ нѣма тѫѫ благодать.

В) На непрѣкѫсвано то прѣемство на своитѣ Епископы отъ Апостолы тѣ Черкова та е всегда глѣдала, като на непоколебимо основаніе на своѫ тѫ истинность, чистотѫ и святость, и на това основаніе древни тѣ учители Церковни чясто сѫ ся утвьрдявали, като сѫ доказвали истинно то достоинство на Церковѫ тѫ, кога то сѫ изобличявали Еретици тѣ.

З) Лютеране тѣ не пріимать съборы тѣ, нито опрѣдѣленія та имъ, и казвать, че Съборитѣ нѣмать Божественъ авторитетъ.

На това имъ отговаряме, че обѣщаніе то за неотлѫчно то прѣбываніе на Іисуса Христа трѣбва да относимъ къмъ съборы тѣ прѣимѫщественно. Непогрѣшимость та сѫщо така прѣимѫщественно трѣбва да бѫде усвоена на съборы тѣ, особенно на Вселенскы тѣ: по́-высокъ Авторитетъ на земѫ тѫ нѣма и не може да бѫде.

Събори тѣ, казвать Протестанти тѣ, нѣмать основаніе въ Священо то Писаніе.

Отговаряме имъ, че имать. Примѣръ тъ на Апостолскый тъ съборъ ясно показва, че форма та на вьрховно то правленіе черковно трѣбва да бѫде съборна. Сами тѣ Лютеране не сѫ ли рѣшавали съсъ съборы?.

Опрѣдѣленія та съборны, казвать тѣ, не сѫ

нуждны; защо то тѣ съдрьжавать или сѫщо то, что ся намѣрува въ св. Писаніе, или нищо ново.

Пьрво то всякый може да намѣри въ Священно то Писаніе; а на второ то отговаряме така: За това сѫ и нуждны съборны тѣ опрѣдѣленія, за да знаемъ истинный тъ смысълъ на Священно то Писаніе, и да го не прѣдаваме на произволъ тъ всякому.

III. ЗА ЕСТЕСТВЕННО ТО И БЛАГОДАТНО ТО СЪСТОЯНІЕ НА ЧЕЛОВѢКА.

Лютеране тѣ учять, какво человѣкъ тъ е паднѫлъ така, что то само то сѫщество негово ся е прѣобѫрнѫло въ грѣхъ, и той е изгубилъ съвьршенно всичкы тѣ духовны силы и слободѫ, — Че Естественный тъ человѣкъ никакво добро не може да прави, като е цѣлъ обѫрнѫтъ къмъ злото и враждува противъ Бога.

Отговаряме: Сѫщо така, паднѫлый тъ человѣкъ е съвьршенно слабъ: нъ при всичкѫ тѫ му слабость и въ него има остатъкъ отъ доброто, и той не е изгубилъ способность тѫ, по крайнѣй мѣрѣ да желае съ Божіѭ тѫ помощь да прави какво годѣ добро. Само то Слово Божіе нахожда въ человѣка нѣкои свѣтлы черты; усвоява му нѣкои добры дѣла Естественны и пріятны Богу. *Всякый народъ, кой то Му ся бой и твори правдѫ, пріятенъ му е.* (Дѣян. гл. 10. Ст. 35. — Рим. гл. 2. Ст. 14.)

Что ся касае до ученіе то Лютеранско за благодатно то състояніе на человѣка, нека забѣлѣжимъ слѣдующе то:

1. Лютеране тѣ учять, че възрожденіе то на человѣка ся наченва и съвършява отъ Духа святаго, безъ всяко съдѣйствіе отъ страна на человѣка.

Отговоръ: Нъ Священно то Писаніе въ безчисленны мѣста показува необходимость тѫ на пълно то участіе на человѣка въ дѣло то на негово то възрожденіе и спасеніе: *Кой то повѣрува и ся кръсти, спасенъ ще бѫде; а кой то не повѣрува, осѫденъ ще бѫде.* [Мар. гл. 16. Ст. 16]. *Ако прочее очисти нѣкой себе си отъ тыя* (работы), *ще бѫде съсѫдъ честенъ, и освященъ, и благопотрѣбенъ за всяко добро дѣло.* [Тим. 2. гл. 2. Ст. 21. и пр.].

Извършено то дѣло за наше то искупленіе принадлежи единому Богу, а усвоеніе то на плодове тѣ на искупленіе то не е възможно безъ съгласіе то, безъ пріеманіе то и безъ участіе то на человѣка. Богъ насъ безъ насъ не може да спасе, казва Св. Августинъ. Сами тѣ Лютеране доказвать необходимость тѫ на вѣрѫ тѫ.

2. Оправданіе то и спасеніе то на человѣка Лютеране тѣ прѣписвать на еднѫ вѣрѫ безъ добры дѣла.

Нъ св. Писаніе усвоява оправданіе то и спасеніе то на человѣка на различны добры дѣла, а особенно на любовь тѫ и на милосърдіе то. *Ако быхъ азъ говорилъ съ языци человѣческы и*

Ангелскы, а любовь не быхъ ималъ, былъ быхъ като мѣдь, коя то звънти, или като кымвалъ, кой то дрънка. (1. Кор. гл. 13. Ст. 1. — 1. Іоанн. гл. 3, Ст. 15. и пр. — Мат. гл. 25. ст. 31—36.). Всичкый тъ Новъ Завѣтъ изисква отъ человѣка святость, коя то е невъзможна безъ чистны добры дѣла, придобываны съ непрѣкѫсваны усилія и съ неослабно подвижничество: *Вѣра та безъ дѣла е мъртва.* (Іак. гл. 2. Ст. 20.). Като сѫ приписали въ дѣло то на Спасеніе то безусловно значеніе само на едня вѣря безъ дѣла, Лютеране тѣ сѫ извѫрнѫли духъ тъ на Хрістіанскѫ тѫ нравственность. Тѣ сѫ заключили всичкѫ тѫ нравственность въ едны благы расположенія; а забравять, защо пѣлный тъ человѣкъ ся слага отъ вѫтрѣшне и външне, т. е. отъ душевно и тѣлесно, и защо едно то безъ друго то е или невъзможно или не пѣлно. Тѣ сѫ ограничили животъ тъ и дѣятельность тѫ Христіанскѫ само въ испълненіе то на обыкновенны тѣ длъжности, като мыслять да достигнѫть всичкы тѣ высши назначенія на человѣческо то бытіе въ врѣменность тѫ и въ вѣчность тѫ, само чрѣзъ точно то варденіе, кое то ся изисква въ общественный тъ животъ. Като слушять прищевкы тѣ и расположенія та на развратно то сърдце, тѣ сѫ отхвърлили и дързко осмѣяли най важны тѣ родове на высоко то Христіянско подвижничество, безъ да смыслять, че *Царство Божіе нудится, и че многими скорбми подобаетъ намъ внити въ царствіе Божіе.* —

IV. ЗА ТАИНСТВА ТА.

Лютеране тѣ припознавать само двѣ таинства: Крьщеніе то и Евхаристіѫ тѫ, (нъ и Евхаристіѫ тѫ съвсѣмъ криво и противоевангелскы вѣрвать), на това основаніе, че:

1. Другы тѣ таинства нѣмать всичкы тѣ принадлежности на истинно таинство, т. е. Божественно установленіе, видимъ знакъ на дѣйствіе то и обѣтованіе то на Святаго Духа.

Отговаряме, че и другы тѣ таинства си имать всичкы тѣ принадлежности на таинство то, различіе то е само въ това, че ученіе то за крьщеніе то и за Евхаристіѫ тѫ по-ясно е изложено въ Священно то Писаніе, нежели ученіе то за другы тѣ таинства; нъ това не прѣпятствува да гы припознаваме за истинны таинства; защо то пьрвенствующа та Черкова, за коѭ то смысълъ тъ на св. писаніе е былъ понятенъ, припознавала гы е напълно.

Ето указанія отъ св. Писаніе и за седьмьтѣ таинства: За Крьщеніе то: *Идѣте, научете всичкы тѣ языци и крьщавайте гы въ имя то на Отца и Сына и Святаго Духа.* (Мат. гл. 28. Ст. 19.) *Кой то повѣрува и ся крьсти Спасенъ ще бѫде, а кой то не повѣрува осѫденъ ще бѫде.* [Марк. гл. 16. Ст. 16.]

За Миропомазаніе то: *А вый сѣдѣте въ градѣ Іерусалимѣ, доклѣ ся облечете съсъ силѫ отъ горѣ.* [Лук. гл. 24. Ст. 49.] За това таинство разсѫждава и Ап. Павелъ. [2. Корин. гл. 1. Ст. 21 – 22.].

За Священство то: *Това правѣте за мое въспоминаніе.* [1. Кор. гл. 11. Ст. 23], Така и: *що то вържешь на земѫ тѫ, ще бѫде вързано и на небеса та: а щото развържешь на земѫ тѫ ще бѫде развързано и на небесата.* [Мат. гл. 16. Ст. 19].

За Безкръвнѫ тѫ жьртвѫ, сирѣчь за Божественно то причащеніе: *Вземѣте, яждте: това е тѣло то мое: тая чяшя е новыи тъ завѣтъ въ моѭ тѫ кръвь: това правѣте, колко то пѫти піете за мое то въспоминаніе.* [1. Кор. гл. 11. Ст. 24, 25.) *Ако не ядете плътъ тѫ на Сына Человѣческаго и не піете кръвь тѫ му, нѣмате животъ въ себе си.* [Іоанн. гл. 6. Ст. 53.],

За Бракъ тъ: *Онова прочее, що то е Богъ въединилъ, человѣкъ да не раздѣлява* (Мат. гл. 19. Ст. 6.) Ап. Павелъ бракъ тъ наричя *великѫ тайнѫ.* (Ефесс. гл. 5. Ст. 32.)

За покаяніе то и за таинственнѫ тѫ исповѣдь: *На кои то простите грѣхове тѣ, ще имъ ся простятъ, а на кои то държите ще имъ ся държятъ.* [Іоанн. гл. 20. Ст. 23.] *Ако ся не покаете, всичкы така ще погыбнете.* (Лук. гл. 13. Ст. 3.).

За Елеосвященіе то упомянува св. Евангелистъ Марко, а по́-ясно свидѣтелствува Божійтъ братъ, св. Ап. Іаковъ: *Болѣнъ ли е нѣкой отъ васъ, нѣка повикне свещенници тѣ Церковны, и да ся помолятъ Богу надъ него, и да го помажятъ съ елей въ имя то Господне: и молитвата* (като быва) *съ вѣрѫ, ще избави болный тъ и ще го вдигне Господь: и ако е сътворилъ грѣхове, ще му ся простятъ.* (Іак. гл. 5. Ст. 14 и 15.).

2. Отци тѣ на първы тѣ вѣкове не упомянувать за другы тѣ таинства, казвать Протестанти тѣ.

Отговаряме, че: а) неупомянувать за оныя, за кои то не е имало случяй да ся упомене. б) мѫлченіе то само по себе ничто недоказва, още по̀ вече, че спички тѣ памятници на старинѫтѫ не сѫ достигнѫли до насъ. Нѣкой отъ святы тѣ Отци неупомянувать за Крѫщеніе то, что̀ излази отъ това? в) Тертуліянъ упомянува за Миропомазаніе то. (Глѣдай за Крьщ. VIII). г) Доста е за насъ, че Отцы тѣ отъ 3-ый и 4-ый вѣкове, кои то сѫ пріяли ученіе то отъ мѫжіе тѣ Апостолскы, упомянувать за всичкытѣ таинства.

V. За Общеніе то на земнѫтѫ Церковѫ съсъ Небеснѫтѫ и съсъ души тѣ на умрѣлы тѣ.

1. За почитаніе то и призываніе то на Ангелы тѣ и на Святыи тѣ.

Противъ тоя догматъ Протестанти тѣ говорятъ: Единъ Богъ трѣбва да ся почита. [Второзак. гл. 6 Ст. 13.]. А за какво ли умълчявать слѣдующый тъ 14-ый стихъ, кой то твьрдѣ ясно показва намѣреніе то на Богодухновенный тъ писатель?

Отговаряме имъ: сѫщо така и ный исповѣдваме, сирѣчь почитаніе Божественно въздаваме ЕДНОМУ БОГУ; а Ангелы тѣ и святіи тѣ ный почитаме, като рабы или друзы Божіи, кои то имать непосрѣдственно общеніе съсъ Бога; ка-

то ходатаи и покровители наши прѣдъ прѣстола Божій и като молитвенници за наше то спасеніе: *Не сѫ ли всичкы тѣ они служителни духове, кои то ся пращатъ на слугуваніе за оныя, кои то щѧтъ наслѣдять спасеніе?* (Евр. гл. 1. Ст. 14.).

За да опровьргнемъ неправо то ученіе на Американскы тѣ Миссіонеры, ный ще приведемъ поне нѣколко отъ безчисленны тѣ свидѣтелства отъ ветхый тъ и новъ Завѣты за призываніе то: на Ангелы тѣ, на святыи тѣ и на прѣчистѫ тѫ Дѣвѫ Богородицѫ, на примѣръ: Въ книгѫ бытія ся говори че: Іаковъ като благославяше Сыноветѣ Іосифовы, Манасіѭ и Ефрема, говори така: *Ангелъ иже мя избавляетъ отъ всѣхъ золъ, да благословитъ дѣтища сія.* [гл. 48. Ст. 16]. Тука е явно призываніе на Ангела Господня за пазеніе то на дѣтца та Іосифовы.

Въ Книгѫ тѫ на пророка Захарія Ангелъ ся моли на Господа и говори: *Господи Вседержителю, доколѣ не имаши помиловати Іерусалима и грады Іудовы, яже презрѣлъ еси сіе седмьдесятое лѣто: и отвѣща Господъ Вседержитель Ангелу глаголющему во мнѣ глаголы добры и словеса утѣшна.* [гл. 1. Ст. 12].

Въ Апокалипсисъ тъ ся говори: *Дойде Ангелъ и застанѫ прѣдъ олтарь тъ и дьржяше кадилницѫ златиѭ: и дадени му быдохѫ много темяни да гы принесе заедно съсъ молитвытѣ на всичкы тѣ святыи на златный тъ олтарь, кой то бѣше прѣдъ прѣстолъ тъ. И издигнѫ ся темян-*

ный дымъ заедно съсъ молитвы тѣ на Святыи тѣ отъ рѫкѫтѫ Ангеловѫ прѣдъ Бога. [гл. 8. Ст. 3. и 7.].

Ангели тѣ сѫ пазители и наставници на человѣци тѣ:

Ополчится Ангелъ Господенъ окресть боящихся его, и избавитъ ихъ. [Псал. 33. Ст. 8].

Като ся яви Ангелъ тъ Господень Гедеону, укрѣпи го и за избавленіе то на свои тѣ му людіе мѫжественъ учини. [Суд. гл. 6]. Като бѣгаше Илія отъ лице то на нечестивѫ тѫ царицѫ Іезавелѫ, Ангелъ го укрѣпи, като му подаде хлѣбъ и водѫ. [3. цар. гл. 19]. Ангелъ наставлява Апостола Филипа, за да крьсти Евнуха. [Дѣянія гл. 8].

Ангелъ наставлява Корниліа сотника, за да ся крьсти отъ Апостола Петра. [Дѣян. гл. 10.].

Ангелъ при гробъ тъ Господень утѣшява и укрѣпява Мироносици тѣ, научява гы да идѫть при ученици тѣ и да възвѣстять въскрьсеніе то Іисусово. [Мат. гл. 28].

Ангелитѣ сѫ помощници на благочестивы тѣ въ боеветѣ.

Кога то излазяхѫ Израилтяне тѣ изъ Егыпетъ, Ангелъ Господень гы пазяше отъ мѫчителя Фараона. [Исх. гл. 14].

Ангелъ Господень дойдѣ на помощь Іисусу Навину, а той паднѫ, и му ся поклони. [Іис. Нав. гл. 5. Ст. 14].

Въ защитѫ на градъ тъ Іерусалимъ, който бѣше обиколенъ отъ Ассиріяны тѣ, единъ Ангелъ въ еднѫ нощь изби отъ пълкове тѣ Ассирійскы сто и осмьдесять и пять хыляды войны непріятелскы. [4, цар. гл. 19].

Ангели тѣ отъ различны смьртны бѣды избавлявать человѣци тѣ.

Ангелъ Господень въ пещь тѫ Вавилонскѫ съхрани невредимы три тѣ отроци: Анасіѫ, Азаріѫ и Мисаила. [Дан. гл. 3. Ст. 25.].

Ангелъ Господень пророка Даніила въ ямѫ тѫ съхрани цѣлъ отъ львове тѣ. [Дан. гл. 6.].

Ангелъ Господень въ нощно врѣмя отворы врата та тьмничны и изведе Апостолы тѣ. (Дѣян. гл. 5. Ст. 19).

Ангелъ Господень Петра Апостола вързанъ, отъ тьмницѫ тѫ Иродовѫ и отъ смьрть тѫ избави. [Дѣян. гл. 12].

Ангелъ быде пратенъ да благовѣсти Захарію зачятіе то на святаго Іоанна прѣдтеча. (Лук. гл. 1)

Ангелъ благовѣсти начяло то на наше то спасеніе. [Лук. гл. 1]. Ангелъ благовѣсти на Пастыри тѣ Христово то рождество. (Лук. гл. 2. Ст. 9). Ангели въ бѣлы ризы извѣстихѫ за Въскресеніе то и Възнесеніе то Господне. (Лук. гл. 24. — Дѣян. гл. 1.)

Ангели нищаго Лазаря носять на лоно то Аврамово [Лук. гл. 16. Ст. 22.] Нъ като не ни е намѣреніе то, както казахме, да исчисляваме всичкы тѣ свидѣтелства, ный ще забѣлѣжимъ само, че поне-

же святи тѣ Ангели сѫ скоріи помощници въ бѣды тѣ, застѫпници и пазители наши, и молитвенници за насъ прѣдъ Бога, както по горѣ отъ священни тѣ писанія показахме; то Ангелы тѣ Господни да почитаме и да призываваме на помощь е благочестно, достойно и праведно.

Като призываніе то Ангелы тѣ Господни на помощь е дѣло благочестиво, то́ и прочіи тѣ святіи, кои то сѫ прѣминѫли отъ тоя свѣтъ, като скоры помощници и молитвенници за насъ къмъ Бога, призываніе то на помощь е дѣло благочестиво, както що видимъ отъ слѣдующи-тѣ свидѣтелства на священно то писаніе.

За призываніе то на Святыи тѣ.

Въ книгѫ бытія ся говори: *Яви ся же ему* (Ісааку) *Господь и рече: не ходи во Егыпетъ, всели ся же въ земли, въ нейже ти реку, и обитай въ земли той, и буду съ тобою и благословлю тя: тебѣ бо и сѣмени твоему дамъ всю землю сію: и поставлю клятву мою, еюже кляхся Авраму Отцу твоему. И умножю сѣмя твое, яко звезди небесныя, и дамъ сѣмени твоему всю землю сію: и благословится о сѣмени твоемъ вси языцы земніи: Понеже послушя Отецъ твой Авраамъ моего гласа, и соблюде заповѣди моя и повелѣнія моя, и оправданія моя, и закони моя* [Бит. гл. 26. Ст. 2, 3, 4, 5.]

Като не упази Соломонъ онова кое то Господь заповѣда̀, Господь му рече: *Раздирая ра-*

здеру царство твое изъ руку твоею и дамъ е рабу твоему. Обаче во дни твоя не сотворю сихъ Давида ради Отца твоего отъ руки же Сына твоего отиму е. токмо всего царства не возму : Скиптръ единъ дамъ сыну твоему Давида ради раба моего и ради Іерусалима града, егоже избрахъ. (3. цар. гл. 11. Ст. 11, 12. 13.)

Отъ тукъ явно ся види, че добры тѣ дѣла и извьршены тѣ заслуги въ тукашне то житіе на святы тѣ Отци, кои то сѫ прѣминѫли отъ тоя вѣкъ, помагать на оныя, които живѣѭть на земѭ тѫ. Заради това людіе тѣ на вѣтхый-чъ законъ, като ся молѩхѫ Господу, заслугыты тѣхны и добры тѣ дѣла спомянуваxѫ и прѣдлагахѫ, что то вспомогнѫти отъ тѣхно то благотвореніе да ся пріимѭть молитвы тѣ имъ по́лѣсно. И понеже Святіи тѣ, кои то сѫ умирали прѣди пришествіе то Христово, не влизахѫ въ небо то, нито виждахѫ Бога, нито познавахѫ моленіѧ та на оныя, кои то ся моляхѫ; заради това нѣмаше обычай въ Вѣхтый тъ Завѣтъ да говорять: Святый Аврааме! моли Бога за насъ. Нъ, като ся молѩхѫ въ онова врѣмя, заслугытѣ и добры тѣ дѣла на святыи тѣ спомянуваxѫ, за да спомогнѫть на молѣніе то имъ.

Въ Апокалипсисъ тъ, души тѣ на святы тѣ мѫченици съсъ голѣмъ гласъ выкать и просять отъ Бога отмщеніе: *До кога Владыко святый и Истинный не сѫдишь и не отмѫстявашь нашѭ тѫ крьвь отъ живущы тѣ на земѭ тѫ?* (Гл. 6. Ст. 10.)

Кога то тѣ просять отмщеніе на свои тѣ убійци то́ неравнено по-вече просять милость на свои тѣ братія.

Святый Аѳанасій въ едно слово на Евангеліе то, за благовѣщеніе то Богородично, около края говори така: „приклони ухо то си, о Маріе, къмъ наши тѣ молбы, и не забравяй твои тѣ людіе.“ и по́-долу: „Моли за насъ, о Госпоже Владычице и Майко на Бога вышняго!“ Така и самъ Святый Августинъ, съсъ кого то Протестанти тѣ ся толкова хвалять, въ книгѫ тѫ на свои тѣ богомыслія въ главѫ 24-тѫ, моли ся на всичкы тѣ Святыи да ся молять и ходатайствувать непрѣстанно за насъ бѣдны тѣ и въ голѣмо небреженіе прѣбывающы грѣшници. Въ сѫщѫ тѫ книгѫ въ главѫ 40-тѫ пакъ моли Прѣсвятѫ тѫ и прѣнепорочнѫ Дѣвѫ Богородицѫ; святы тѣ Архангелы Михаила, Гавріила, Рафаила; Святы тѣ ликове Ангелскы и Архангелскы; Патріарсы тѣ, Пророци тѣ, Апостолы тѣ, Евангелисты тѣ, Мѫченици тѣ, Исповѣдници тѣ, Священници тѣ, Левиты тѣ, Монасы тѣ, Дѣвы тѣ и всичкы тѣ прѣподобны, да ся помолять Богу за него грѣшнаго и проч.

Нѣкои Библійскы примѣри, думать Протестанти тѣ, показвать, че почитаніе то на святыи тѣ не е законно. [Дѣян. гл. 10. Ст. 26. — Апокал. гл. 22. Ст. 9]

Отговаряме имъ, че Святіи тѣ по нѣкогашь не сѫ пріимали поклоненія отъ другы, или по смиреніе или по незаконность тѫ на само то поклсненіе.

Казвать още Протестанти тѣ, че като прибѣгнуваме къмъ ходатайство то на Апостолы тѣ и Святыи тѣ ный чрѣзъ това унизяваме ходатайство то Христово.

Отговаряме имъ: унизявали быхме, ако бы́хме намыслили да промѣнимъ ходатайство то на Сына Божія съсъ ходатайство то на Святыи тѣ. Нъ споредъ истинно то ученіе на нашѫ тѫ Православнѫ черковѫ ный вѣрваме и исповѣдуваме, че ходатайство то на Святыи тѣ прѣдъ Бога има силѫ единственно за това, че ся основава на ходатайство то Христово.

Писано е, казвать: *Единъ е Богъ и единъ ходатай помежду человѣци тѣ, человѣкъ Іисусъ Христосъ.*

Отговоръ: Слѣдователно напраздно Апостолъ Павелъ призывава оныя, кои то живѣѭть на земѭ тѫ и гы проси за молитвѫ. (Рим. гл. 15. Ст. 30 и 31. — Ефес. гл. 6. Ст. 18. и 19. — 1. Сол. гл. 5. Ст. 25. — 2. Сол. гл. 3. Ст. 1. — Колос. гл. 4. Ст. 2. и 3. — Евр. гл. 13. Ст. 18.) — Напраздно и Апостолъ Іаковъ говори: *Молѣте ся единь за другаго.* [Іак. гл. 5. Ст. 16]. Напразно и сами тѣ Протестанти единъ другыго за молитвѫ просять, и другы тѣ учять да просять. Като е единъ ходатай Христосъ, то и Павелъ и Іаковъ обидѫ и прѣзрѣніе правять Христу, спорѣдъ мѫдрованіе то на Протестанты тѣ!

Христосъ говори въ Евангеліе то: *Не ся наричяйте учители: защо то единъ е вашій тъ учитель, Христосъ: а всичкы вый сте братія.*

И никого да си не нарѣчете отца на земѣ тѫ: защото единъ е отецъ вашь, кой то е на небеса та. Нито да ся наричѧте наставници: защото единъ е наставникъ вашь Христосъ. [Мат. гл. 23. Ст. 8, 9 и 10].

Като е единъ учитель Христосъ, Единъ Отецъ, кой то е на небеса та, пытаме Протестанты тѣ: Съгрѣшилъ ли е Павелъ, като наричя себе си учитель на язычници тѣ? (1. Тим, гл. 2. Ст. 7). А за какво и тѣ сами наричять отца на земѣ тѫ, учителя, наставника? Другояче оногова, кой то гы е родилъ, не могѫть да нарѣкѫть, освѣнь отецъ; така и оныя, кои то гы учять, не могѫть назовà друдояче, освѣнь учители и наставници. За какво прочее и тѣ сами прѣстѫпять заповѣдь тѫ Господнѫ? обаче щѫть не щѫть, трѣба да ся съгласять, че единъ е Отецъ на небеса та по прѣвъсходство; единъ учитель и наставникъ Христосъ по прѣвъсходство. А отъ Него едного Отца всичкы тѣ отци на земѣ тѫ происходять; отъ едного учителя и наставника Христа всичкы тѣ учители и наставници правото ученіе и наставленіе въспріимать.

Както единство то на Отца Небеснаго не отхвьрля земни тѣ Отци, нито единство то на наставника и учителя Христа отричя земны тѣ наставници и учители, нито единството на святость тѫ и Господство то Христовы отнима святость тѫ отъ прочіи тѣ Святыи и господство то отъ земнитѣ господари: Така нито единство то

на ходатая Христа отхвьрля различіе то на другы тѣ ходатаи. Христосъ е ходатай по прѣвъсходство, както казахме; а святіи тѣ сѫ ходатаи въ долень и твьрдѣ далеченъ отъ Христа стьпень. Христосъ е ходатай на искупленіе то и на сыновне то моленіе къмъ Отца, а святіи тѣ ходатаи на едно дружеско моленіе спорѣдъ думы тѣ на Псалмопѣвеца: *Мнѣ же зело честни быша други твои Боже.* (Псал. 138. Ст. 17.)

. Христосъ е ходатай, и силѫ тѫ на ходатайство то Си има отъ Себе, а Святіи тѣ сѫ ходатаи, нъ силѫ тѫ на ходатайство то имать отъ Христа и отъ Крьстни тѣ Неговы заслугы, по подобіе на желѣзо то, кое то има палителнѫ силѫ нѣ отъ себе, нъ отъ огънь тъ. Христосъ е ходатай по сѫщность тѫ Си: а Святіи тѣ сѫ ходатаи по благодать.

Могѫть ли да бѫдѫть пó ясны думы тѣ на Мойсея въ пятѫ тѫ главѫ на Второзаконіето, гдѣто Той говори, че е посрѣдникъ? *И азъ,* казва, *стояхъ между Господемъ и вами во врѣмя оно возвѣстити вамъ глаголы Господня, яко убоястеся отъ лица огня, и не взыдосте на гору.* [Ст. 5.] За сѫщо то това и Ап. Павелъ спомянува и казва, че законъ тъ е даденъ чрѣзъ Ангели тѣ и чрѣзъ рѫкѫ тѫ на посрѣдника Моисея. (Галат гл. 3. Ст. 19.) Така ся говори и у Іезекіиля, *въ 22. гл. Ст. 30. И искахъ отъ нихъ мужа, живуща право, и стоища цѣло прѣдъ лицемъ моимъ во врѣмя гнѣва моего, еже бы не до конца погубити его, и не обрѣтохъ.*

А гдѣ то Протестанти тѣ хулятъ за нѣкакво си прѣзрѣніе и обидѫ, че правимъ Христу, като търсимъ другы ходатаи, освѣнь едного Христа; на това отговаряме, че честьта на друзи тѣ Божіи въсходи на самаго Бога. Кога то ся похвалява нѣкое изрядно дѣло, то́ съсъ него ся похвалява самыйтъ Художникъ на това дѣло. Кога то ся хвали хубость та на творенія та, самый тъ Творецъ ся прославлява: Напримѣръ Апостолъ Павелъ, кой то е избранъ съсѫдъ, самъ свидѣтелствува за себе, защо заради него Іудеи тѣ прославили Бога. *Не познаваѫ мя на Лице*, казва той, *Черковы тѣ Іудейскы, кои то вѣруваѫ въ Христа: нъ токмо слушаѫ, зачто оня, кой то бѣше гонитель нашь нѣкога, сега ироповѣдува вѣрѫтѫ, коѭто пьрво разваляше: и прославяли Бога заради мене.* (Галат. гл. 1. Ст. 22, 23, 24,).

Пакъ повтаряме, че не прѣзираме, нито обиждаме Бога, като въздаваме честь на Святыитѣ, а съсъ това го още по-вече възвеличяваме. Молимъ Протестанты тѣ да ни кажятъ: обида и прѣзрѣніе ли е за царіе тѣ, кога то ся почитатъ сановници тѣ имъ? мыслимъ, че другояче не могѫтъ отговори, освѣнь че не е прѣзрѣніе. Така и Богу нѣ прѣзрѣніе, нъ честь ся въздава, кога то Святіи тѣ, нѣ като богове, нъ като други Божіи ся почитатъ, и като молитвенници къмъ Бога ся пріимать. Другояче, правилъ бы обидѫ и прѣзрѣніе Богу и оня, кой то бы просилъ за

молитвѫ живущы тѣ, кое то направи Ап. Павелъ, както ся вече каза. Така и оня Сотникъ сторилъ бы обидѫ и прѣзрѣніе Христу, кога то нѣ самъ си, нъ чрѣзъ проводены тѣ отъ себе старци Іудейскы, просяше отъ Христа милость; нъ Христосъ нѣ само не вмѣни това за обидѫ на себе си, нъ още го и похвали съсъ най отличенъ начинъ и прошеніе то му веднага испълни. (Лук. гл. 7. Ст. 3).

Лютеране тѣ думать, че молитвы тѣ наши къмъ Святыи тѣ не могѫть да бѫдѫть чюены отъ тѣхъ; защо то Тѣ (святіи тѣ) не сѫ всевѣдущи.

Отговаряме, че ако още въ тоя животъ мнозина отъ Святыи тѣ сѫ придобыли даръ да прѣдвиждатъ; то въ загробный тъ си животъ тѣ достигать най высокъ стьпень познаваніе така, что то всичкый тъ животъ на земны тѣ имъ братія може да имъ бѫде открытъ чрѣзъ благодатныа свѣтъ. Това ся подтвърдява отъ много опыты, както ся вижда отъ слѣдующе то:

Ангели тѣ познавать молитвытѣ на земны тѣ жители.

Ангелъ тъ говори на Товіѫ: *Егда молился еси ты и невѣста твоя Сарра, азъ приношахъ память молитвы вашея предъ Святаго.* (Тов. гл. 12. Ст. 12).

Познавать вѫтрѣшне то покаяніе и обрѫщаніе на грѣшника къмъ Бога: *Радость быва*

прѣдъ Ангелы тѣ Божіи за едного грѣшника, който ся кае. (Лук. гл. 15. Ст. 9).

Познавать работы тѣ человѣческы: *Защо то бѣдохме позорище на свѣтъ тъ и на Ангелы тѣ и на человѣци тѣ.*—

Въ чина на ублаженіе то, на лицезрѣніе то Божіе и на честь тѫ небеснѫ, Святіи тѣ сѫ равни съсъ Ангелы тѣ. Самъ Христосъ говори: *Кои то ще ся удостоять да получять онзи вѣкъ, равни сѫ съсъ Ангелы тѣ.* (Лук. гл. 20. Ст. 35. 36). Ако Ангели тѣ, кои то сѫ въ чина на ублаженіе то вѣчно, познавать наши тѣ молитвы; тѣ и Святіи тѣ, като сѫ равни съсъ Ангелы тѣ въ ублаженіе то, сѫщо така, както и Ангели тѣ познавать наши тѣ молитвы. И това е явно отъ Апокалипсиса. [Глава 5].

Святіи тѣ доклѣ сѫ живѣяли още тука въ Міръ, познавали сѫ далече отстоящы тѣ нѣща, като ближни, бѫдѫщы тѣ като настоящы и тайны тѣ на сърдцата человѣческы като явны.

Така Ветхозаконный тъ Патріархъ Іаковъ бѫдѫщето на свои тѣ сынове прѣдсказа. (Быт. гл. 48, 49). Така Моисей, като бѣше на Сінайскѫ тѫ горѫ видѣ, что ся работяше въ пълкове тѣ. [Исх. гл. 32]. Така Самуилъ знаяше всичкы тѣ тайны на сърце то Саулово. (1. Цар. гл. 9.) Така Елисей знаяше тайно то мѣдоимство на своя отрокъ (слугѫ), и тайны тѣ съвѣты на Сирскый тъ царь. (4. Цар. гл. 5 и 6.) Така Данілъ знаяше тайный тъ сънъ на Навуходоносора и тълкованіе то му. (Дан. гл. 8).

Така Ап. Петръ знаяше тайнѫ тѫ лесть на Ананіѧ и Сапфирѫ. [Дѣян. гл. 5]. Така Ап. Павелъ знаяше бѫдѫще то спасеніе на всичкы тѣ, които страдахѫ отъ вълны тѣ въ корабъ тъ и проч. и проч. [Дѣян. гл. 27.].

И така, ако святіи тѣ, кога то сѫ живѣяли тука на земѫ тѫ, сѫ имали това съвършенство, что то да познавать тайны тѣ и отдалечены тѣ нѣща, много по́-вече имать сѫщо то съвършенство сега, кога то царствувать съсъ Христа. Само безумный тъ може дързнѫ да рѣче, че сѫ имали по́-много ублаженіе и съвършенство на земѧ тѫ, нежели на небо то; и по́-много откровенія, кога то были отдалечени отъ лицето Божіе, нежели въ онова прѣиспълнено отъ всяко съвършенство Божіе лицезрѣніе. —

Законъ тъ на пріятелство то твърдѣ изисква това нѣщо, что то пріятель своему пріятелю да открыва и явя потрѣбны тѣ, както самъ Христосъ говори за това нѣщо: *Не наричямъ вы вече рабы, защо то рабъ не знае, что правн Господарь тъ му: азъ вы нарѣкохъ пріятели, защото всичко, що сѫмь чюлъ отъ Отца моего, казахъ ви го.* [Іоанн. гл. 15. Ст. 15].

А понеже святіи тѣ на небо то сѫ други (пріятели) Божіи, по думы тѣ на Псалмопѣвеца: *Мнѣ же звѣло честни быша други твои Боже.* (Псал. 138. Ст. 17.), и по́-голѣмо съединеніе съсъ Бога имать на небо то, нежели колко то сѫ имали на земѧ тѫ: то какъ по законъ тъ на пріятел-

ство то, Богъ не ще да открые на свои тѣ пріятели наши тѣ моленія, кои то отправяме къмъ тѣхъ?.

Като говоримъ за призываніе то на Святыи тѣ не можемъ да прѣмълчимъ и това, което Американскы тѣ Миссіонери, за да размѫтять умове тѣ на просты тѣ и на неопытны тѣ въ Священно то Писаніе, приводять за подтвърденіе нѣкои мѣста отъ сѫщо то Св. Писаніе, като напримѣръ: *Господу Богу твоему ще ся поклоняшь, и Нему Самому ще послужишь.* [Второзак. гл. 6. — и Мат. гл. 4. Ст. 10].

Едному Богу честь и слава. [1. Тим. гл. 1. Ст. 17]. *Азъ Господь Богъ, сіе мое есть имя, славы моея иному не дамъ, ниже добродѣтелей моихъ истуканнымъ.* [Исаія гл. 48. Ст. 8]. *Да не будутъ тебѣ бози инїи развѣ мене.* (Исх. гл. 20. Ст. 3). (Псал. 80. Ст. 10)

Азъ Богъ и нѣсть развѣ мене спасаяй. [Исаія гл. 43. Ст. 11]. Така и въ слѣдующѫ тѫ 44 главѫ.

Азъ изведохъ тя изъ земли Егыпетскія, и Бога развѣ мене да не познаеши, и спасающаго нѣсть развѣ мене. (Осія гл. 13. Ст. 4).

Благо есть надѣятіся на Господа, нежели надѣяти ся на человѣка: Благо есть уповати на Господа, нежели уповати на князя. (Псал. 117. Ст. 8 и 9).

Проклятъ человѣкъ, иже надѣется на человѣка, и утвердитъ плотъ мышцы своея на немъ, и отъ Господа отступитъ сердце его. [Іерем. гл. 17. Ст. 5].

И пойдутъ гради Іудини, и обитатели Іерусалима, и возопіютъ къ богомъ, имже тіи ка-

дятъ, иже не спасутъ ихъ во врѣмя скорбей ихъ. По числу бо градовъ твоихъ бѣху бози твои, Іудо, и по числу путей Іерусалима постависте олтари студнчя, олтари на кажденіе Ваалу. (Іерем. гл. 11. Ст. 12 и 13). Тука Протестанти тѣ умълчявать послѣдни тѣ думы на стихъ тъ: *Олтари на кажденіе Ваалу,* защо то не имъ понасять.

Вы же остависте мене, и работасте богомъ инымъ: сего ради не приложу спасти васъ. Идите и возопійте къ богомъ, ихже избрасте себѣ, и тіи да спасутъ вы во время скорби вашея. (Судей гл. 10. Ст. 13 и 14).

И извергоша боги чуждыя отъ среди себе, и послужиша Господеви единому: и сжалѣся душа его о утружденіи Ізраилевѣ. [Суд. гл. 10. Ст. 16].

Почто сотвори Господъ тако земли сей, и дому сему; И отвѣщаютъ: яко оставиша Господа Бога отецъ своихъ, иже изведе ихъ отъ земли Египетскія, и пріяша боги чуждыя, и поклониша ся имъ, и поработаша имъ, и сего ради наведе на нихъ вся сія злая. [2. Паралип. гл. 7. Ст. 21 и 22].

А Апостоли тѣ Варнава и Павелъ като чюхж, раздрахж дрѣхы тѣ си и вскочихж (вжтрѣ) въ народъ тъ и выкахж и говоряхж: О мжже! защо правите това? и ный сме подобострастни вамъ человѣци, и проповѣдуваме ви да ся обжрнете отъ тыя лъжливы (работы) къмъ Бога живаго, кой то е сътворилъ небо то и земжтж и всичко то щото е въ нихъ. (Дѣян. гл. 14. Ст. 14).

Има и много другы мѣста въ библіжтж,

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

за службы тѣ и жьртвы тѣ, кои то сѧ принасяли Іудеи тѣ на идолы тѣ, противъ кои то Богъ грѣми съсъ запрѣщенія на всякѫдѣ, и съсъ различны наказанія смиряваше тогава идолослужители тѣ. И ный употрѣбляваме приведены тѣ писанія, като укоряваме Іудейско то многобожіе; та нека прѣстанѫть Господа Протестанти отъ да ни гы подмѣтать; нъ нека ни кажѫть съвѣстно, ако имать Христіянскѫ съвѣсть, както сѧ гордѣѭть, уподобляваме ли сѧ ный на оныя идолослужители, кога то призываваме святыи тѣ нѣ като богове (Да не бѫде това), нъ като друзы Божіи и молитвенници наши; и имать ли за тѣхъ (протестанты тѣ) важность и почеть слѣдующы тѣ мѣста отъ Священно то Писаніе: *Хвалите Бога во святыхъ его.* [Псал. 150]. *Мнѣ же зѣло честни быша друзи твои Боже.* [Псал. 138. Ст. 17]. *Честна прѣдъ Господемъ смерть Преподобныхъ его.* [Псалъ 115. Ст. 6].

Нъ Протестанти тѣ ако и да знаѭть много добрѣ за тыя писанія, обаче умълчявать гы, защо то силно имъ попалявать ересь тѫ; а приводять само оныя мѣста отъ Св. Писаніе, кои то сѧ писаны противъ идолопоклонници тѣ, за да ны укоряватъ, нъ мыслять ли тѣ, че свати тѣ Отци на Вселенскы тѣ съборы не знаяхѫ за тыя Писанія, кои то тѣ приводять противъ насъ? Знаяхѫ по-добрѣ отъ тѣхъ; тълкуваxѫ гы спорѣдъ истинный тъ имъ смысълъ, и на благочестиво то си тълкуваніе приложихѫ тѫѭ печять:

Анаѳема да бѫде на оныя, кои то приводятъ не прилично, за святыѧтѣ Иконы, или за призываніето на святыи тѣ, оныя писанія, кои то говорятъ за языческы тѣ идолы. И още: Анаѳема да бѫде на оныя, кои то боготворятъ святы тѣ иконы, и самы тѣ святыи като богове призывавать.

А гдѣ то приводятъ Протестанти тѣ писанія та отъ Моисеовы тѣ книгы, че нищо по̀-вече не трѣбва да ся прави, освѣнь заповѣданно то и нищо да ся не притуря, нито отуря, тая тѣхна пѣсьнь е стара: Съсъ тыя развращенно тълкуваны (отъ нихъ) писанія, всичкы тѣ прѣданія, всичкы тѣ съборны правила, всичкы тѣ черковны уставы отхвьрлихѫ Протестанти тѣ, нъ злочестиво и не праведно. Защо то оныя писанія нѣ въобще, нъ особно говорятъ, сирѣчь, за жьртвы тѣ и за обряды тѣ на Ветхыи тъ Законъ, както за обрѣзаніе то, яденіе то агнецъ тъ, сѫботствованіе то, кланіе то различны животны въ жьртвѫ и другы тѣмъ подобны. Нъ съ оныя писанія законъ тъ Моисеовъ едны тѣ само Іудеи задължява. Ако ли оня законъ Моисеовъ и къмъ Христіяны тѣ простирать Протестанти тѣ, то̀ и тѣмъ трѣбва: да ся обрѣзвать, да ядѫть пасхалныи тъ агнецъ, да сѫботствувать, да приносять птици въ жьртвѫ, да не ядѫть свинско мясо и пр. А още по̀-вече да ся рѣче: ако съгрѣшява, кой то прѣстѫпя оня законъ Моисеовъ; то̀ и Христосъ и Апостоли тѣ сѫ съгрѣшили, като сѫ упразднили обѣзаніе то и сѫботство-

ваніе то, жьртвы тѣ и обряды тѣ Вѣтхозаконны.

За заблужденіето на лютераны тѣ, по кое-то тѣ отхвьрлили почитаніе то и призываніе то въобще на святыи тѣ, въобще трѣбва да забѣлѣжимъ, какво чрѣзъ това тѣ самоволно сѧ прѣкѫснѫли спасителныи тъ съюзъ на черквѫ тѫ воинствующѫ съсъ тържествующѫ тѫ, и безразсѫдно сѧ лишили себе си отъ помощь тѫ небеснѫ, която е толкова много необходима за насъ странници тѣ и пришелци тѣ на земѭ тѫ. А особно не можемъ да изразимъ съсъ человѣческый языкъ безразсѫдство то на заблужденіето Лютеранско, по кое то сѧ тѣ отхвьрлили почитаніе то и призываніе то на Божіѭ тѫ Майкѫ, и сѧ лишили себе си отъ Нейно то всесилно ходатайство и покровъ. Не сѧ разумѣли тѣ безконечнѫ тѫ честь, съсъ коѭ то ся е удостоила Прѣсвята та Богородица, като е послужила съсъ такъвъ чюденъ и единственъ начинъ въ тайнѫ тѫ на наше то спасеніе; онѫѭ съвьршенѫ святость, коѭ то е достигнѫла тя чрѣзъ крьстный тъ пѫть, безусловнѫ тѫ прѣданность и пламеннѫ любовь къмъ Господа Спасителя; онѫѭ благость къмъ Божественный тъ свой Сынъ и Любовь тѫ на Господа Іисуса къмъ своѭ тѫ прѣчистѫ Майкѫ, на коѭ то той испълнява прошенія та за спасеніе то на человѣческый тъ родъ; не сѧ разумѣли на конецъ и не сѧ постигнѫли Лютерови тѣ послѣдователи тѫѭ любовь на Божіѭ тѫ Майкѫ къмъ человѣци тѣ, по коѭ то

тя подобно на свой тъ Сынъ, иска всичкы тѣ да ся спасѫть и въ разумъ истиненъ да пріиджть. —На праздно сѫ ся устрашявали тѣ отъ высочинѫ тѫ, на коѭ то свята та чьрква прѣдставлява прѣчистѫ тѫ Приснодѣвѫ Богородицѫ и почитаніе то, кое то въздаваме на Божіѭ тѫ Майкѫ, припознали сѫ за оскърбленіе на Божественно то величіе, когато почитаніе то на Прѣблагословенѫ тѫ Майкѫ Божіѭ е едно отъ най добритѣ срѣдства да почтемъ въплотившяго ся отъ Неѭ Бога Сына, и молитвы тѣ къмъ Божіѭ тѫ Майкѫ сѫ най сълно то подкрѣплѣніе на нашы тѣ молитви къмъ Бога и упованіе на безконечно то Му милосьрдіе.

А гдѣто протестанти тѣ приводятъ писанія та, че Христосъ ѭ е нарѣкълъ женѫ, а не Майкѫ, това е было два пѫти. Пьрво то на бракъ тъ въ Канѫ Галилейскѫ, а второ то на крьсть тъ. Причины тѣ на това сѫ, че на бракъ тъ Христосъ ѭ нарѣче женѫ: *жено каква грыжѫ имашь шы и азъ?* [Іоанн. гл. 2. Ст. 4.] Като искаше да яви, че чюдно то онова дѣло, просено отъ неѭ, сирѣчь прѣтвараніе то водѫ тѫ во вино, е дѣло на Божіѭ тѫ силѫ, а не дѣло на человѣчество то, кое то Той прія отъ Неѭ; нъ пакъ ѭ послушя като майкѫ, и прѣтворй водѫ тѫ во вино.

А на крьстъ тъ като висяше, женѫ ѭ нарѣче: *жено! Ето сынъ тъ ти.* [Іоан. г. 19. Ст. 26.) За да не притури на скърбь тѫ и по́-вече скърбь съсъ едно то Матерне въспоминаніе.

За това наименованіе, что ѣ не нарѣкълъ тогава, Майко, нъ жено, има и друго размышленіе: При всичкы тѣ страданія крьстны, за Спасителя е было ново мѧченіе, като с глѣдалъ на присѧтствующѧ тѧ тамъ своѧ Майкѧ. Надлѣжяло е да ѝ подаде нѣкакво утѣшеніе, нъ да го подаде съ такъвъ начинъ, что то като ще ѝ служи то́ за отрадѧ въ всичкый тъ ѝ животъ, да не бы ѣ подвьргнѧло сега подъ нѣкои наругателны присмывкы и прѣслѣдованіе отъ странѧ на вразытѣ му, отъ кои то мнозина были още стояли тамъ при крьстъ тъ. Защо то они, като узнаяхѧ че Майката Іисусовѧ ся находи помѣжду нихъ, каквы ли не быхѧ позволили на себе си дьрзости? И за това Господь не употрѣбилъ това наименованіе, нъ като поглѣднѧлъ къмто Іоанна рѣкълъ на Майкѧ си: *жено*! *Ето сынъ тъ*. Послѣ съсъ поглѣдъ такъвъ пакъ като указалъ на Майкѧ си рѣкълъ на Іоанна: *Ето Майка ти*. Негли му е направилъ и нѣкакъвъ знакъ, за да ѣ отведе и отдалечи отъ тамъ; което и сторилъ ученикъ тъ тоя чясъ и ѣ отвелъ въ кѫщѧ тѧ си, като да не глѣда послѣдни тѣ страданія сыновни: защо то при всичкѧ тѧ крѣпость на духъ тъ ѝ и при всичкѧ тѧ ѝ прѣданность въ волѭ тѧ на Божественныа Промысълъ, кои то доволно ся засвидѣтелствувать отъ присѧтствіе то ѝ на Голгоѳа и отъ приближеніе то ѝ при крьстъ тъ, негли пакъ не бы могло материне то сьрдце да истьрпи, като глѣда послѣднѭ тѧ борбѫ на животъ тъ съсъ смьрть тѧ,

коя то борба е прѣдлежяла Богучеловѣку. (*Чети съчинение то прѣосвящ. Иннокентія Херсонскаго: послѣдніе дни земной жизни Господа нашего Іисуса Христа. Стран 423 и 424*).

А на оныя думы Христовы: *Коя е майка ми?* [Мат. гл. 12. Ст. 48.]. Святый Златоустъ въ свое то тълкуваніе въ 44-тѫ бѣсѣдѫ говори така: „Като поучяваше народъ тъ, дойдохѫ нѣкои бѣзъ врѣмя и му рѣкохѫ: *Ето Майка ти и братія-та ти вънъ стоятъ и искатъ да ти говорятъ.* [Мат. гл. 12. Ст. 48. Марк. гл. 3. Ст. 33. — Лук. гл. 8. Ст. 21]. Такыва безврѣменны смѫтители и на Слово то Божіе прѣпинатели като укоряваше Іисусъ Христосъ рѣче: *Коя е Майка ми?* съсъ това е искалъ да гы научи, че заради сродници не трѣбва да оставяме Божіи тѣ дѣла.“

Тука трѣбва да забѣлѣжимъ и това, че ный не отричяме, какво Прѣсватая Дѣва Богородица е человѣкъ и жена по естество то, какъ то и другы тѣ жены; нъ само по едно то естество, че е человѣкъ и жена, исповѣдваме, а всичкытѣ другы прѣимѫщества въ неѫ сѫ выше отъ Естество то; а нѣ както безсъвѣстно Протестанти тѣ ѭ наричятъ равнѫ съ другы тѣ жены. Равенъ ли е Господарь тъ съ слугѫ тѫ, ако и да сѫ и двама та человѣци? равенъ ли е кедъръ тъ Ливанскый съсъ трьніе то, ако и да сѫ и двѣ тѣ дрьвеса? Така нито Прѣчистѫ тѫ Дѣна Богоматеръ може да ся понизява въ равенство съсъ другы тѣ жены, ако и да ся наричя съсъ

това имя жена; защото Она е: *Една благословена мѣжду жены тѣ.* [Лук. гл. 1. Ст. 28). Нъ нито това е укореніе на Майкѫ тѫ, гдѣто Христосъ ѭ нарѣче два пѫти женѫ; понеже това быде по таинственѫ причинѫ, за коя то по́-горѣ казахме.

При това трѣбва да забѣлѣжимъ, че имято жена, с общо и на дѣвѫ и на не́ дѣвѫ, сир. женетѫ. Въ Книгѫ Бытія въ 3. главѫ, Евѫ, прѣди да бѫде позната отъ Адама, Свещенното Писаніе наричя женѫ по́-вече отъ десять пѫти.

Пакъ въ книгѫ Бытія гл. 24: Кога то Авраамъ пращаше слугѫ тѫ си да искѫ невѣстѫ дѣвицѫ на Сынъ тъ Ісаака, слуга та рѣче на Господаря си Авраама: „*Ако не бы щяла жената да пойде по мене?* Тука невѣста та дѣвица жена ся наричя.

Има нѣкои отъ учители тѣ черковны, които по голѣмѫ похвалѫ въздавать на Св. Богородицѫ, дѣто Христосъ ѭ наричя женѫ, нежели ако бы ѭ нарѣкълъ дѣвѫ; и това по двѣ причины.

1. Защо то по причинѫ на съблажняваніе то Іудейско не приличяше тогава онова наричяніе.

2. Защо то съсъ какъвъ то начинъ Христосъ е начялникъ на мѫжіе тѣ, и въ Писаніе то ся наричя мѫжь: *Быде мѫжь пророкъ, силенъ съсъ дѣло и съсъ слово прѣдъ Бога и прѣдъ всичкы тѣ людіе.* [Лук. гл. 24. Ст. 19]. и пакъ: *защо то е опрѣдѣленъ единъ день, въ кой то ще сѫди всичкѫтѫ*

вселенна съсъ правда чрѣзъ человѣка, кого то е прѣдопрѣдѣлилъ, и увѣрилъ всички тѣ за него, понеже го въскрѣси отъ мъртвы тѣ. [Дѣян. гл. 17 Ст. 31).

Както прочее Христосъ споредъ Писанията е мжжъ и начяло на мжжие тѣ: Така и Марія е начялница на жены тѣ, и прилично жена нарицаема е благословена между жены тѣ и слава на Майкы тѣ и на дѣвы тѣ.

И Св. Апостолъ Павелъ, ако и да ѭ знаяше, че е Дѣва, обаче като съсъ честнѣйше имя, женѫ ѭ наричя и говори: *Прати Богъ Сына Своего Единороднаго, кой то ся роди отъ женѫ.* [Галат. гл. 4. Ст. 4].

Чясто ся обрѫщать Лютеране тѣ къмъ неопытны тѣ млады и съсъ слѣдующы тѣ злобны думы: защо вый призывавате Маріѭ, като ходатаицѫ къмъ Христа, коѭ то Самъ Христосъ много пѫти е отхвьрлилъ, и за нѣкои погрѣшки ѭ е обличилъ?

Ный гы пытаме: Кой е далъ тѫѭ заповѣдь? *Чти отца твоего и матерь твою.* [Исходъ гл. 20. Ст. 12]. И пакъ. *Иже злословитъ отца своего или матерь свою, смертію да умретъ.* [Исход. гл. 21. Ст. 16].

Кой то прочее е далъ тѫѭ заповѣдь, какъ можяше да ѭ прѣстѫпи съсъ обличеніе, или запрѣщеніе, или укореніе или съсъ отхвьрляню Своѭ тѫ Майкѫ? *И слѣзе съсъ нихъ* говори Св. Евангелистъ Лука, *и дойде въ Назаретъ и покоряваше имъ ся.* [Лук. гл. 2. Ст. 51]. Като ся поко-

ряваше на Майкѫ Си, както видимъ, какъ можяше да ѭ отхвьрли или обличи? Противорѣчіе то въ думы тѣ е рогато: да ся покорява на Майкѫ Си и да обличява Майкѫ Си! Ако ся покоряваше на Майкѫ Си, то́ какъ ѭ обличяваше? и ако ѭ обличяваше то́ какъ й ся покоряваше?

Много! твьрдѣ много хулы сѫ изричяли Лютеране тѣ противъ Селсніе то Божіе! Нъ ный нещемъ да имъ отговаряме на всичкы тѣ, по три причины. 1. че не сѫ достойны всичкы тѣ тѣхны хулы за отговоръ; 2. за да не нараняваме още по́-вече сьрдца та на благочестивы тѣ братія Христіяны, и 3. че не ни допуща обьемъ тъ на нашѫ тѫ книгѫ.

Ще кажимъ само, че никой не може да знае смѣткы тѣ на Богочеловѣка. *Кой е разумѣлъ умь тъ Господень? или Кой му е былъ съвѣтникъ?* говори Святый Апостолъ Павелъ.

Доволно е за насъ, че Священно то Писаніе наричя Святѫ Богородицѫ: *Благодатная.* И че тя сама, испълнена отъ Духа Святаго прорѣче: *отъ сега ще мя ублажяватъ всичкы тѣ родове: защо то ми сътвори голѣмѫ славѫ Силный тъ, и Свято е Негово то имя.* [Лук. гл. 1. Ст. 48]. Така и Свята Елисавета, испълнена съсъ Духъ Святъ, съ удивленіе изрѣче: *благословена си Ты между жены тѣ, и благословенъ е плодъ тъ на твое то чрево! и отъ кждѣ ми е това, да дойде Майката на Господа моего къмъ мене?* [Лук. гл. 1. Ст. 43].

Прочее кога то Самъ Духъ Святый пръво чрѣзъ Ангела, послѣ чрѣзъ Святѫ Елисаветѫ ѭ ублажява, възвышява и наричя: *Благодатиѭ, Благословенѭ помежду жены тѣ, Мати Господиѭ и блаженѭ вѣровавшѭѣ*; подобно и Святи тѣ Апостоли и Евангелисти „*Мати Іисусовѫ*“ всякѫдѣ и всякога ѭ наричять и И въздавать честь, достойнѫ на *Майкѫ Господиѭ*; какъ смѣѭть тія Христіяне, Лютеране тѣ, да отимать отъ *Майкѫ тѫ Господиѭ* тѫѭ благодатнѫ честь и славѫ, коѭ то И е даруваль Самъ Богъ?! Страшна въистинѫ и ужасна е тая тѣхна дързость! дръзость Еретическа и Богохулна! Нъ като ся крѣпять тѣ съсъ това, че Спаситель не ѭ нарѣкълъ Майкѫ, пытаме гы: А какво ще рѣче това, гдѣто Той Самъ себе си всякога наричя Сынъ Человѣческый, т. е. Сынъ на человѣка, (іосъ ту антропу)? Кой е тоя человѣкъ, на кого то Сынъ Той самъ Спаситель себе си наричя? Не е ли Майка та Негова? Ето какви сѫ тѣ христіяне, и колко право тълкувать и послѣдувать Свято то Евангеліе! заради това оставяме гы нихъ да си говорять какъ то си искать; а обрѫщаме ся къмто наши тѣ братія и искренни сынове и вѣрны послѣдователи на святѫ тѫ нашѫ православнѫ черковѫ: Бѣгайте, братіе, отъ такыва Богохулници! чюждавайте ся отъ всичкы тѣ тѣхны съ утровѫ напоены душепагубны брошюры, кои то тѣ отъ нѣколко годины на самъ не прѣставать отъ да прѫскать

между Православный тъ нашь Народъ! И ако и да чюете нѣкога тѣхно то хуленіе, бывайте твърди съ умъ тъ и непоколебими въ вѣрѫ тѫ! И колко то тѣ кѫлнѫть, толко вый благославайте и почитайте Майкѫ тѫ Господнѫ, защо то самъ нейный тъ Сынъ ѭ е почиталъ: колко то тѣ хулять, толкова вый ѭ превъзнасяйте; защо то Тя е послужила въ тайнѫ тѫ на наше то спасеніе, както никой другъ отъ всичко то създаніе. Прѣвъзнасчйте ѭ, кланяйте и ся, молѣте и ся и просѣте Нейнѫ тѫ помощь и ходатайство за себе си; защо то Тя, като Майка на Господа нашего, много и прѣвъсходно дързновеніе има прѣдъ Него: Моли Му ся и умилостивява праведный тъ Му на насъ гнѣвъ избавяны отъ всякаквы бѣды и напасти душевны и тѣлесны, врѣменны и вѣчны; защо то на Нейно то ходатайство нѣма нищо невъзможно.

Така ны учи и заповѣдува Свящснно то Писаніе и свята та наша Православна Черкова, коя то, спорѣдъ думы тѣ на Святаго Апостола е стълпъ и утвѣрденіе на истинѫ тѫ. Така ны учять и заповѣдувать святи тѣ събори и Богодухновенни тѣ Отци, на кои то да ся покоряваме Святый Апостолъ Павелъ съсъ всякакъвъ начинъ ни заповѣдува: *Помянувайте*, дума, *Наставници тѣ ваши, кои то ви проповѣдахѫ Слово то Божіе: и като глѣдате на скончяніе то на тѣхното житіе, подражявайте вѣрѫ тѫ имъ. Не прінмайте различны и чюжды ученія.* (Евр. гл. 13. Ст. 7, и 9).

И пакъ: *Слушяйте Наставницы тѣ ваши и покорявайте имъ ся.* (Ст. 17).

2. ЗА ПОЧИТАНІЕТО НА СВЯТЫ ТѢ МОЩИ.

И противъ почитаніе то на Святы тѣ Мощи на Божіи тѣ угодници, Лютеране тѣ като ся въоржжявать говорять, че: „То е противно на волѭ тѫ Божіѭ“. За подтвърденіе прочее на свое то мнѣніе сочять а) на това, че Богъ е съкрылъ тѣло то на Моисея, за да не бы ся тó учинило прѣдметъ на народно почитаніе. б) че Богъ е заповѣдалъ да погрѣбаваме тѣла та ня умрѣлы тѣ въ земѭ тѫ. (Сир. гл. 38. Стр. 16). и в) че Іисусъ Христосъ е осѫждалъ Фарисеитѣ за това, че сѫ зидали пророческы тѣ гробове и украсявали ковчезытѣ на праведны тѣ (Мат. гл. 23. Ст. 29. — и Лук. гл. 11. Ст. 47).

Отговаряме имъ на пьрво то: Богъ е съкрилъ тѣло то на Моисея, за да ся не учини тó прѣдметъ на Идолопоклонство помѣжду Еврейскый тъ народъ; защо то тоя народъ като скоропрѣклоненъ къмъ идолопоклонство и почете земѭ тѫ вмѣсто бога, той много пó-лѣсно и пó скоро щяше да въздаде такъвѫ честь на тѣло то Моисеово. Нъ това е така заради Еврейскыа народъ, кой то много пѫти ся подплъзнуваше въ

идолопоклонство, като безрасѫдно и неблагодарно забравѩше великы тѣ къмъ себе благодѣянія Божіи. А ный почитаме святы тѣ мощи нѣ като богове (да не бѫде това!), нъ като останкы на Божіи тѣ угодници, освятены отъ Духа святаго и прославены.

На второ то: Тѣла та на умрѣлы тѣ трѣбва да ся погребавать, както гы и погребаваме; нъ кога то Самъ Богъ прославлява останкы тѣ на Свои тѣ угодници съсъ нетлѣніе и чюдеса; тогава съгласно съсъ Божественно то указаніе, тѣ ся изнасять изъ нѣдра та земны за всенародно почитаніе. Чети пакъ (Сираха гл. 46. Ст. 11, и 12). Кѫдѣ то ся ублажява память та на угодници тѣ Божіи и останкы тѣ имъ ся прославлявать: *Буди*, говори, *память ихъ въ благословеніи ихъ, и кости ихъ процвѣтутъ отъ мѣста своего.* т. е. отъ гробове тѣ имъ, както на пр. кости тѣ на пророка Елисея, при кои то нѣкои си мьртвецъ като ся прикоснѫ оживѣ. [4. Царств. гл. 13. Ст. 21.]

На трете то, что говорять, че Христосъ е осѫждалъ Фарисеи тѣ; *защо то зидали гробовете тѣ на пророците и украсявали ковчези тѣ на праведни тѣ*, Святый Злотоустъ отговаря; нъ трѣбва да ся привѣдѫть и слѣдующи тѣ думы на стихъ тъ: *и говорите: ако бѣхме были въ дни тѣ на башы тѣ ни, не щяхме въистина да имъ съизволиме въ крьвьтѫ на пророци тѣ.* [Мат. гл. 23 Ст. 29, 30.]

Св. Злотоустъ това мѣсто тълкува така:

„Рѣче имъ горко вамъ, не защо то зидахѫ и порицавахѫ (бащы тѣ си), нъ защо то и като зидахѫ и като порицавахѫ лицемѣрно, (сами) по-лоши работы струвахѫ. А че въ онова порицаніе имаше притворность, Евангелистъ Лука рѣче: защо и съизволявате, кога то зидате. *Горко вамъ* рѣче *: защо то зидате гробове тѣ на пророци тѣ, а бащы тѣ ваши гы избихѫ ! въистинѫ свидѣтелствувате и съизволявате на работы тѣ (на дѣла та) на бащы тѣ си: защо то они гы избихѫ, а вый зидате гробове тѣ итъ.* (Лук. гл. 11. ст. 47, и 48). Тука намѣреніе то имъ осѫжда, съсъ кое то сѫ зидали, че не за честь на избіены тѣ, нъ като да ся хвалять съ убійства, и защо то сѫ ся бояли, да не бы ся по врѣмя (ако останѫть гробове тѣ неизвѣстни), потемнило въспоминаніе то и свидѣтелство то на толко голѣмѫ тѫ дьрзость.“ [Злат. на Матѳса тълков. бсѣда 74].

А святый Ѳеофилактъ така говори: укорява гы не защо то съзидавать гробове тѣ пророческы, защо то това дѣло е добро; нъ защо то правяхѫ тыя нѣща лицемѣрно, и понеже, като ушь зазирахѫ на бащы тѣ си, а тѣ сами по-лоши работы отъ нихъ струвахѫ, и прѣминѫхѫ гы въ злобы тѣ си, като явно лъжяхѫ и думахѫ: че ако бѣхме были въ дни тѣ на наши тѣ бащы, не щяхме да убиваме: а они Самаго Господа на пророци тѣ искахѫ, като бѣсни, да убіѭть. За това имъ и рѣче Христосъ: И вы испълнѣте мѣркѫтѫ на бащы-тѣ си.

Отъ тыя тълкованія на святы тѣ Отци, Златоустаго и Θеофилікта, ясно ся доказва, за какво е было негодованіе то Христово врьхъ книжници тѣ и фарисеи тѣ: т. е. че не е было заради что сѫ зидали гробове тѣ пророческы, нъ заради убійственный тъ имъ нравъ и заради притворно то имъ благочестіе. Защо то ако да бѣше негодовалъ Христосъ, защо то зидать гробоветѣ пророческы и украсявать ковчезы тѣ на праведны тѣ, не щяше ли Той да възбрани на угодникъ тъ Си Моисея, да не изнася изъ Египетъ кости тѣ Іосифовы? и на Патріарха Іакова, да не поставя стълпъ надъ гробъ тъ на умрѣлѫ тѫ рахилѭ? [Исход. гл. 13. ст. 19. — Быт. гл. 35. ст. 20.] Отъ това е явно, че е старъ тоя благочестивъ обычяй: да ся почитать благочестно останкы тѣ на Божіи тѣ угодници; кое то е бывало и въ самытѣ дни Христовы. А като показалъ Богъ такъво чюдо отъ кости тѣ на пророка Елисея, както ся по-напрѣдъ каза, може ли да рѣче нѣкой, че тыя кости пророческы не сѫ были послѣ въ почитаніе у Еврейскый тъ народъ?

Царь Іосія кога то искореняваше идолослуженіе то, и идолитѣ и храмове тѣ имъ разоряваше, тогава и много кости отъ мьртъвци изгори и на пепелъ направи. А мощи тѣ на Святаго пророка человѣка Божія, кои то ся тамо намѣрихѫ, заповѣда честно да ся упазять цѣлыи неповредены. [4. Царств. гл. 13].

Святый Епифаній Кыпрскый въ житіе то

на Святы тѣ пророци: Исаіѫ, Іезекіиля и Іереміѫ пише: че въ голѣмо почитаніе сѫ были гробове тѣ на тыя Святы пророци, заради много то благодѣянія и чудеса, кои то Богъ сторилъ на много человѣци за молитвы тѣ на святы тѣ пророци.

Святый Константинъ Великый, Прьвый благочестивый царь, честны тѣ мощи на святы тѣ всехвалны Апостолы: Андреа, Лукѫ и Тимоѳеа прѣнесълъ въ свой тъ градъ-Константинополь съсъ неисказанѫ честь.

Въ царуваніе то на Императора Аркадіа, прѣнесены быдохѫ мощи сѣ на Святаго пророка Самуила отъ Палестинскы тѣ страны въ царствующый тъ градъ.

Въ прьвы тѣ вѣкове на Христовѫ тѫ церковѫ, кога то на лежяхѫ люты тѣ гоненія на Христіяны тѣ отъ идолопоклонници тѣ, и безчисленно множество Христіяне проліяхѫ кръвь тѫ си заради исповѣданіе то Іисусъ Христово и пріяхѫ мѫченическы вѣнци отъ Бога, тѣхны тѣ страдалчески тѣлеса, кое тайно грабнуваxѫ вѣрни тѣ Христіяне, кое съсъ скѫпѫ цѣнѫ гы откупуваxѫ отъ невѣрны тѣ, и съ изліянѫ тѫ за Христа кръвь тѣхнѫ, като съсъ скѫпоцѣнно муро сѧ мажяхѫ, и така гы честно у свои мѣста погребаваxѫ: а послѣ като сѧ утишилы гоненія та, съзидаваxѫ имъ и церковы въ память тѣхнѫ за славѫ на Христа Бога, дивнаго въ святыхъ своихъ: За тѫѫ истинѫ безбройны сѫ свидѣтелства та, кои то сѧ описвать въ Иторіи тѣ.

Св. помѣстный съборъ Гангарскый, кой то е былъ въ 340 тѫ год. отъ Христа, въ двадесято то свое правило проклинава оныя, кои то ся гнушявать отъ мѣсто то и отъ храмове тѣ, вѫтрѣ въ кои то ся намѣрвать святы мощи мѫченическы, служять ся Літургыи и ся събирать вѣрни тѣ въ память тѫ мѫченическѫ.

Св. съборь помѣстный Карѳагенскый (418 год. отъ Христа) въ деветдесять и пьрво то свое правило заповѣдува да ся растурять жертвеници тѣ, въ кои то нѣма мощи отъ св. мѫченици.

Св. Вселенскый съборъ седмый (787 год. отъ Христа) въ трете то си дѣйствіе наричя мощи тѣ на святыи тѣ источници на исцѣленія, чрѣзъ кои то Богъ струва блгодѣянія на человѣци тѣ, и въ седмо то дѣйствіе, въ послѣдне то си опрѣдѣленіе заповѣдува да бѫдѫть извержени клирици тѣ, а мірскы тѣ да ся отлѫчявать, кои то мощи тѣ мѫченическы прѣзирать и не пріимать гы съ подобающѫ честь, като вещь святѫ.

А въ седмо то свое правило говори: Да ся полагать мѫченическы святы мощи въ черковы тѣ, кои то сѫ безъ нихъ былы освятены, по обычнѫтѫ молитвѫ: ако ли нѣкой освящава безъ мощи, такъвъ да ся изверже като прѣстѫпникъ на черковны тѣ прѣданія.

При тыя и още безбройны, вѣрны и здравы доказателства, что ся намѣрвать за почитаніе то на святы тѣ мощи, че е дѣло благочестиво, дѣло Богу угодно и слѣдователно душепо-

лезно; и че тоя благочестивъ обычай е пріяла и имала Христова та Черкова още отъ пьрвы тѣ свои врѣмена, противници тѣ Лютеранс като си затварять очи тѣ, за да гы не видять, и уши тѣ си затыкать, за да гы не чюжть, напротивъ изостряват языкъ тъ си и хулително говорять, че:

„*Почитаніе то на мощи тѣ съставлява нѣкакъвъ фитишизъмъ.*“ (*а*) Нъ не е за чюденіе, че хулять толко умразно: защо то тѣ изрыгнувать подобны хулы и за прѣчистѫ тѫ Дѣвѫ и Майкѫ Господнѭ, и за честный тъ и животворящъ крьстъ Господень. Нимъ хуленія та сѫ угодны, и нека си гы имать за своѭ смѣткѫ. А ныѭ искренни тѣ чяда на Святѫ тѫ православнѭ Христовѫ церковѫ като почитаме святы тѣ мощи, знаеме, че ся кланяме нѣ на плъть тѫ и крѣвь тѫ; нъ на нетлѣнныя Духъ Божій, на който тѣлеса та на святы тѣ Божіи угодници сѫ храмъ. [Прѣм. гл. 12. ст. 1]. И Апостолъ Павелъ говори: *Тѣло то ваше е храмъ на Духа Святаго, кой то живѣе въ васъ и кого то сте пріяли отъ Бога.* [1. Корин. гл. 6. ст. 19]. и пакъ: *Вый сте церкова на Бога живаго: какво то що е рѣкълъ Богъ: Защо ще ся вселѭ въ нихъ и ще походѭ, и азъ ще имъ бѫдѭ Богъ, и они ще ми бѫдѫтъ людіе.* [2. Корин. гл. 6. ст. 16]. За това прочее почитаме мощи тѣ на святыи тѣ: защо то сѫ жилища на Духа Святаго; и така почитаме Самаго Бога, кой то почива въ святы тѣ свои угодници.

(а) Фитишизъмъ е единъ видъ идолопоклонство най дебело.

Св. Іоаннъ Златоустъ, на Павлово то посланіе къмъ римляны тѣ, въ послѣдне то Нравоученіе 32, ублажява ветхый тъ римъ (кой то въ старо врѣмя ся отличявше въ благочестіе то), най много, защо то въ него почивать мощи тѣ на святы тѣ върховны Апостолы Петра и Павла, и говори: Като нѣкое тѣло голѣмо и крѣпко има (римъ) очи свѣтлы, тѣлеса та на двама та тыя Святый. Небо то не е толко свѣтло, кога то слънце то испусне лучи тѣ си по него, колко то римскый тъ градъ, что е испуснѧлъ двѣ тѣ тыя свѣщы на всѧкѫдѣ по вселенняѫ тѫ. И по̀ надолу: Кой бы ми далъ сега да ся облѣѭ съсъ тѣло то Павлово, и да ся приковѫ на гробъ тъ и да видѫ прахъ тъ на онова тѣло, кое то испълнява недостатки тѣ Христовы: кое то понесло язвы тѣ христовы и на всѧкѫдѣ проповѣдъ-тѫ Евангелскѫ разсѣяло: прахъ тъ на онова тѣло, съсъ кое то той на всѧкѫдѣ прѣхождаше: прахъ тъ на оныя уста, чрѣзъ кои то Христосъ говоряше, и Евангелскый тъ свѣтъ просія най свѣтло отъ всѧкѫ лучѭ. И по-надолу: желаяхъ да видѫ прахъ тъ на ржцѣ тѣ, кои то бѣдохѫ окованы съсъ веригы, и кои то като ся полагахѫ даваше ся Духъ Святый, и съсъ кои то той тыя посланія пишяше, и прочѧя.

Св. Амвросій, епископъ Медіоланскый, въ 93 то слово за святыи тѣ, Назаріа и Келсіа, говори: Ако мя пыташь: какво нѣщо почиташь въ растлѣнно то тѣло? Почитамь въ мѫченичe-

ско то тѣло въспріяты тѣ за имято Христово раны. Почитамь останкы тѣ, кои то сѫ ся посвятили отъ исповѣданіе то Господне. Почитамь въ прьсть тѫ сѣмена та на вѣчность тѫ. Почитамь тѣло то, кое то мя наставлява да обычямь Господа, кое то мя научява, да ся не боѭ да умрѫ за Господа.

Св. Василій Великый, на тыя псаломскы словеса: *Честна прѣдъ Господемъ смерть преподобныхъ его*, така говори: Кога то нѣкой Іудейскы умираше, тѣло то му бѣше отвратително: а кога то сега за Христа смьрть ся случи, честны сѫ мощи тѣ на святык тѣ му. Напрѣдъ бѣше заповѣдано на священници тѣ и на Назореитѣ, да ся не допирать до мьртвы тѣ тѣлеса, за да ся не осквернять; [Числ. гл. 6] а сега кой то ся приближява при кости тѣ мѫченическы, получява нѣщо учястіе отъ святыниѭ.

Пакъ той Василій Великый въ слово то на 40-тѣ Мѫченици, заради мощи тѣ имъ, кои то сѫ былы разнесены по всичкѫ тѫ онѭ странѭ, така говори: Тіи сѫ, кои то всичкѫ тѫ нашѭ странѭ управлявать, и сѫ като стълпове и забраны противъ непріятелскы тѣ нападанія.

Св. Григорій Назіанзинъ, въ прьво то слово като обличява Іуліана отстѫпника, говори: Идолы тѣ почиташь, а нѣ жьртвы тѣ, что сѫ за Христа закланы; на кои то и тѣлеса та самы могѫть, както и свята та имъ душя, или съсъ рѫцѣ былы оны похващаны, или почитаемы: Въ

и една само капка отъ кръвь тѫ имъ сѫщѫ тѫ силѫ има, каквѫ то и всичко то имъ тѣло.

Св. Кириллъ Іерусалимскый, въ 18-то Катихызическо поученіе пише така: Нѣ само душя та на святыи тѣ е достойна за почитаніе, нъ (кога то оны ся преставять отъ тукашнія животъ), и въ тѣлеса та имъ има нѣкоя сила и могутство. Защо то като лежяше мьртвецъ тъ въ гробъ тъ Елисеовъ, защо то ся допрѣ до мьртво то пророческо тѣло, оживѣ.

Тыя богомѫдры изреченія на Богодухновенны тѣ Отци и учители черковны доволно разяснявать, съ какъвъ духъ православна та наша черква почита мощи тѣ на Божіи тѣ угодници; а нѣ както хулять Лютеране тѣ. Тыя доказателства изведохме съкратено отъ „КАМЕНЬ ВѢРЫ“ колко то за утвьрденіе на наши тѣ православны братія Българы въ тоя нашь Догматъ черковенъ; и тѣ сѫ доволны да увѣрять на пълно всякѫ душѫ истинно благочестивѫ и истинно Боголюбивѫ. А коя то душя е наклонена да не вѣрува, за неѫ нищо вѣрно и здраво доказателство нѣма; за неѫ вѣрѫ, законъ и правило е свой тъ и произволъ. Боголюбиво то сьрдце и душя колко то ся Богу приближява и присвоява, толко и съсъ ближни тѣ Нему — съсъ неговы тѣ святы угодници ся тѣсно сближява, обычя гы и съсъ свякакъвъ начинъ гы почита; всичко что е тѣхно, и душя и тѣло, съсъ които сѫ тѣ вѣрно и усьрдно послужили на Съз-

дателя и Спасителя своего, всичко е на такъвъ Боголюбивъ душѣ свято и неоцѣнимо и за благочестиво почитаніе достойно: кой то истинно обычя и почита Бащѫтѫ, не е възможно да не обича и да не почита и добрытѣ Му сынове. Святыитѣ сѫ по благодать сынове Божіи: братія и Други Христови. [Мат. гл. 28. ст. 10. -- Іоан. гл. 15. ст. 14, 15]. Слѣдователно дължость имаме, за любовь Христовъ да обычяме и почитаме Неговытѣ любимици. А като почитаме души тѣ имъ, непрѣмѣнно дължни сме да почитаме и телеса та имъ, защо то сѫ и тѣ освятены храмове на Свѣтаго Духа, какво то що видѣхме. [1. Корин. гл. 6. ст. 19]. Само на еретици тѣ е свойственно да хулятъ, такыва честны и святы храмове на Духа свѣтаго и да тъпчятъ тыя дражяйши бисеры. Нъ ный православны тѣ сынове на непорочнѫ тѫ Христовъ черковъ, като си затуляме ушитѣ отъ тѣхны тѣ хулы, съсъ благочестивъ любовь почитаме святы тѣ Божіи други и тѣхны тѣ прославены отъ Бога мощи, и сладостно въспѣваме Боговѣщанны тѣ словеса на святаго пророка Давида: *Хвалите Бога во святыхъ его*; *и Дивенъ Богъ восвятыхъ своихъ; и: мнѣ же зѣло честни быша други твои Боже;* И *честна прѣдъ Господемъ смерть преподобныхъ его.* И молимъ ся Всемилостивому Богу нашему да ны сподоби да бѫдемъ при Неговы тѣ святы угодници участници на Божественнѫ тѫ Неговѫ славѫ и вѣчно блаженство! аминъ. —

ЗА ПОЧИТАНІЕТО НА СВЯТЫТѢ ИКОНЫ.

Лютеранетѣ не почитатъ святытѣ икоиы за това, какъ то говорятъ, че:

А; Запрещено е да ся почитатъ изображенія та (Исх. гл. 20, ст. 4).

Отговоръ: Запретено е да ся почитатъ идолскытѣ а не на святыитѣ.

Б; Почитаніе то на иконытѣ, казватъ още, е идолопоклонство.

Отговаряме имъ, какво почитаніе то на иконытѣ у насъ е нераздѣлно съсъ почитаніе то на лица та, кои то сѫ на тѣхъ изобразены, когато язычници тѣ само то изображеніе сѫ почитали за Бога и сѫ ся покланяли истукану, като Богу.

За почитаніе то на св. иконы, за кое то може да ся напише и цѣла книга, ный не щемъ да говоримъ по-вече, по двѣ причины: 1. че объемъ тъ на нашѫ тѫ книгѫ не допуща, какъ то казахме, а особно по тѫѫ причинѫ; защо то доста пълно нѣщо за св. иконы е прѣведено отъ „КАМЕНЪ ВѢРЫ“ и издадено отъ Стояна Станболіева Кязаплѫчянина.—Като вземемъ прѣдъ очи сегашнытѣ обстоятелства, т. е. религіозно то разклатваніе въ наше то отечество, и нѣманіе то на священнопроповѣдници, ный не можемъ да не похвалимъ Г-на Станболіева за ревность тѫ и усърдіе то му въ това Свято за народъ тъ прѣдпріятіе, кое то горящо и прѣпоржчяме на всичкытѣ наши православны братія Българы.

ЗА ПОЧИТАНІЕ ТО И ПОКЛОНЕНІЕ ТО НА ЧЕСТНЫЙ ТЪ И ЖИВОТВОРЯЩЪ КРЬСТЪ ГОСПОДЕНЬ.

Ако и да не допуща обьемъ тъ на нашѫтѫ книгѫ, да говоримъ за всичко, нъ пакъ не можемъ да не спомянемъ въ неѫ за почитаніето и поклоненіе то на честный тъ Крьстъ Господень.—За това спасително знамя, съсъ което ный подражающе Ап. Павла, ся толкова хвалимъ.—Това знамя, на кое то всичка Европа е одлъжена за своѫ тѫ питоміѫ, Лютеране тѣ искатъ да отнемѫтъ отъ насъ, като сѫ издали още въ 1863 годиніѫ и особніѫ отвратителніѫ брошюрѫ противъ това наше прадѣдне достояніе, и дражайше съкровище на Святѫ тѫ ни черковѫ; за кое то толкова прообразованія срѣщаме въ Ветхый тъ завѣтъ; напримѣръ: Святый тъ Крьстъ е прообразованъ отъ дърво то животно въ срѣдъ рая. (Быт. гл. 2). Така говори за това святый Дамаскынъ, въ четвръѫтѫ книгѫ за Православіе то, въ главѫ 12: честныа Крьстъ, казва, е прообразовало дрьво то животно, насадено то отъ Бога въ рая: Понеже паденіе то и смьрть та быдохѫ чрѣзъ дрьво, трѣбваше пакъ чрѣзъ дрьво да ся дарува животъ и въстаніе.

Крьстъ тъ е прообразованъ въ лѣствицѫ тѫ Іакововѫ, на коя то Господь ся утвърждаваше. И настиніѫ на Крьстъ тъ Христосъ Богъ нашь

бѣше утвърденъ чрѣзъ пригвожденіе то (Быт. гл. 28),

Крьстъ тъ е прообразованъ въ благословеніе то на Сынове тѣ Іосифовы, отъ промѣненныте крьстообразно рѫцѣ Іакововы. (Быт. гл. 48 евр. гл. 11 ст. 27). Затова Св. Дамаскынъ въ книгѫ Православія говори: Іаковъ ся поклони на края на жезълъ тъ, и като благослови Сынове тѣ Іосифовы съсъ промѣнены рѫцѣ, и знаменіе то на Крьстъ тъ най явно прописа.

Крьстъ тъ е прообразенъ отъ жезълъ тъ Моисеовъ, кой то ся претваряше въ зміѭ, и вълшебныте зміи поядe, водѫ тѫ въ кръвь прѣтвори, и другы на Егыптяны тѣ наказанія натрупа: Червено го море пресѣче, сухъ пѫть на Израилтяныте показа. Той жезълъ бѣше образъ на крьстъ тъ, да потрѣби зміи тѣ адскы, да обагри черковѫ тѫ съсъ кръвь тѫ Христовѫ и да накаже грѣховный тъ миръ: а на новый тъ Ізраиль да приготви свободенъ къмъ небеса та пѫть. За това гласи и Свята та Черкова: *Крьстъ начертавъ Моисей прямо жезломъ (Море) Чермное пресѣче,* и проч. И така, какъ то жезълъ тъ Моисеовъ като ся хвърляше, бѣше змій, а въ рѫцѣ тѣ като ся държяше бѣше жезълъ: така и крьстъ тъ Христовъ, на оныя, кои то го хвърлять, быва врагъ, и ще бѫде змій лютъ за ухапваніе пагубно; А намъ, кои то го почитаме, е жезълъ силы, пратенъ отъ Сіона.

Крьста е прообразовало дрьво то, кое то е усладявало горчивы тѣ воды на Мерръ. (Ис. г. 15).

Така и крьстообразно то въздвиганіе на рѫцѣ тѣ Моисеовы, за да побѣди Амалика. (Исходъ. гл 17).

Крьстъ тъ е прообразованъ отъ прораснѫлый тъ жезълъ Аароновъ. Така за това пѣе Свята та Черкова: *Жезълъ во образъ тайны пріемлется: прозябеніемъ бо предрасуждаетъ священника: неплодящей же прежде церкви, нынѣ процвѣте древо креста.*

Прообразованіе на крьстъ тъ бѣ онова дрьво, на кое то Моисей възнесе змѣѫ тѫ въ пустинѫтѫ. Числъ гл. 21). За това самъ Христосъ Спаситель нашь говори: *Какъ то Моисей издигнѫ змѣѫ тѫ въ пустинѫ тѫ, така трѣбва да ся издигне и Сынъ человѣческый.* (Іоанна гл. 3 ст. 14).

Пророкъ Іона, като ся моляше въ Кытъ тъ съсъ распроснѫты длани, прообрази Крьстъ тъ; за кое то въ канонъ тъ на въздвиженіе ся пѣе: *Доднаго звѣря во утробѣ длани Іона крестовидно распостеръ Спасителную страсть проображаше явѣ.* (Песнь 6).

Іисусъ Навинъ, като ся моляше, крьстовидно въздигнѫ рѫцѣ тѣ си. Така въ сѣдалны тѣ на Въздвиженскый тъ праздникъ ся пише: *Проображаше таинственно древле Іисусъ Навинъ Креста образъ, егда руцѣ простре крестовидно Спасе мой, и ста солнце, дондеже врагы низложи.* Има и другы много, кои то сѫ прообразовали Святый тъ крьстъ, нъ краткость та на книгѫ тѫ не ни допуща да гы вмѣстимъ.

Какъ то прочее онія нѣща, конто въ ветхыя

завѣтъ сѫ служили за прообразованіе на нѣщо въ новѫ тѫ благодать, сѫ были въ особнѫ почесть въ ветхыа завѣтъ, така и прообразованы тѣ отъ тѣхъ нѣща сѫ достойны въ новѫ тѫ благодать за почитаніе нѣ само равно съсъ тѣхъ, нъ още и съсъ несравнено по высокъ стьпень, на почесть, какво то сравненіе сир. има помежду сѣнкѫ тѫ на человѣка и помѣжду самыя человѣкъ. А понеже Крьстъ тъ Господень е прообразованъ въ ветхый тъ завѣтъ, то Крьстъ тъ Господень е достоенъ въ новѫ тѫ благодать за особно почитаніе и кланяніе. А че прѣвъсходны тѣ спасителны святыни новоблагодатны сѫ былы прообразованы още въ ветхый тъ завѣтъ, нуждно ли е да сѧ доказва, кога то и самый Спаситель на человѣческыя родъ е прообразованъ? именно: въ лице то на Іосифа, кой то быде продаденъ отъ свои тѣ братія; въ лице то на Ісаака, кой то самъ на свои тѣ рамена понесе дрьва та и отиде, за да бѫде принесенъ въ жьртвѫ Богу; въ лице то на Моисеа, кой то потопи Фараона въ Чьрвено то море и избави Ізраиля, отъ робство то негово. Така и Пречистѫ тѫ Дѣвѫ Богородицѫ бѣхѫ прообразилы: купина та, стамна та, руно то гора та, затворены тѣ врата, и пр. и пр. Святѫ тѫ Евхаристіѫ прообрази манна та. Свято то крьщеніе сѧ прообрази отъ прѣминуваніе то прѣзъ море то и отъ потопъ тъ.

„Понеже Крьстъ тъ Господень има толко много прообразованіа въ Ветхый тъ Завѣтъ,

какъ то видѣхме; то Крьстъ тъ Господень е достоенъ за особнѫ честь въ новѫ тѫ благодать. Слѣдователно, какъ може нѣкой да не почита Крьстъ тъ, кога то Самъ Богъ по исте съсъ толко прообразованія?

На жезълъ тъ Іосифовъ Іаковъ за кланяше; Жезълъ тъ Аароновъ, былъ пазенъ съсъ голѣмѫ честь въ златокованный тъ кивотъ: жезълъ тъ Моисеовъ бѣше чюдотворенъ. И тія жезли бѣхѫ прообразованія на крьстъ тъ Христовъ какъ то по горѣ казахме. Нъ ако сѣнка та на крьстъ тъ Господень е была въ такъвѫ честь; то колко повече самѫ тѫ истинѫ сме дължны да имаме на почесть, и да ся кланяме на крьстъ тъ Господень, като възносяме умъ тъ си къмъ Самаго распятаго на крьста Іисуса Христа, безъ да глѣдаме на веществото му; Какъ то нито Іаковъ ся поклони на вещество то на Іосифовъ тъ жезълъ, нъ на провидѣнно то чрѣзъ жезълъ тъ тайство.

Искашъ ли да знаешь, благочестивый Христіянине, че крьстъ тъ Христовъ бѣше мѣрило, чрѣзъ кое то цѣна та за искупленіе то на человѣческый тъ родъ ся измѣри? Слушяй что говори Апостолъ Петъръ: *Не сте искупени съсъ тлѣнны (вещи), съсъ сребро или съсъ злато отъ суетно то ваше житіе, кое то ви сѫ прѣдали отцитѣ ви, нъ съсъ драгоцѣнѫ тѫ кръвь на непорочныя и Прѣчистъ Агнецъ—Христа.* [Петръ гл. 1 ст. 18 и 19] *и Ап. Павелъ говори: Не сте веке свои; защо то сте искупени съсъ цѣнѫ.* Нъ гдѣ, и съсъ какво

ся измѣри оная цѣнѫ? Кос е мѣрило то на онѫѭ цѣнѫ? отговаря Свята та черкова: *Посрѣдѣ двою разбойнику мѣрило праведное обрѣте ся крестъ Твой честный.*

Искашь ли да знаешь, че крьстъ тъ Христовъ бѣше орѫжіе, кое то е побѣдило Діавола? чети въ посланіе то на Ап. Павла къмъ Колосаены тѣ, въ главѫ 2. стих. 14 и 15: *Христосъ заглади ржкописаніе тс, кое то бѣше на врьхъ насъ, съ ученія та, кое то бѣше съпротивно намъ, и него дигнѫ отъ срѣдъ, и заковѫ го на крьтъ тъ: и съблече (силѫ тѫ) и началства та и на власти тѣ, и явно гы посрами, понеже гы побѣди тържественно на крьстъ тъ.*

Нека видятъ заклѣти тѣ врагове на крьстъ тъ Христовъ, каквѫ честь има Крьстъ тъ Господень въ святы тѣ Писанія, отъ кои то само нѣколко мѣста извличяме.

Лѣствица та коя то е въздигнѫла Христа въвъ славѫ, на коѭ то Господь ся утврьдяваше, нѣма да бѫде въ презрѣніе и поруганіе. Виждъ благочестивый Христіянине, какъ Іаковъ почете онѫѭ лѣствицѫ, на коѭ то ся Господь утврьдяваше что то и мѣсто то, на кое то видѣ лѣствицѫтѫ, нарѣче домъ Божій, и врата небесны. (Быт. гл. 28). На Крьстъ тъ Господень, бѣше лѣствица та, коя то е въздвигнѫла Христа въвъ славѫ, споредъ думы тѣ Павловы: *Смири себе си, понеже быде послушливъ дори до смьрть, а смьрть крьстна: За това и Богъ го прѣвъзнесе, и*

дарува Му име, кое то е поголѣмо отъ всяко име. [*Филип. гл. 2. стих.* 8 *и* 9]. И тая лѣствица — Крьстъ тъ Господень быде прообразована отъ лѣствицѫ тѫ Іаковлевѫ, на коѭ то ся Господь утврьдяваше. Что значи да ся утврьдява на лѣствицѫ, освѣнь да бѫде увиснѫтъ на дрьво? говори святый златоустъ; за това крьстъ тъ Христовъ нѣма да бѫде въ прѣзрѣніе и поруганіе, освѣнь прѣзиратели тѣ и ругатели тѣ на крьстъ тъ Христовъ.

Орѫдіе то на наше то спасеніе, и орѫжіе то чрѣзъ кое то быде побѣденъ нашій тъ супостатъ діаволъ, трѣбва да ся почита. Смыслѣте ся, братіе христіяне, въ каквѫ бѣ честь мечьтъ или копіе то Давидово, съсъ кое то побѣди Голіаѳа, что то въ черковѫ тѫ на мѣсто свято, като нѣкоя святыня ся пазяше! Въ крьстъ тъ Господень е орѫдіе на наше то спасеніе, и орѫжіе, кое то е побѣдило нѣ Голіаѳа, врагъ тъ на едны тѣ Израилтяны, нъ діавола, врагъ тъ на всичкый тъ родъ человѣческый, по думы тѣ Павловы. [Колосс. гл. 2]. За това крьстъ тъ Господень, като орѫдіе на наше то спасеніе, и орѫжіе, кое то е побѣдило врагъ тъ, трѣбва да ся почита повече отъ онова копіе, или мечь Давидовъ: Защо то той ся осквьрни отъ крьвь тѫ на Голіаѳа, а крьстъ тъ ся эсвяти отъ крьвьтѫ Христовѫ, и отъ прикосновеніе то на прѣчистѫ тѫ Му и Божественѫ плъть.

Апостолъ Павелъ говори къмъ Галатяны-

тѣ: *А азъ не дай Боже да ся похвалѧ (съсъ друго нѣщо), само съсъ Крьстъ тъ на Господа нашего Іисуса Христа.* (Гл. 6. ст. 14).

И ный, като послѣдуваме Святаго Павла, хвалиме ся съсъ крьстъ тъ на Господа нашего Іисуса Христа, за много причины: хвалиме ся, като съсъ стлъпъ крѣпъкъ (твьрдъ) отъ лице то вражіе: хвалиме ся като съ орѫжіе, съсъ кое то Христосъ уби оногова, кой то уби насъ: хвалиме ся, като съсъ лѣствицѫ, коя то ны възводи отъ землѧ тѫ къмъ небе то: хвалиме ся, като съсъ щитъ, кой то ны варди отъ нападаніе то вражіе: хвалиме ся, като съсъ жезълъ, кой то прѣсичя море то на тоя міръ, и ны воды въ землѧ тѫ обѣтованнѫ—небеснѫ: хвалиме ся съсъ Крьстъ тъ, като съсъ гербъ (знамя) на Христіянско то благородіе; защо то сме родъ Божій, и братія Христовы по плъть, имѣѫще единъ гербъ—святый тъ Крьстъ. Хвалиме ся съсъ Крьстъ тъ Христовъ, като съсъ най добъръ Неговъ яремъ, кого то и Самъ понесе, и намъ заповѣдва да носимъ: *Вземѣте* казва: *яремъ тъ мой на себе си и научете ся отъ мене, че съмъ кротъкъ и смиренъ на срьдце то, и ще намѣрите упокоеніе на души тѣ си: зощо то яремъ тъ мой е добъръ, и товаръ тъ мой легъкъ.* (Матѳ. гл. 11 ст. 29)

Крьстъ тъ Христовъ е нашій тъ печать, кой то ны различава отъ Іудеи тѣ и отъ язычници тѣ. Това е наше то знаменіе, прѣнесено

отъ лобно то мѣсто на наши тѣ чела, *знаменіе въ благо.*

Пытаме сега крьстоборци тѣ, съ ккво ся различнявать тѣ отъ язычници тѣ и отъ Іудеитѣ? знаеме че ще рекѫть: различняваме ся съсъ крьщеніе то: нъ отхвьрля ли ся отъ крьщеніе то Крьстъ тъ Господень? не чюѫть ли Павла да говори: *Кои то сме ся крьстили въ Іисуса Христа, въ неговѫ тѫ смьрть сме ся крьстили; погребожме ся прочее заедно съсъ него чрѣзъ крьщеніе то въ смьрть тѫ* (Рим. гл. 6 ст. 3 и 4). А смьрть тѫ Христова бѣше смьрть крьстна. Слѣдователно свято то крьщеніе всичкѫ тѫ силѫ има отъ крьстнѫ тѫ смьрть Христовѫ, и отъ Крьстъ тъ неговъ. За това ный, както сме ся крьстили въ имя то на Отца и Сына и Святаго Духа: Така и като ся знаменуваме съсъ крьстно то знаменіе, говоримъ: во имя Отца и Сына и Святаго Духа. И имя то на Отца полагаме на чела та си, за да ся испълнять думы тѣ Апокалипсическы: *Кои то имахѫ написано имя то на неговый тъ Отецъ на челата си.* (Апок. 14 ст. 1). А имя то на Сына, полагаме на чрево то; защо той отъ Лоно то отеческо слѣзе въ чрево то на приснодѣвѫ Маріѭ, и ся въплоти за насъ. Имя то на Святаго Духа полагаме на дѣсно то и лѣво то рамена; защо то чрѣзъ неговѫ тѫ Благодать чякаме да получимъ въ день сѫдный, дѣснѫ тѫ чясть на смасаемы тѣ, а отъ лѣвѫ тѫ странѫ да ся избавимъ.

Крьстно то слово е безуміе на оныя, кои тѣ погибнувать, а намъ, кои то ся спасяваме, е сила Божія. (1 кр. гл. 1. ст. 18). Отъ тыя думы Апостолскы такова е заключеніе то: на кои то крьстно то слово быва безуміе, тѣ сѫ сыновн на погибнуваніе то. Защо то крьстно то слово е безуміе на оныя, кои то погибнувать. Нъ на крьстоборци тѣ крьстно то слово с безуміе. Защо то кога то ный ся кланяме Кресту Господню, и учиме другы тѣ да ся кланять, тѣ на това ся смѣѭть, и ны наричять безумны. Понеже прочее тѣмъ крьстно то слово с безуміе, тѣ слѣдователно сѫ сынове на погибнуваніето.

Апостолъ Павелъ говори: *Мнозина ходять (инакъ), за кои то много пѫти съмъ ви говорилъ, и сега съсъ плачъ ви говорѭ, защо сѫ врагове на Христовыѩ тъ крьстъ: на кои то конецъ тъ е погибнуваніе; чрево то имъ е Богъ, и славѫ тѫ [своѭ полагать] въ срамни тѣ (дѣла) свои: тѣ мѫдрувать земныѩ тѣ [вѣщи].* (Филипп. гл. 3. ст. 18 и 19). Отъ тыя думы Апостолскы това ся заключява: Кои то сѫ врагове на крьстъ тъ Христовъ, и на които чрево то е Богъ, тѣмъ не е другъ конецътъ, освѣнь погибнувнѣ. Протестанти тѣ сѫ врагове на Крьстъ тъ Христовъ, кого то не навидять, тѣмъ чрево то е Богъ, като сѫ отхвьрлили святы тѣ посты, за свое то чревоугодіе: Слѣдователно тѣмъ не е другъ конецъ тъ, освѣнь погибнуваніе.

Тука е прилично да наумимъ древній тъ обычяй на нашѫ тѫ Православнѫ Церковѫ, и

прѣданіе то на святы тѣ Отцы, за почитаніе то на крьстъ тъ Господень, особно въ крьстны тѣ праздници, т. е. въ праздникъ тъ на въздвиженіе честнаго креста, въ праздникъ тъ на крьстопоклонняѫ тѫ недѣлѭ, така и на седмо то число мѣсяца Маія, пьрво то число Августа, и на всякѫ седмицѫ въ Срѣдѫ и Петъкъ.

Пытали сѫ ны Протестанскы тѣ Мисіонери: Кой заповѣдѫ на Христіяны тѣ да изобразявать на себе крьстно то знаменіе?

Отговаряме имъ 1): Святый Іоанъ златоустъ на второ то посланіе къмъ Солуняны тѣ, въ четвьртѫ тѫ бесѣдѫ говори: Прѣданіе е, ничто по-вече не дири.

2.) Крьстно то знаменіе ся е начняло въ пьрвенствующѫ тѫ черковѫ отъ днитѣ Апостолскы, отъ самы тѣ святы Апостолы, кои то сѫ ся научили отъ Самаго Христа Господа въ онова врѣмя, кога то слѣдъ Въскресеніе то си гы изведе до Виѳаніѭ, и като въздигнѫ рѫцѣ тѣ си, благослови гы. Отъ тогава святи тѣ Апостолы, какъ то сами быдохѫ благословени отъ Христа, така и тѣ начняхѫ да благославять другы тѣ, и да правять чюдеса съсъ крьстно то знаменіе.

Святый Апостолъ Андрей, като ся водяше отъ мѫчители тѣ на крьстнѫ смьрть, и като видѣ отъ далечь приготвеный тъ за него крьстъ: съсъ голѣмъ гласъ извыка: радуйся крьсте освятенный отъ плъть тѫ Христовѫ, и съ удове-

тѣ нѣговы като съсъ маргариты украсенный. Доклѣ не бѣше распнѧтъ на тебе Господь, страшенъ си былъ за человѣцитѣ: а сега си любимъ, и съсъ желаніе ся пріемашь, защо то знаѧтъ вѣрни тѣ колко голѣмо заключявашь въ себе си вѣселіе, и какво възданіе е приготвѧено за тебе. Дрьзновенно и съ радость идѧ кѣмъ тѣбе, и Ты мя пріими съсъ веселіе; защо то съмъ ученикъ на Оногова, Кой то бѣ увисѧтъ на тебе: пріими мя, защо то бѣхъ всегда твой любитель, и желаяхъ да тя пригѧрнѧ. О добрый крьсте, кой то си придобылъ красотѧ и благолѣпіе отъ удове тѣ Господни, отдавнавожделѣнный, усрьдно любимый, като тя искахъ непрѣстанно, едва тя намѣрихъ приготвенъ вече по желаніе то на мое то сърдце. Земи мя отъ людіе тѣ, и отдай мя на Мой тъ учитель, да мя пріеме чрезъ тебе, кой то мя искупи чрѣзъ тебе.

Нека видѧтъ окаянни тѣ крьстоборци, въ какво голѣмо оцѣненіе е былъ святый тъ крьстъ у Апостолы тѣ. А у тѣхъ толкова голѣма святыня, като бисери дражѧйши прѣдъ свиніе тѣ ся хвьрля.

Святый Василій Великый, въ посланіе то къмъ Амфилохіа Епископа за святый тъ Духъ, глава 27, правило 90 говори: Много и велико нѣщо има черкова та отъ неписанно то прѣданіе: и пьрво то е, что то вѣрни тѣ да знаменунать лице то си крьстообразно и проч.

Святый Амвросій въ слово то на прѣста-

вленіе то царя Ѳеодосія Великаго, крьстъ тъ наричя знаменіе Божественно, и тайнѫ на спасеніе то.

Святый Ефремъ въ слово за покалніе то говори, че крьстъ тъ є непобѣдимо орѫжіе на Христіяны тѣ и никоя тайна да ся не съвръшява безъ крьстъ тъ.

Ный не знаемъ, какъ ще дьрзне нѣкой да ся нарѣче истиненъ Христіянинъ, ако поруганіе то Христово, въспріято то за него, отхвърля, и не иска да глѣда на нѣго; кога то Апостолъ Павелъ толкова хвали Онисифора, кой то ся не засрамилъ отъ веригы тѣ му. *Господь да даде*, казва, *милость на Онисифоровъ тъ домъ: Защо то много пѫти мя успокои, и не ся засрами отъ сковы тѣ ми.* [2 Тимоѳ. гл. 1. ст. 16].

Сѫщы тѣ думы и Христосъ ще рѣче: Да даде Отецъ мой небесный да намѣри милость истинный тъ мой христіанинъ, кой то ся не засрами за мой тъ крьстъ. А кой то ся засрами за мене и за Мой тъ крьстъ, и Сынъ человѣческый ще ся засрами за него, кога то дойде съсъ своѭ тѫ славѫ. [Лук. гл. 9. ст. 26]

Кой то люби и почита царя, той люби и почита царскый тъ печять, царскый тъ скыптръ, царскый тъ прѣстолъ. А кой то тѣхъ не люби, и очи тѣ си отъ тѣхъ отвръща, той и самаго царя не люби. Крьстъ тъ е знаменіе Христа распятаго. Защо така го наричя и Самъ Христосъ. *Тогава*, казва, *ще ся яви знаменіе то*

на Сына человѣческаго. [Мат. гл. 24. ст. 30.] *И Давидъ говори: Далъ еси боящимся тебе знаменіе, еже убѣжати отъ лица Лука.* (Псал. 99. ст. 6). и пакъ: *Сотвори со мною знаменіе во благо, и да видятъ не навидящіи мя и постыдятся.* [Псал. 85. стих. 17.] И така, ако Сына человѣческаго, спрѣчь Христа, любятъ крьстоборци тѣ; то трѣбва да възлюбять и негово то знаменіе, честный тъ крьстъ ако любять побѣдж тѫ надъ Діаволъ тъ, коя то е станѫла чрѣзъ крьстно то орѫжіе; то трѣбва да възлюбять и само то крьстно орѫжіе. За по голѣмѫ ли честь отъ крьстъ тъ Христовъ бѣше достойно копіе то, съсъ кое то Давидъ уби Голіаѳа? Ако прочее онова копіе, кое то бѣше осквьрнено отъ кръвь тѫ Голіаѳовѫ, честно ся пазяше въ черковѫ тѫ; то колко по-вече крьстъ тъ, напоенный тъ съсъ кръвь тѫ Христовѫ, и освященый тъ чрѣзъ прикосновеніе то на прѣчистѫ тѫ Му плъть, сме длъжны да имаме въвъ честь несравненно по-голѣмѫ!

Ако земла та ся наричя свята, гдѣ то стояше Ангелъ тъ: [І. Нав. гл. 5. ст. 15.] Ако мѣсто то ся наричя свято, гдѣ то стояше Моисей: (Исх. гл. 3. ст. 5.) то колко по-вече трѣбва да наричяме святъ крьстъ тъ, на кого то стояше Христосъ? затова и Псалмопѣвецъ тъ говори:

Возносите Господа Бога нашего, и поклоняйте ся подножію ногу его, яко свято есть. [Пс. 98. ст. 5.] и пакъ: *Поклонимся намѣсто идѣже стоятъ нозѣ его.* [Псал. 131 ст. 7.] Още ако кърпытѣ

и пояси тѣ Павловы бѣхѫ на честь за прикосновеніе то на плъть тѫ Павловѫ: [Дѣян. гл. 19. ст. 12]. ако риза та Христова бѣше цѣлителна на женѫ тѫ кръвоточивѫ и на другы, за прикосновеніе то на прѣчистѫ тѫ плъть Христовѫ: защо да не може да има равнѫ, и даже по-голѣмѫ силѫ и честь крьстъ тъ Христовъ, напосньный тъ съсъ честнѫ тѫ Неговѫ кръвь? Ако скынія та ся наричяше святая святыхъ. защо то являваше нѣщо Божественно. и затова бѣше въ голѣмѫ честь; (Исх. гл. 26) а Билія та ся наричя св. Писанія, защо то ни възвѣщава за небѣсны тѣ и по тѫѭ причинѫ има своѭ тѫ честь; то и крьстъ тъ е святъ и за честь достоенъ, защото е образъ Христа распятаго. И какво нѣщо по̀ свято отъ крьстъ тъ може нѣкой да си прѣдстави ?.

Да ненавиждать крьстъ тъ, е работа на діаволы тѣ прилична. Защо то тѣ като сѫ поразены съсъ крьстъ тъ, ненавиждать го, и бѣгать отъ него, какво то куче то бѣга, като види тоягѫ тѫ, съсъ коѭ то е біено. Слѣдователно и крьстоборци тѣ, като ненавиждать крьстъ тъ Христовъ, нека мыслѭть кому ся уподобявать!.

Въ пьрвенствующѫ тѫ черковѫ, казвать Протестанти тѣ, крьстно то знаменіе не е было въ употрѣбеніе, нъ има вос то начяло отъ врѣмяна та на Константина Великаго въ четвьрто то столѣтіе отъ Христово то рождество.— за това и сега трѣбва да бѫде исхвьрлено.

Казахме вече, че отъ врѣмена та Апостолскы, и отъ Самаго Христа, има свое то начяло това благочестіе: отъ онова врѣмя, кога то Христосъ като ся възносяше на небо то, и вдигнѫ рѫцѣтѣ си, та благослови ученицитѣ си: отъ тогава Апостолитѣ като послѣдувахѫ учителю своему, начнѫхѫ да благославять съсъ крьстното знаменіе послѣдователитѣ Христовы. (отъ житія та на святытѣ Апостолы).

Апостолскыть мѫжь св. Дионисій ареопагитъ, въ книгѫ тѫ за священноначяліе то черковно, въ главѫ четвьртѫ, пятѫ и шестѫ говори: въвъ всичкытѣ тайны да ся употреблява крьстно то знаменіе. Това подтвьрдявать: Іустинъ, Кыпріянъ и другы.

Най отвратителнытѣ и чясты пустословія на Американскытѣ Миссіонеры сѫ, кага то ся обрѫщать къмъ насъ съсъ тыя думы:

Господь заповѣда намъ да носимъ крьстъ духовенъ, а не вещественъ.

Отговаряме имъ: Знаемъ ный, и безъ вашѫ тѫ отвратителнѫ брошюрѫ, что значи да носимъ крьстъ тъ Христовъ, и не искаме отъ васъ нравоучително наставленіе за това. Това само не знаемъ гдѣ запрѣти Господь носяніе то на веществения тъ крьсть? покажете намъ писаніе то съсъ кое то ся толкова хвалите? Защото, какъ то знаете, Българскытѣ главы не вземать отъ сухы пустословія и софизмы.

Много лъжи, думать Американскытѣ Ми-

сіонери, ся намирать за крьстъ тъ, и за чяститѣ на крьстъ тъ, на кой то Христосъ е былъ приковань: защо то ако бы нѣкой отъ всичкыйтъ свѣтъ събралъ оныя чясти, за кои то говорять да сѫ чясти отъ онзи крьстъ, могълъ бы да направи съсъ тѣхъ еднѫ геміѭ.

Отговаряме имъ, че ако бы и така было, какъ то пустословять, то още по-голѣмѫ честь быималъ Крьстъ тъ Господень отъ такова чюдо. Защо то ако е възможно было Христу пять хлѣбове да умножи, и пять хыляды народъ (освѣнь жены и дѣтца) съсъ тѣхъ да насыти, и да съберѫть останалы тѣ уломци (коматы) дванадесять кошя пълны: [Мат. гл. 14]. то что възбранява да бѫде подобно чюдо и съсъ Крьстътъ Господень, кого то Христосъ, като свой царскый прѣстолъ, съсъ толкова чюдеса прослави?

Мълвѫть още Протестанти тѣ че, святый Амвросій, въ слово то си на прѣставленіе царя Ѳеодосія говори: Елена намѣри крьстъ тъ, а Христу ся поклони, не на дрьво то. Защо то това е заблужденіе на язычници тѣ.

Отговаряме имъ; и ный благочестно исповѣдваме, че крьстно то дрьво за себе не е поклоняемо: Нъ за Христа, кой то на него быде распятъ. Нъ ако и само то дрьво почитаме, то го почитаме относително, сирѣчь, не за това, че е дрьво, нъ защо то Христа распятаго образува, какъ то и святы тѣ иконы. За това Св. Амвросій, пакъ тамо въ сѫщо то слово говори

Прѣмѫдро стори Елена, кога то въздигнѫ и тури крьстъ тъ на царскѫ тѫ си главѫ, чтото крьстъ тъ Господень да бѫде покланяемъ и отъ царіе тѣ.

А дѣто говорятъ Протестанти тѣ въ брошюрѫ тѫ си „Крьстный тъ знакъ и крьстъ тъ“ „четемъ въ црьковнѫ тѫ Исторіѫ, (ами въ гражданскѫтѫ не четете ли.?) че Елена, Майка на Константина Великаго, отиде на годинѫ 326 въ Іерусалимъ; и подиръ много трудъ намери три крьста покрыты подъ боклукъ тъ изхвьрленъ отъ градъ тъ и че единъ отъ тыя бѣше крьстъ тъ Христовъ. Ако глѣдаме напрѣдъ, триста годины не сѫ малку време. Сега ако крьстъ тъ Христовъ бѣше достопочитаемо нѣщо, защо Апостоли тѣ и прьви тѣ христіани оставихѫ истинскый тъ крьстъ Христовъ за триста годины да гніе подъ боклукъ тъ Іерусалимскый“?

Отворѣте си сега уши тѣ за да чюете отговоръ:

Защо то можяхѫ Іудеи тѣ; врагове тѣ на Крьстъ тъ Христовъ, или въ огънь да изгорятъ Крьстъ тъ Господень, или въвъ море то да го потопятъ; или съсъ другъ способъ да истребятъ вещество то на крьстъ тъ Господень, и память тѫ за него отъ живущы тѣ на земльѫ тѫ: нъ по дивно смотреніе Божіе останѫ невредимъ и като нѣкое най скѫпо съкровище въ земльѫтѫ закопанъ, до кога то быде угодно Богу.

Царица Елена не сама отъ себе, нъ по

Божіе вдѫхновеніе прѣдпрія да издири крьстътъ Господень, като ся уподоби на онзи Евангелскый купецъ, кой то диряше добрый тъ бисеръ. За това пишѫть: древній тъ лѣтописецъ Евсевій, Амвросій, Руфимъ, Павлинъ и другы.

Като спомянѫхме за брошюрѫ тѫ случяйно, ный ще направимъ още нѣкое и друго забѣлѣжваніе върху неѭ: на примѣръ, на 8 страницѫ говори Протестантинъ тъ: „Има въ свѣтътъ осемдесятъ милліони Христіани, кои то не правять крьстный тъ знакъ.“ Отговаряме: слѣдува ли отъ това, че и ный не трѣбва да правимъ крьстный тъ знакъ? По коѭ логыкѫ? Продължява: „Нѣкои отъ тѣхъ живѣѭть по между невѣрницы тѣ; но отъ чистый тъ имъ животъ, и отъ домашни тѣ имъ молитвы, и отъ ходеніе то имъ въ црьквѫ, и отъ человѣколюбіе то имъ, и отъ богочестіе то имъ, всичкы тѣ знаѭтъ, че сѫ Христіани.“

Отговаряме: не е лъжа, че всичкыйтъ свѣтъ знае, че носять имя то на Христіяны тѣ: нъ каквы христіяны сѫ, знаѭтъ гы само онія, които сѫ гы помирисали, за това, кои то отъ нашы тѣ православны братія Българы желаѭть да имать вѣрны и точны сведѣнія за тыя мнимы ученици на кроткаго Іисуса Христа, нека пытатъ Желѣзничяны тѣ, кои то отъ най близу сѫ гы помирисали.

Наскоро слѣдъ напечатаніе то брошюрѫ тѫ, единъ отъ миссіонеры тѣ въ Пловдивъ, като

ся намираше въ єдно голѣмо село и като отидохме съ нѣколко пріятели на квартиръ тъ му за любопытство, той ни вмѧкнѫ въ рѫцѣ тѣ брошюрѫ тѫ, да я прѣглѣдаме. — На другый тъ день, като отидохме пакъ съсъ нѣколко пріятели да му ѣ вѫрнемъ, и като ни прѣдложй да му направимъ свои тѣ забѣлѣжванія, ный отворихме книгѫ тѫ, намѣрихме 13-тѫ страницѫ, и му прочетохме слѣдуѭще то писмо:

„Богъ ни забранява да притуримъ на словото Му и на законъ тъ Му: — Евреи тѣ притурихѫ на законъ тъ Божій. А Христосъ имъ каза:“ разваляте слово то Божіе съ ваши ти прѣданія „(Марк. 7; 5 -13). За таѭ причинѫ Богъ много нѧти гы наказа, и най послѣ развали народность тѫ имъ и распрьсна гы по всичкый тъ свѣтъ. Не страдаѭтъ ли Българи ти за сѫщѫ тѫ причинѫ“?

Послѣ ся обѫрнахме къмъ него съ такъвъ вапросъ: Господине! Така ли мислите въ просвѣщены тѣ съединены Дръжавы на сѣвѣрнѫ Америкѫ? Той отговори: “Ашъ нешáмъ шъглáшенъ Гошподине„! Тагава ный му забѣлѣжихме: съгласете ся вый пó напрѣшь, Г-не и послѣ проповедвайте на другы тѣ, и ся разнесохме.

На приведенно то мѣсто отъ Протестанскѫ тѫ брошюрѫ мысьль та е, че работы тѣ на Българи тѣ не напрѣдноватъ, сирѣчь, вървѭтъ на запѣто затова защо то правять крьстный тъ знакъ. Може ли человѣкъ да си прѣдстази нѣщо пó смѣшно отъ това? сѫдете, Братія Българе!

Още останѫ само едно нѣщо смѣшно. То е: сравненіе то на крьстный тъ знакъ, съ нѣкои обычаи въ Кытаѭ и въ Африкѫ. Това Халдейско сравненіе ся намѣрва на 18 страницѫ.

Далечь сме отъ намѣреніе то да разчленяваме брошюрѫ тѫ за крьстъ тъ, като мислимъ, че всякой благоразуменъ Българинъ ще разбере цель тѫ на оныя, кои то сѫ ѭ писали, като прочете герданъ тъ й, (то есть, стихъ тъ, текстъ тъ, или темѫ тѫ), и ще ни даде право, дѣто несме ся бавили надъ подобны пустословія.

Любезни братія! Христосъ е прославилъ свой тъ крьстъ, както говори чрезъ уста та на Пророкъ Исаіѭ: *Мѣсто ногъ моихъ прославлю.* (Гл. 60 ст. 13). Тыя пророческы думы свѣта-та черкова четѐ въ пареміи тѣ на въздвиженіе честнаго Креста: И свѣти тѣ Отци гы тълкувать за крьстъ тъ Господень, така и съсъ собственны тѣ си очи видимъ колко е прославенъ свѣтый тъ крьстъ, на діадимитѣ и скиптри тѣ царскы, на главы тѣ Архіерейскы, на стълповетѣ и кубета та черковны, какъ то въ нашѫ тѫ Источно-Православнѫ, така и въ западнѫ тѫ черковѫ. Нека, братія, въздаваме и ный длъжното почитаніе и поклоненіе на животворящый тъ крьстъ Господень, кой то прѣдставлява на нашій тъ поглѣдъ тайнѫ тѫ на наше то спасеніе, и докарва на умъ тъ ни и самаго распятаго за насъ Христа, на кого то да бѫде славѫ во вѣкы вѣковъ Аминъ.

4 МОЛИТВЫ ТѢ ЗА УМРѢЛЫ ТѢ.

Молитвы тѣ за умрѣлы тѣ Лютераче тѣ ся мѫчять да опровьргнѫть съсъ това:

а; Че священо то писаніе не заповѣдва да ся молимъ за умрѣлы тѣ.

Отговаряме. 1) Да ли е нуждно за всяко добро дѣло и особно повелѣніе? Доста е за насъ и това, че слово то Божіе ни заповѣдва да ся молимъ другъ за друга; въ заповѣдь тѫ за молитвѫ тѫ за живы тѣ има основаніе за молитвы и за умрѣли тѣ, защо то у Бога всичкы тѣ сѫ живи.

2) Отъ прьвы тѣ вѣкове на Христіянство-то всичка та черкова ся моли за умрелы тѣ (глѣдай Литур: Іакова, Василія Великаго и Златоустаго).

б; Послѣ смьрть тѫ, думать Лютеране тѣ, нѣма покаяніе.

Отговаряме: Покаяніе нѣма, нъ отпущеніе на грѣхове тѣ е възможно по милосердіе то Божіе, заради молитвы тѣ на черковѫ тѫ. Нека прѣдставимъ сега нѣколко примѣры за подтвърдженіе:

Іуда Макавей съсъ всякакъвъ начинъ ся стараяше, за да принесе Богу жьртвѫ за грѣхове тѣ на умрѣлы тѣ.(2. Макк. гл. 12, въ послѣдни тѣ стихове). Вьрху това лютеране тѣ думать: че оная книга на Макавеи тѣ, не е правилна (каноническа)

т. е. не е причислена въ книгы тѣ на священо то Писаніе. Нъ това тѣхно пустословіе, явно ся посрамява отъ Апостолскый тъ съборъ, кой то въ 85 правило, Маккавейскы тѣ книгы причислява при другы тѣ св. книгы. Глѣдай кормчыѫ книгѫ, листъ 24.

Въ книгѫ Товіѫ, въ главѫ четвьртѫ ся говори: хлѣбъ тъ си и вино то си, давай при погребеніе то на праведный тъ, и не ѧшь го, нито го пій съсъ грѣшны тѣ. Тука по общо то на черковны тѣ учители тълкуваніе, писаніе то заповѣдва да поставяме трапезѫ за сиромасы тѣ въ врѣмя то на погребеніе то, или въ врѣмя то на нѣкой помянъ на починѫлый тъ: Така и на священницы тѣ за да ся молѭть за душыѫ тѫ му. Тоя обычай е былъ въ прьвенствующѫ тѫ Черковѫ, и е достигнѫлъ до наши тѣ врѣмяна. Такыва трапезы за умрѣлы тѣ сѫ ся прѣдлагали въ древни тѣ врѣмена на священницы тѣ и сиромасы тѣ въ притворы тѣ черковны; а послѣ е възбранено отъ съборы тѣ, да бывать при черковы тѣ, освѣнь въ домове тѣ по произволеніе то на всякого.

Рече же Неоммінь снохѣ своей: благословенъ есть Господемъ, яко не остави милости своея съ живыми и со умершими. (руѳъ. гл. 2. ст. 30).

Варухъ ся моли: Господи Вседержителю Боже Ізраилевъ, но помяни не правдъ Отецъ нашихъ. [Гл. 3. ст. 4. и 5].

Въ второ то посланіе къмъ Тимотея, въ гла-

вѫ. 1. Апостолъ Павелъ, като видѣлъ добро отъ Онисіфора, ето каквы въздаянія му желае: *Господь да даде милость на Онисіфоровъ тъ домъ, защото много пѫти мя упокои, и не ся засрами отъ оковы тѣ ми: да му даде Господь да намѣри милость отъ Господа въ оный день.* [стихове 16 и 18]. спрѣчь слѣдъ смьрть тѫ, какъ то тълкувать черковны тѣ учителе. А златоусть дума: въ день тъ на страхъ тъ и трепераніе то.

Нъ начяло и край на всичкы тѣ доказателства: е всеистинно го слово Христово, у Матеа гл. 12: *Кой то рѣче слово противъ Сына человѣческаго, ще му ся прости: а кой то рѣче противъ Духа Святаго, нѣма да му ся прости, ни на тоя свѣтъ, ни на онзи.* (ст. 32).

Въ Евангеліе то отъ Лука, разбойникъ тъ като висѣлъ на крьстъ тъ, говори къмъ Христа: *Смысли мя Господи, кога то дойдешь въ царството си.* Тука явно ся утвьрдява нашь тъ догматъ. Кога то онзи разбойникъ видѣ, че ся приближява смьрть та му, тогава съвѣсть та му прѣдстави грѣховетѣ му. А като вѣруваше твьрдо, че Христосъ е Господь и Избавитель, моляше го и говоряше: *Смысли мя, Господи, кога то дойдешь въ царство то си.* Като да бы рѣкълъ: И двама та вече ный умираме на крьсть: ты невинно, а азъ за кабахаты тѣ си. Нъ молѫ ти ся слѣдъ смьрть тѫ, кога то обладаешь свое то царство, благоволи да смыслишь и мене, и да ми простишь грѣхове тѣ. Не е ли явно

отъ тука, че грѣхове тѣ ся прощавать по смьртьтѫ? Ако ли грѣхове тѣ съвьршенно съсъ никъкъвъ начинъ не бы ся прощавали слѣдъ смьртьтѫ, не бы разбойникъ тъ така рѣкълъ: *Смысли мя, Господи, кога то дойдешь въ царство то си.* Нъ рѣкълъ бы: Смысли мя прѣди да умремъ и двама та на крьстъ тъ. (Лук. гл. 23. ст. 42).

Всякый, кой то прочете това съсъ вниманіе, ще ся увѣри, че въ бѫдѫщый тъ вѣкъ може да ся прости грѣхъ.

Шестый тъ Вселенскый съборъ, въ 32 правило, ублажява, похвалява и утвьрждава Литургіѭ тѫ Святаго Апостола Іакова, брата Господня по плъть, Св. Василія Великаго и Св. Іоанна Златоустаго. Глѣдай въ кормчѫѭ книгѫ, листъ 187.

Въвъ всичкы тѣ тыя святы литургіи, быва въспоминаніе и моленіе за умрѣлы тѣ три пяти: Пьрво, на проскомидисваніе то. Второ, слѣдъ Евангеліе то въ общѫ тѫ ектеніѭ, и въ особиѭтѫ за умрѣлы тѣ. Трете, по освященіе то на страшны тѣ и животворящы тайны. Глѣдай въ служебникъ тъ.

Сѫщый тъ съборъ (шестый Вселенскый) въ правило 74, така говори: Пирове въ черковы тѣ не ся правять, нито трапезы ся поставять, това заряча и Лаодикыйскый тъ съборъ въ правило 28, както и Карѳагенскый тъ, въ правило 42.

Такыва трапезы за помянъ тія святи събори повелѣвать да ставать не въ черковы тѣ, сирѣчь не въ Божественны тѣ храмове, нъ въ

домове тѣ на жители тѣ: отъ тука е явно, че поминовеніе то за умрѣлы тѣ, кое то быва съсъ молбы, милостыни и Божественны жьртвы, е старъ на святѫ тѫ черковѫ обычй, а не новоизмыслюваніе; какъ то говорять противници тѣ.

Ный не щемъ да приводимъ свидѣтелства, кои то силно подтвьрдявать тоя догматъ отъ: Діонисія Ареопагита, Кыпріяна, Епископа Карѳагенскаго, Василія Великаго, Ефрема, нито пакъ отъ безчисленны тѣ свидѣтелства на Іоанна златаустаго и Дамаскына и другы; нъ ще приведемъ само Святаго Епифанія Епископа Кыпрскаго, кой то въ 75 слово за Ереси тѣ така говори: Ничто толкова полезно не може да бѫде на умрѣлы тѣ, отъ колко то, кога то имена та имъ ся помянувать въ Молитвы тѣ. Живи тѣ и и останѫли тѣ вѣрвать, че умрѣлы тѣ не сѫ ся измѣнили въ ничто, нъ сѫ живи у Бога. Какъ то Свята та Черкова учи да ся молимъ за пѫтешествующи тѣ братія съ вѣрѫ и упованіе, че молитвы тѣ кои то бывать за тѣхъ, имъ сѫ полезны: така трѣбва да разумѣваме и за прѣминѫли тѣ отъ тоя міръ.

Евсевій въ книгѫ 4, за житіе то на Константина Великаго говори че той (Константинъ) твьрдѣ желаяше да бѫде погребенъ въ нарочитъ храмъ, за да бѫде причастникъ на много молитвы.

Теодоритъ въ петѫ тѫ книгѫ на исторіѫтѫ, въ главѫ 26 пише: какво царь Теодосій,

като припадаше къмъ мощи тѣ Святаго Іоанна златаустаго, моляше ся за души тѣ на свои тѣ родители: царя Аркадія и Евдоксіѫ, кои то бѣхѫ вече умрѣлы.

У Евангелиста Лукы, казвать Лютеране тѣ, Христосъ говори къмъ разбойникъ тъ: *Днесь ще бѫдешь заедно съсъ мене въ рай.* (гл. 23. ст. 43). Отъ тука е явно, че праведници тѣ, като влазять въ рай отведнашь слѣдъ смьрть тѫ, нѣмать нуждѫ отъ молитвы Церковны.

Отговаряме: особна благодать Божія быде на онзи разбойникъ, на кого то страждуйщый тогава Христосъ, като на свой състрадалецъ, тѫмъ милость показа, и не само грѣхове тѣ му, нъ и прилично то за грѣховетѣ му наказаніе, благослови да прости, освѣнь едниѫ тѫ смьрть, коя то е за всичкы тѣ обща. Что слѣдва отъ това? ще рекѫть ли Лютеране тѣ, че всичкы тѣ разбойници, кои то пріимать наказаніе отъ гражданскый тъ сѫдъ, отведнашь ся калесвать въ рай? Е! добра работа ще излѣзе, ако рекѫть така! ще рекѫть ли още, че всичкы тѣ злосторници, кои то сѫ изнурили всичкый тъ си животъ въ беззаконія, като ся каѭть при смьртьтѫ, отведнашь по примѣръ тъ на онзи разбойникъ въ рай влазять? О! да бы было така! Нъ примѣръ тъ, кой то е былъ на едного, не быва законъ за всичкы тѣ. Ослица та Валаамова нѣкога проговори: ще рекѫть ли Протестанти тѣ, че всичкы тѣ ослици говорять? (Числ. гл. 22).

Писано е въ Евангеліе то, казвать още

Протестанти тѣ: *И ще идатъ тія (грѣшници тѣ) въ вѣчнѫ тѫ мѫкѫ, а праведни тѣ въ животъ вѣчный.* (Матѳ. гл. 25. ст. 45). Понеже е така, то нито прѣведни тѣ, нито грѣшни тѣ имать нуждѫ отъ молитвы. Праведници тѣ, защо то вече сѫ получили желаемо то: а за грѣшны тѣ е суетна молитва та; защо то отъ вѣчны тѣ мѫкы нѣма искупленіе, нѣма избавленіе, нѣма надѣждѫ за спасеніе.

Отговаряме: Писаніе то говори за врѣмя то на страшный тъ сѫдъ, на кой то всичкы тѣ ще чюжть послѣдне то изрѣченіе, и едни тѣ ще идѫть въ царство то небесно, а другы тѣ ще идѫть въ вѣчнѫ тѫ мѫкѫ. Тогава вече и молитва та за умрѣлы тѣ ще прѣстане, нъ не въвъ сегашне то врѣмя, какъ то по-горѣ казахме.

Неразумѣваме, казувать лютеране тѣ, какъ молитвы тѣ за умрѣлы тѣ могѫть да бѫдѫть полезни!

Отговаряме: И ный ся чудимъ на Протестанты тѣ, като мыслять, какъ то ся види, че ушь дѣйствителность та на молитвы тѣ зависи отъ това, разумѣваме ли ный начинъ тъ на дѣйствителность тѫ имъ? Ный все толкова разумѣваме начинъ тъ на дѣйствителность тѫ на молитвы тѣ и за живы тѣ, нъ при всичко това вѣрваме, че тѣ сѫ дѣйствителны.

Братія! Видѣхме, че блаженно то въспоминаніе за умрѣлы тѣ, сирѣчь, да ся молимъ за душы тѣ имъ, милостынѫ да даваме, безкръвны

жьртвы Богу да приносяме, и другы благодѣянія да струваме за тѣхъ, е старо установленіе на нашѫ тѫ Православнѫ Церковѫ, и ся утвьрдива на священны тѣ писанія, на Апостолскы тѣ прѣданія, на святы тѣ съборы и на ученіе то на богоносны тѣ Отци. За това, нека цвьрсто вардимъ тоя благочестивъ обычяй, кой то, като ни чясто наумѣва за смьрть тѫ, прѣдупазва ны отъ много грѣхове и приготовлява за обѣщаны тѣ добрини. *Поминай послѣдняя твоя, говори Свято писаніе, и во вѣки не согрѣшиши.* (Сир. гл. 7. ст. 39).

ЗА БОГОСЛУЖЕНІЕ ТО.

Съсъ Богослуженіе то учители тѣ Протестантскы сѫ постѫпили съсъ сѫщо то дързско самопроизволство, какъ то и съсъ Христіянското вѣроученіе.

1. Тѣ въобще сѫ прѣобразували Богослуженіе то на римскѫ тѫ черковѫ.— Това прѣобразованіе състои отчасти въ исхвърляніе на нѣкои чясти и принадлежности на Богослуженіе то; отчасти въ промѣнуваніе на нѣкои принадлежности съсъ другы, отчасти въ притурянie новы молитвы и дѣйствія Богослужебны. Нъ:

а; Такъво самопроизволство на реформатытѣ въ толко важно дѣло, какво то е Богослуженіе то, съсъ нищо не може да бѫде оправдано и извинено. Да прѣобразува Богослуженіето има право само пратенъ отъ Бога, то есть, призванъ законно за служеніе на черковѫ тѫ Божіѭ; за това богослужебны тѣ прѣобразуванія на Лютераны тѣ имали бы силѫ само тогава, кога то бы тѣ прибѣгнѫли къмъ посрѣдство то на православнѫ тѫ черковѫ, и отъ нейны тѣ пастыри да научять истинно то служеніе на Прѣсвятѫѭ Троицѫ.

б; Измысленно то изново отъ Лютераны тѣ и внесенно то въ съставъ тъ на тѣхно то Богослуженіе нѣма никаквѫ важность (на примѣръ молитвы тѣ и пѣсни тѣ Лютеранскы), Священ-

ность, Молитвенность духа, благодатно помазаніе и другы тѣ качества, съсъ кои то ся отличява Православно то Богослуженіе, като е основано на духъ тъ и буквы тѣ на Священо то Писаніе, на примѣръ на прѣданія та на Святы тѣ Апостолы, и е благоустроено окончателно отъ святы тѣ и Богоносны Отцы, Святители тѣ, Подвижници тѣ и Исповѣдници тѣ:

2. Лютеране тѣ чястно въ свое то Богослуженіе сѫ допуснѫли три особно важны погрѣшкы:

Пьрва. Тѣ сѫ извьрнѫли и осакатили най важно то и най сѫщественно то Богослуженіе — Божественнѫ тѫ Литургіѭ, като сѫ изхвьрлили чинъ тъ на Свящеинодѣйствіе то, кога съсъ силѫ тѫ на Духа Святаго въ врѣмя то на молитвѫ тѫ и Благословеніе то на священникъ тъ хлѣбъ тъ и вино то ся прѣтварятъ въ тѣло и кръвь Христа Спасителя и ся принося все съвьршеннѣйшѭ жрьтвѫ Христовѫ за человѣческый тъ родъ.

Втора. Тѣ съсъ дьрзость сѫ изхвьрлили учястіе то на Святыи тѣ въ общественно то Богослуженіе; съсъ тѣхъ не въспѣвать святи тѣ Ангели: не ся молять блаженны тѣ душы на праведници тѣ; за тѣхъ не прѣдстателствува свята та Майка на Господа нашего І. Христа.

Третя. Тѣ самоволно сѫ изхвьрлили и измѣнили обряды тѣ, т. е. вънкашни тѣ принадлежности на Богослуженіе то, подъ тоя прѣдлогъ, че тѣ сѫ прѣдмѣти съвсѣмъ незначител-

ни, кога то обряди тѣ въ сѫщественны тѣ части на Богослуженіе то въ никакъвъ смыслъ немогѫть ся назва незначителни, като сѫ установени отъ древныѫ тѫ черковѫ и посвященни на всегдашне и единообразно употрѣбленіе при Богослуженіе то. За това никой изъ частны тѣ лица не може да гы измѣнява, или изхвърля. Като сѫ възнегодовали на продължителны тѣ молитвословія и пѣснопѣнія, и като сѫ гы провъзгласили, че сѫ безполезно губеніе на врѣмя то, Лютеране тѣ сѫ ся надѣяли да гы възнаградѫть отчасти съсъ продължителны поученія, а отчасти съсъ домашни и общественны полезны занятія: като посвѣщавать много врѣмя на поученія, и като сѫ съкратили молитвословія та и пѣснопѣнія та, тѣ *домъть на молитвѫть* сѫ обѫрнѫли въ религіозно училище, малко отлично отъ обыкновенны тѣ школы, възвисили сѫ общественны тѣ и семейны добродѣтели надъ непосрѣдственно то служеніе Богу, и сѫ отклонили сърдца та на свои тѣ послѣдователи отъ небесно то къмъ земно то, отъ Божественно то къмъ человѣческо то.

Къмъ заблужденія та на тоя видъ ся отнася изгонваніе то Святы тѣ иконы изъ черковѫ тѫ, кои то съставлявать най Боголѣпно то и най достойно то украшеніе на Божіи тѣ храмове, най дѣйствително то срѣдство за поученіе на народъ тъ и бъзбужданіе въ него духъ молитвенъ.

3. Послѣ всичкы тѣ тія осакатенія за Богослуженіе то лютеранско можемъ каза, че то е безплодно и не благотворно въ отношеніе къмъ духовныѧ тъ животъ и къмъ вѣчно то спасеніе. То нѣма истинскѫ цѣнѫ прѣдъ Бога, не дѣйствува на живы тѣ и на умрѣлы тѣ, не възводи человѣка къмъ небеса та и не низводи благодать Божіѫ на человѣка.

ЗА ПОСТЫТѢ.

Наше то намѣреніе не бѣше да говоримъ особно и толко пространно за догматы тѣ на нашѫ тѫ православнѫ Черковѫ, какъ то всякый може да съглѣда отъ раздѣленіе то; нъ понеже въ сегашне то врѣмя ставать въ наше то отечество голѣмы прѣпирни за посты тѣ, то разсѫдихме, че е необходимо нуждно да говоримъ особно и за тѣхъ. Като говоримъ прочее за посты тѣ, цѣль та ни не е да укоримъ и осѫдимъ оныя наши братія, кои то разрѣшявать въ постны дни: по особни съвѣты на искусны лѣкари, или по другы извънрѣдны причины; нъ да защитимъ установленіе то на нашѫ тѫ Православнѫ черковѫ за посты тѣ, кое то ся така безсъвѣстно подкопава отъ постоборци тѣ, и най 1) ще спомянемъ нѣщо за раздѣленіе то на посты тѣ, 2) ще докажемъ, че тѣ имать свое то начяло отъ заповѣдь тѫ Божіѫ, и ся утвьрж-

давать на Священны тѣ Писанія, и 3) ще опровергнемъ нѣкои отъ по главны тѣ възраженія на Американскы тѣ Миссіонеры, сирѣчь, оныя възраженія, за кои то сме слушяли прѣпирни тѣ имъ.

Като развращавать неопытны тѣ наши млады, най голѣмый тъ мурафетъ на Протестанты-тѣ състои въ мѣшяніе то на духовный тъ постъ съсъ черковный тъ. За това сме длъжни най напрѣшь да расправимъ на наши тѣ братія, че постъ тъ ся дѣли на четыри видове, а именно: на постъ духовный, постъ нравственный, постъ естественный и на постъ черковный.

Постъ духовный, сирѣчь въздьржяніе отъ неправдж и отъ всякаквы лукавы дѣла, е общъ за всичкы тѣ, и за всяко врѣмя: т. е. и въ самы тѣ свѣтлы праздницы, такъвъ постъ всякый е длъженъ да варди. Нъ наше то прѣніе тука не е за такъвъ постъ, та нека прѣстанжтъ постоборци тѣ да ни подмѣтать Исаіж чясъ по чясъ.

Постъ нравственный е умѣрено употрѣбленіе въ пищж тж и питіе то, за здравіе то на человѣкъ тъ и честно то му житіе. Нъ нито за такъвъ постъ искаме да говоримъ.

Постъ Естественный (така сж го нарѣкли Богослови тѣ), е съвсемъ да не яде, нито да піе человѣкъ.—И това быва прѣдъ причященіе то отъ тѣло то и кръвь Христовж, какъ то и въ другы нѣкои постны дни.

Постъ черковный, е въздьржяніе отъ ястія

и отъ питія, по законъ тъ и правила та на святѫ тѫ черковѫ. За тѣзи два поста е нашя та распря съсъ Протестанты тѣ.

За да ся непростираме твърдѣ много и за да не отстѫпимъ отъ прѣдначьртанный тъ ѓси кроежь, ный не щемъ да расправяме за подраздѣленія та на черковныи тъ постъ, ѓнъ ще покажемъ само, че черковный тъ постъ има начяло отъ заповѣдь тѫ Божіѫ и ся утвърждава на священны тѣ Писанія отъ ветхый тъ и новъ завѣтъ, на примѣръ:

Въ книгѫ Бытія, въ главѫ 2. ст. 16 и 17 говори ся: *И заповѣда Господь Богъ Адаму, глаголя: отъ всякаго древа, еже въ раи, снѣдію снѣси: Отъ древа же, еже разумѣти доброе и лукавое, не снѣсте отъ него: а въ оньже аще день снѣсте отъ него, смертію умрете.*

Въ книгѫ тѫ на Пророка Іоиля, въ главѫ 2. ст. 12. писано е: *И нынѣ глаголетъ Господь Богъ вашъ: обратите ся ко мнѣ всѣмъ сердцемъ вашимъ, въ постѣ и въ плачи, и въ рыданіи, и расторгните сердца ваша, а не ризы вашя: и по долу: Вострубите трубою въ Сіонѣ, освятите постъ, проповѣдите цѣлъбу, соберите люди·* (ст. 15).

Въ Евангеліе то отъ Лукѫ, въ главѫ 13. ст. 24, и у Матея гл. 7. ст. 13. самъ І. Христосъ говори: *Влѣзнѣте прѣзъ тѣсны тѣ врата: защо то сѫ широкы врата та и широкъ пѫть тъ, кой то въводи въ погибель, и мнозина сѫ, кои то влазятъ прѣзъ нихъ.* Нъ кои сѫ тѣсны-

тѣ врата и тѣсный тъ пѫть? Тоя ли, кой то учи посты тѣ да вардимъ? или тоя, кой то на свой тъ богъ, сирѣчь на чрево то, всякакво угожденіе заповѣдва да струваме, и святы тѣ посты разваля? на право то и здраво разсѫжденіе всякому оставяме.

ЗА УСТАНОВЛЕНІЕ ТО НА ПОСТЪ ТЪ ОТЪ ПРИМѢРЫ ТѢ НА ОНЫЯ, КОИ ТО СѪ ПОСТИЛИ ВЪ ВЕТХ. ЗАВѢТЪ.

И вниде Моисей въ среду облака, и взыде на гору: и бѣ тамо на горѣ четыредесять дней и четыредесять нощей. (Исх. гл. 24. ст. 18, и въ гл. 34. ст. 28) *И бѣ тамо Моисей прѣдъ Господемъ четыредесять дней и четыредесять нощей: Хлѣба не яде, и воды не пи.*

И въ второзаконіе то [Гл. 9 ст. 9], Въ книгы тѣ на сѫдіи тѣ Ісраилевы (гл. 20. ст. 26); *И взыдоша вси сынове Ізраилеви и вси людіе, и пріидоша въ Веѳиль: и плакаша ся, и сѣдоша тамо предъ Господемъ, и постиша ся въ той день даже до вечера.*

И взыска Давидъ Господа о дѣтищи и пости ся Давидъ постомъ, и вниде и водвори ся, и лежаше на земли. (2 цар. гл. 12. ст. 16).

Илія Пророкъ грядущъ къ горѣ Божіей хоривъ, постился есть четыредесять дней и четыредесять нощей [3. цар. гл. 19. ст. 8].

Іосафатъ страхомъ устрашенъ, всебо себе вдаде къ моленію Господа, и проповѣда постъ въ всей Іудеи: (2 парал. гл. 20 ст. 3). *Азъ же внегда они*

стужаху ми, говори Давидъ, облачахся во вретище и смиряхъ постомъ душу мою. (Псл. 34. ст. 13).

Колѣна моя изнемогоста отъ поста, и плоть моя измѣнися елеа ради. [Псал. 108 ст. 24]. *и много другы примѣры.*

Не говори ли Апостолъ ть: А тыя (работы) быдоха примѣри за насъ; и по долу: А сичкытѣ тыя (работы) ся случяваѫ съсъ нихъ като примѣръ (за насъ): и написани быдоѫ за наученіе намъ, кои то достигнѫхме послѣдни тѣ врѣмяна. [а Кор. гл. 10. ст. 6 и 11].

Ще рекѫть Протестанти тѣ: Христосъ ны е освободилъ отъ ветхозаконый тъ яремъ, защото така говори Ап. Павелъ: *прочее, братыя, ный не сме чяда на рабыниѫ тѫ, нъ на свободниѫ тѫ. За това стойте цвржсти въ свободѫ тѫ, съсъ коиѫ то ны е свободилъ Христосъ, и не подлагайте ся подъ яремъ тъ на робство то.* [Галат. гл. 4, ст. 31. и гл. 5. ст. 1].

Отговаряме: Тамъ слѣдувать още и тыя думы Павловы: *Ето азъ Павелъ ви говорѫ, защо ако ся обрѣзувате, Христосъ въвършенно не ще вы ползува.*

Отъ тыя умълчяны думы явно е, отъ кой яремъ ны е освободилъ Христосъ, сирѣчь, отъ яремъ тъ на обрѣзаніе то и яремъ тъ на обряды тѣ жьртвенны. Нъ ный вече ся необрѣзуваме, нито приносяме въ жертвѫ овци, телци, волове, козы, птици и другы животны (1). Нъ не ны е освободилъ Христосъ отъ ветхозакон-

(1) Ако и да ся съглѣдва това въ нѣкои мѣста: нъ то быва отъ голѣмѫтѫ простотіѫ, какъ то и отъ омразный тъ интересъ на нѣкои просты священници. — Нъ крыва ли е тъ това Черковата?

ный тъ яремъ, кой то ся относя до Боговѣдѣніе то и благозаконіе то: защо то тогава трѣбва да бѫдемъ освободени и отъ законъ тъ, кой то е даденъ отъ Бога на скрижяли тѣ.

ЗА УСТАНОВЛЕНІЕ ТО НА ПОСТЪ ТЪ ОТЪ ПРИМѢРЫ ТѢ НА ОНЫЯ, КОИТО СѪ СЯ ПОСТИЛИ ВЪ НОВѪ ТѪ БЛАГОДАТЬ.

Христосъ Спаситель нашь постился е четиредесять дни и четыредесять нощи: и на искуситель тъ е рѣкълъ: Не само съсъ единъ хлѣбъ ще бѫде живъ человѣкъ: нъ съсъ всяко слово, което излазя изъ уста та Божіи. [Мат. гл. 4. ст. 2 и 4].

И като служяхѫ Апостоли тѣ **Г**осподу *и ся постяхѫ, рѣче Духъ Святый: отдѣлѣте ми Варнавѫ и Савла на службѫ тѫ, за коѭто съмъ гы повикалъ. Тогава постихѫ и молихѫ ся Богу и турихѫ си рѫцѣ тѣ на нихъ и отпустихѫ гы.* [Дѣян. гл. 13. ст. 2 и 3].

И като имъ рѫкоположихѫ свещенницы на всякѫ черковѫ, и ся помолихѫ Богу съсъ постъ, прѣдадохѫ гы на Господа, въ кого то повѣруваxѫ. [Гл. 4. ст. 23].

И бѣше Анна Пророчица, дъщеря та Фануилева. И тя бѣше вдовица около осмдесять и четыри години, коя то никога не си отиваше отъ черковѫ тѫ, нъ съсъ постъ и съсъ молитвѫ служяше на Бога день и нощь. [Лук. гл. 2. ст. 36 и 37].

Апостолъ Павелъ въ начяло то на свое то обрѫщаніе, три дни нито яде, нито пи. (Дѣян. гл 9. ст. 9). И за гладуванія та, жажды тѣ и пощенія та много пѫти пише въ свои тѣ посланія.

Сѫщый тъ Апостолъ говори къмъ Тимоѳея: *Не пій вече (само) водѫ, нъ пійнувай и по мало винце заради стомахъ тъ си, и заради чяститѣ си болѣдуванія.* (а. Тим. гл. 5. ст. 23). Отъ тукъ всякый види, колкъвъ бѣ постъ тъ на Апостола Тимоѳеѭ, дѣто вино съвсѣмъ не вкусваше, освѣнь по съвѣтъ тъ, или по повелѣніе то на свой тъ учитель Павелъ.

За постъ тъ на всичкы тѣ Апостолы самъ Христосъ говори: *Кога то*, казва, *ся вземе отъ нихъ женихъ тъ, тогава въ оныя дни ще постѫтъ* [Лук. гл. 5. ст. 35].

Ако Апостоли тѣ сѫ постили, то колко повече трѣбва намъ да ся постимъ? Нъ, братія, сладко то пѣяніе е суетно за оногова, кой то затыка уши тѣ си!.

ЗА МНОГОРАЗЛИЧНЫТѢ ПОЛЗЫ КОИ ТО БЫВАТЬ ОТЪ СВЯТЫЙ ТЪ ПОСТЪ.

Пьрва та полза, коя то происходи отъ Святый тъ постъ, е обузданіе на плъть тѫ и укротяваніе на всяко безсловесно движеніе. А това е твьрдѣ угодно Богу, да распнатаме плъть тѫ си съсъ страсти тѣ и похоти тѣ. За това Ап. Павелъ говори: *Нъ умьртвявамъ си тѣло то и смирявамъ го*, сирѣчь съсъ постъ, какъ то тълкува

Св. Златоустъ. (1 кор. гл. 9 ст. 27). Това е, кое то и Псалмопѣвецъ тъ пѣс: *Азъ же, внегда они стужаху ми, облачахся во вретище, и смиряхъ постомъ душу мою.* (Псал. 34 ст. 13). И на друго мѣсто: *Колена*, казва, *моя изнемогостастъ поста и плотъ моя измѣнися елеа ради.* (Псал. 108. ст. 24).

Втора полза, коя то происходи отъ Святый тъ постъ е, че той устроява душѫ тѫ да бѫде удобнѫ къмъ молитвѫ и небесно мѫдруваніе. Така Моисей прѣдуготови душѫ тѫ си съсъ постъ, прѣди да дръзне да пристѫпи къмъ Бога, съсъ Него да събесѣдва, и Богоначъртаны тѣ скрижали да пріеме. (Исх. гл. 34. ст. 28). Така Илія четыредесять дни ся е постилъ, прѣди да види Бога на горѫ Хоривъ. (3. Цар. гл. 19. ст. 8). Така Даніилъ съсъ триседмиченъ постъ ся е приготовилъ за знаяніе то и разумѣваніе то на Божіи тѣ откровенія. (Дан. гл. 10 ст. 2 и 3). Постъ тъ е като лѣствица, коя то възводи умъ тъ къмъ небесны тѣ и като крилѣ, съ кои то душя та лети къмъ Бога, и къмъ горне то Богомысліе и мѫдрованіе.

Третя полза отъ Святый тъ постъ е, че съсъ него служимъ Богу, и говѣніе то е Богопочтеніе. Така Анна Пророчица, *съсъ постъ и съсъ молитвѫ служяше Богу день и нощь.* [Лук. гл. 2. ст. 37]. Нито по Божіе повелѣніе такъвъ постъ тая жена вардяше, нъ по свое то си произволеніе. Обаче съсъ тоя самопроизволенъ постъ, истинно Бога почиташе, и Нему, служяше. За

това и Апостолъ Павелъ говори: *Молѭ вы прочее, братіе, съ милосьрдіе то Божіе, да прѣдставите тѣлеса та ваши жьртвя живѫ, святѫ, и благоугодиѫ на Бога, (и тогава ще бѫде) разумно ваше то Богослуженіе.* (Рим. гл. 12. ст. I).

Тука Апостолъ тъ говори за укротяване то на плътскы тѣ страсти, кое то быва най много съсъ постъ, и това умьртвеніе на плъть тѫ наричя словесно служеніе.

Четвьрта полза отъ святый тъ постъ е, че чрѣзъ него умилостивляваме Бога. Така сыноветѣ Израилеви, като ся постихѫ умилостивихѫ Бога, и въспріяхѫ славнѫ побѣдѫ. [1 цар. гл. 7. ст. 6].

Пята полза отъ святый тъ постъ е за служване и испросваніе отъ Бога добрини временны и вѣчны. Така Ачна жена та Елканова съсъ постъ е испросила отъ Бога сынъ тъ си Самуила. За това говори святый Амвросій: чрево, дума, праздно отъ ястіе, быде испълнено съсъ сынъ. Така Давидъ съсъ постъ ся изнуряваше, за да испроси отъ Бога животъ на болящый тъ свой сынъ. [2. цар. гл. 12. ст. 16]. Така Сарра съсъ постъ быде избавена отъ бѣсове тѣ, за да бѫдѫть истинны думы тѣ Христовы: *Сей родъ ничимже исходитъ, токмо молитвою и постотъ* (Товіи гл. 3). Нъ най много тая полза отъ святый тъ постъ, сирѣчь заслужване то и испросваніе то отъ Бога добрины врѣменны и вѣчны, е явна отъ думы тѣ Христовы: *Нь ты кога то постишь, помажи главѫ тѫ си, и лице то си омый, за да*

ся не покажешь прѣдъ человѣци тъ, че постишь, нъ Отцу твоему, кой то е въ тайно то; и Отецъ твой, кой то види въ тайно то, ще ти въздаде въ явно то. (Мате. гл. 6. ст. 17 и 18) Что ще въздаде? разумѣва ся, че не друго нѣщо, освѣнь награда. Тука Христосъ нелицемѣрный тъ постъ противополага на постъ тъ лицемѣрный Фарисейскый: зачто то тѣ като постяхѫ, потъмнѣвахѫ лица та си, за да ся славять отъ человѣци тѣ заради постъ тъ. За това и говори за нихъ Христосъ: *Истина ви думамъ защо въспріимать мѫздѫ тѫ си сирѣчь хвалѫ тѫ отъ человѣцытѣ.* (ст. 16).

ИМА ЛИ ВЛАСТЬ ЧЕРКОВА ТА ХРИСТОВА ДА УСТАНОВЛЯВА ЗАКОНЫ ЗА ПОСТЫ ТѢ?

Въ книгѫ Второзаконія, Господь Богъ заповѣдува на Израилтяны тѣ да слушять установленія та на жьрцы тѣ и Левиты тѣ, и съсъ всякакъвъ начинъ да имъ ся покоряватъ. *Да сохраниши*, дума, *зѣло творити вся, елика законоположатся тебѣ: По закону и по суду, егоже рекуть тебѣ, сотвориши, да не уклонишися отъ словесе, еже извѣстять тебѣ, ни на десно ни на лѣво. И человѣкъ, иже сотворитъ въ гордости, еже не послушати жерца предстоящаго служити во имя Господа Бога твоего, или судіи, иже въ тыя дни будетъ, да умретъ человѣкъ той.* (Гл, 17, ст, 10 11 и 12).

Нъ ако священници тѣ и старѣйшины тѣ Іудейскы имахѫ власть да установлявать законы и ако тѣмъ людіе тѣ Іудейскы бѣхѫ дължни да ся покорявать: не много ли по-вече съсъ това прѣимѫщество сѫ почетени черковни тѣ учители, — оныя святи мѫжіе, кои то сѫ просіяли съсъ равноангелно житіе, и на кои то установленія та и законы тѣ савршенно сме дължни да пріимаме и да имъ ся покоряваме? защо то друго яче по голѣма честь ще бѫде на священный тъ чинъ Моисеовъ нежели на Священный тъ чинъ Христовъ.

Іудейскый тъ царь Іосафатъ, като бѣше уплашенъ, вдадеся на моленіе Господу и проповѣда постъ по всичкѫ Іудеѭ. (2. Паралипом. гл. 20. ст. 3).

Спорѣдъ установленіе то на Мардохея всичкый тъ Еврейскый родъ прія постъ, и вѣчно празднуваніе да въспоминава освобожденіе то си отъ Амана. (Ест. гл. 9). Подобни примѣри какъ то въ Ветхый тъ така и въ новый тъ завѣтъ сѫ твьрдѣ много.

Ще ни рекѫть Протестанти тѣ: Доста е на Христіаны тѣ законъ тъ Евангелскый за исправленіе и рѫководство.

Отговаряме имъ: Така ще рекѫть и поданни тѣ на свои тѣ мірскы владѣтели: доста е намъ за исправленіе законътъ, Евангелскый, защо да носимъ още и тяготѫ тѫ на граждански тѣ законы? нъ ще чюѭть такъвъ отговоръ: Закони тѣ граждански не сѫ противни на законъ тъ Евангелскый.

Отговаряме второ: Законъ тъ Евангелскый говори въобще, и за това изискува опрѣдѣленія въ особность, напримѣръ: Законъ тъ Евангелскый заповѣдува да ся причащаваме отъ тѣлото и кръвь тѫ Христовы, нъ не опрѣдѣлява съсъ какъвъ начинъ и кога; За това черковни тѣ началници сѫ установили да ся причащава всякый четыри пѫти въ годинѫ тѫ, или най малко единъ пѫть прѣдъ Пасхѫ тѫ. Законъ тъ Евангелскый не е прѣдопрѣдѣлилъ какъ да ся причащаваме, слѣдъ ядене то ли, или прѣдъ ядене то; Въ пьрвы тѣ врѣмена ся причащавахѫ слѣдъ ядене то, като послѣдувахѫ тайнѫтѫ вечерьѫ Христовѫ, гдѣ то на ученици тѣ слѣдъ ядение то е было дадено причястіе то: Нъ послѣ друго яче опрѣдѣлихѫ черковни тѣ началници по благословны и нуждны причины. Сѫщо то може да ся рѣче и за крьщеніе то.

Законъ тъ Евангелскый заповѣдува да ся крьстимъ, нъ не опрѣдѣлява съсъ какъвъ начинъ, и въ кое врѣмя: въ младенчество то ли, или въ възрасть тѫ: За това черковни тѣ началници сѫ опрѣдѣлили и начинъ тъ на крьщеніе то и врѣмя то.

Отъ тука е явно, че освѣнь Божественытѣ и граждавскы законы, нуждни сѫ и черковни тѣ закони. А всякый законъ има силѫ принудителнѫ за варденіе то подъ грѣхъ; защо то грѣхъ тъ ничто друго не е, освѣнь прѣстѫпваніе на законъ тъ.

До сега говорихме за постъ тъ въобще, и видѣхме, че постъ тъ въобще е отъ заповѣдь тѫ Божіѭ, и ся утвьрждава на Священно то Писаніе. Видѣхме и това, че Черкова та Христова има пълномощнѫ власть да установлява законы и посты, по свое то си благоволеніе и разглѣжданіе. Сега ще бѫде дума та ни за посты тѣ въ особность.

ЗА ЧЕТЫРЕДЕСЯТОДНЕВНЫЙ ТЪ ПОСТЪ.

Святый тъ четыредесятодневный постъ има начяло отъ Св. Апостолы.

Тѣ въ свое то Апостолско 69 правило явно говорять: Ако нѣкой Епископъ, или Презвитеръ, или діаконъ, или иподіяконъ, или четецъ, или пѣвецъ, въ четыредесять дни, сирѣчь, въ великый тъ постъ не пости, и прѣзъ всичкѫ тѫ годинѫ въвъ всичкы тѣ срѣды и пятъци, да бѫде извьрженъ, освѣнь ако му непрѣпятствува тѣлеска болка. Ако ли е мірскый человѣкъ, да ся отлячи. Глѣдай Кормчѫѭ книгѫ листъ 19-ый.

Святи тѣ Вселенскы и Помѣстни събори спомянувать само за святый тъ великый постъ, не като чего установлявать, нъ установленный тъ отъ Апостолы тѣ утвьрждавать какъ то и Богоносни тѣ Отцы; напримѣръ: Игнатій Богоносецъ, Василій Великый, Григорій Назіанзинъ, Златоустъ, Кирилъ Іерусалимскый, Амвросій Медіоланскый,

Авва Дороѳей, Ефремъ, Кассіянъ Римлянинъ и другы, отъкои то нека приведемъ за доказателство кого годѣ. напримѣръ:

Григорій Назіанзинъ въ свово то за свѧтѫ тѫ купѣль: Христосъ, дума, прѣди искушеніе то ся е постилъ, ный прѣди Пасхѫ тѫ; постъ тъ е единъ и сѫщый тъ: Нъ между двѣ тѣ врѣмена разница та е голѣма: Христосъ въ всичкы тѣ четыредесять дни отъ яденіе ся въздържя като Богъ: а ный спорѣдъ силѫ тѫ си имаме умѣреніе въ постъ тъ.

Златоустъ въ бесѣдѫ прьвѫ на книгѫ Бытія: Господь нашь, дума, І. Христосъ, постилъ ся е съсъ постъ четыредесятодневенъ, и така на брань срѣщѫ діаволъ тъ излѣзе, за да подаде на всичкы насъ примѣрь, за да ся въорѫжяваме противъ врагъ тъ съсъ постъ.

Святый Амвросій, въ слово 34: четыредесятницѫ тѫ, дума Той, Господь ни е освятилъ съсъ свой тъ постъ. И пакъ въ слово 37: това, казва, е сотворилъ за наше то спасеніе, за да ны научи на това полезно нѣщо не само съсъ думы нъ и съсъ примѣръ.

ПРИЧИНЫ ЗА УСТАНОВЛЕНІЕ ТО НА СВ. ЧЕТЫРЕДЕСЯТНИЦѪ.

Прьва причина, за коѭ то ся е установила Свята та четыредесятница, е тая: за да послѣдуваме Христу, кой то е наша глава, съсъ какъвъ то начинъ можемъ. Като постимъ ный подражяваме

нему, кой то ся е постилъ за насъ четыредесять дни. И понеже въ това сѫщо врѣмя извьрщваме въспоминаніе то на неповинно то Христово за насъ страданіе, то е достойно и праведно нему страждущему, съсъ какъвъ то начинъ можемъ и ный да състрадамы, и за распнѧтый тъ за насъ да съраспинаме нашѧ тѫ плъть съсъ сграсти тѣ и похоти тѣ. Ако и да не ни е заповѣдалъ Христосъ да му послѣдуваме съсъ постъ четиредесятодневенъ, нъ съсъ думы само не е заповѣдалъ, а не и съсъ примѣръ. Защо то на друго мѣсто говори: *образъ ви дадохъ да правите и вые, какво то направихъ азъ вамъ.* [Іоан. гл. 13. ст. 15] И върховный тъ Петръ говори: *Христосъ*, казва, *пострада за насъ, за да остави намъ образъ, да послѣдуваме по неговы тѣ стѫпкы.* (1 Петр. гл. 2. ст. 21). И Ап. Павелъ сѫщо то гласи: *Бывайте*, казва, *подражятели на Бога, като чяда възлюбленны: и живѣйте въ любовь, какво то и Христосъ е възлюбилъ насъ.* (Ефес. гл. 5. ст. 1 и 2). И пакъ: *Бывайте подражятели менѣ, какво то и азъ сьмь подражятель Христу.* (1 Кор. гл. 11, ст. 1). Съсъ приведенны тѣ мѣста ся съгласявать и свидѣтелства та на Святы тѣ отци.

Втора причина е, за да имать всичкы тѣ Христіяне великый тъ постъ, като общо и всенародно прибѣжище за покаяніе. Ако и да е потрѣбно всегда да ся каемъ, нъ най много въ това врѣмя, кога то за наши тѣ грѣхове Христа страждуща въспоминаваме.

Третя причина е, за да ся прѣдочисти и прѣдуготови всякый Христіянинъ съсъ святый тъ постъ за достойно то причащеніе на тѣло то и кръвь тѫ Христовы, отъ кое то ако ся лиши человѣкъ въ това врѣмя, не е христіянско дѣло.

Четвьрта причина е, за да ся испълнять думы тѣ Христовы: *кога то ся вземе отъ нихъ женихъ тъ, тогава ще ся постѫть.* (Лук. гл. 5. ст. 35). Нъ что е вземаніе то на женихъ тъ? страданіето и смьрть та Христови. Ако и въ врѣмя то на Възнесеніе то Господне женихъ тъ Христосъ е вземенъ, нъ нѣ съ такъво плачевно вземаніе, какъ то въ врѣмя то на смьртъ тѫ: за това тука най много трѣбва да ся испълнять горерѣченны тѣ думы Христовы.

Пята причина е, за да ся одесятствува съсъ четыредесятодневный тъ постъ всичка та година, и като да ся въздава Богу десятъкъ отъ дни тѣ на годинѫ тѫ, какъ то богомѫдрствувать Василій Великый, Авва Дороѳей, Кассіянъ, и блаженный Симеонъ Ѳессалонитскый въ 52-тъ вопросъ и другы святіи отци.

ЗА УСТАНОВЛЕНІЕ ТО НА ЧЕТЫРЕКРАТНЫ ТѢ ПОСТЫ КОИ ТО БЫВАТЬ ВСЯКѪ ГОДИНѪ ВЪ ПРАВОСЛАВНО-ВЪСТОЧНѪ ТѪ ЧЕРКОВЬ.

Пьрва причина на това е, че въ книгѫ тѫ на Пророка Захарія, (въ главѫ 8, ст. 18 и 19) е пьсано така: *И бысть слово Господа Вседер-*

жителя ко мнѣ глаголя: Сице глаголетъ Господь Вседержитель: постъ четвертый, и постъ пятый, и постъ седмый, и постъ десятый будутъ дому Іудову въ радость и веселіе, и въ праздники благи и възвеселитеся: и истину и миръ возлюбите. Нъ ако онія людіе на ветхый тъ законъ сѫ вардили толкова пѫти постъ всякѫ годинѫ; то много по вече приличя тая добродѣтель намъ, кои то имаме съвършенный тъ законъ, за да ся не явать тѣ по-прѣдпочетени и по-съвършенни отъ насъ въ добродѣтели тѣ.

Нѣка не помысли нѣкой, че Апостолъ тъ къмъ Галатяны тѣ въ главѫ 4, запрѣщава на Христіяны тѣ да бѫдѫть подражятеле на Іудеи тѣ: Всякый, мыслимъ, знае това, че обряди тѣ Іудейскы въ нашій тъ Христіянскый законъ сѫ конечно изхвьрлени, какъ тъ обрѣзаніе то, жьртвы тѣ, новомѣсячія та, сѫбботы тѣ и другы тѣмъ подобни, кои то и запрѣщава Апостолъ тъ; нъ посты тѣ, милостыни тѣ, молитвы тѣ и проч. не сѫ въ тоя рѣдъ: защо то принадлежять къмъ исправленіе то на нравы тѣ, къмъ покаяніе то и къмъ благочестивый тъ животъ. При това не съ еднакъвъ начинъ, нито въ сѫщо то врѣмя, нито по еднаквѫ причинѫ бывать наши тѣ четырекратни пости съ Іудейскы тѣ. Най послѣ, ако всичко, що е Іудейско, трѣбва да ся изхвьрли отъ Христіяны тѣ, то трѣбва да ся изхвьрлять и десять тѣ заповѣди Моисеовы, какъ то казахме и по горѣ.

Втора причина: Черква та Христова има власть да установлява законы за посты тѣ и за всѣкаквы другы благочинія, и ный сме длъжни да ся покоряваме на законы тѣ й, какъ то по горѣ за това говорихме.

Третя причина: Всяка година съдрьжава въ себе си четыри различны врѣмяна: Пролѣть, Лѣто, Есень и Зимѫ. За това черква та Христова, по различіе то на тыя четыри врѣмяна, изволила е да установи четыри различны посты, по даденѭ тѫ й отъ Христа власть, за да благодаримъ чрѣзъ тѣхъ Бога, Кой то ни далъ да прѣминемъ извѣстнѫ чясть отъ тыя врѣмяна, а за идущѫ тѫ да просимъ отъ Него помощь. Така въ великый тъ постъ благодаримъ Бога, че ни е далъ да прѣминемъ Зимѫ тѫ, и просимъ да ны сподоби да съврьшимъ живо и здраво и Пролѣть тѫ.

Въ Петровый тъ постъ, благодаримъ Бога, че ни е далъ да прѣживѣемъ Пролѣть тѫ и молимъ Го да устрои да ни бѫде благополучно и лѣтно то врѣмя.

Въ Богородичный тъ постъ благодаримъ Бога, че сме ся приближили къмъ конецъ тъ на Лѣто то, и просимъ го да ны сподоби, да имаме и Есень мирнѫ и безмятежнѫ.

Въ Рождественскый тъ постъ благодаримъ Бога, че ны е сподобилъ, да бѫдемъ живи да прѣминемъ Есень тѫ, и просимъ Го, да ни даде и Зимѫ благополучнѫ.

Другы тѣ причины оставяме, като мыслимъ, че помянѫты тѣ сѫ доволны.

ЗА КАЧЕСТВО ТО НА ПОСТНЫ ТѢ ЯСТІЯ.

Противници тѣ на святѫ тѫ черковь говорять, че постъ тъ е въобще въздьржяніе. Може, казвать, и мясо като ядемъ и масло, и сырене, и млеко, и яйца, всичкы тѣ тыя скудно, т. е. по малко като ядемъ, можемъ да съхранимъ постъ. Отъ тука е явно, че постъ тъ на нашитѣ противници на едно Само количество ся опира.

Нъ наша та Въсточно-Православна черкова съдьржя на пълно всичкы тѣ три съставы на постъ тъ: *Врѣмя*, количество и качество. Врѣмя, за да не ядемъ рано: количество, за да ядемъ малко: качество, за да не ядемъ всѣкакви ястія, а особно мясо, масло, сырене, млеко и яйца.

Онія прочее, кои то постять благочестно по уставъ тъ на святѫ тѫ черковь, непрѣмѣнно трѣбва да вардять качество, сирѣчь, да ся въздьржявать отъ нѣкои ястія, не като отъ мрѫсны, (да не бѫде то), нъ като неприличны на постъ тъ, и запрѣтены отъ черковь тѫ. Такыва ястія сѫ: мясо, масло, сырене, млеко, яйца, а нѣкога и рыбѫ по различіе то на святы тѣ посты. А нѣкога ся въздьржяваме и отъ дьрвяно масло и отъ вино, т. е. кога то ся приуготовляваме, за да ся причястимъ святы тѣ тайны Христовы. Така и въ другы постны дни, опрѣдѣлены споредъ черковный тъ уставъ. —

Тука мълвятъ противници тѣ и говорятъ: отъ гдѣ е вамъ това, что то нѣкои ястія ядете въ постъ, а отъ нѣкои ся въздържавате?

Отговаряме първо: Защо е заповѣдалъ Господь Богъ Адаму да яде отъ нѣкои плодове дрьвесны, а отъ нѣкои да ся въздържава? О! ако бы Адамъ съхранилъ такъвъ постъ, не быхме имали нуждѫ отъ сегашни тѣ наши посты? още ще попытаме: защо Господь Богъ е заповѣдалъ на людіе тѣ Израилевы, да не ядѫтъ квасны хлѣбове прѣзъ седьмь тѣ дни пасхалны, нъ само прѣсны? (Исходъ гл. 12. ст. 18, 19, и 20).

Отговаряме второ: Данiилъ Пророкъ за себе говори: *Въ тыя дни азъ Данiилъ бѣхъ рыдая три седмицы дней, хлѣба вожделѣннаго не ядохъ и мясо и вiно не вниде во уста моя.* [Гл. 10 ст. 2 и 3]. И три тѣ отроци, кои то сѫ были съсъ Данiила, прѣдпочели сѫ да ядѫтъ отъ земленны тѣ сѣмена, нежели отъ мяса та на царскѫ тѫ трапезѫ. Тiя сѫ и още много другы отъ Ветхый тъ завѣтъ.

Что ще речемъ за Новый тъ завѣтъ?

Отговаряме трете: Апостолъ Павелъ въ посланiе то къмъ Римляны тѣ говори: Добро е да не ядешь мясо, и да не пiешь вино, нито да струвашь друго такова, отъ кое то братъ твой ся прѣпнува, или съблазнява, или въ вѣрѫ тѫ ослабѣва. (Гл. 14. ст. 21).

Самаго Христа и Апостолы тѣ намѣрваме въ Евангелiе то, рыбѫ да ядѫтъ, а мясо ни-

кѫдѣ не намѣрваме, освѣнь законный тъ агнецъ. Нито трѣбва да рѣче нѣкой, че на много пирове, сирѣчь. зіяфсты, бываше Христосъ, какъ то въ Канѫ Галілейскѫ, въ домътъ на Симона прокаженнаго, въ домъ тъ на Закхеа, въ домътъ на Маріѫ и Марѳѫ, защо то Христосъ нѣ за мясоядение бываше на различны пирове, нъ за това, да прѣдстави на оныя, кои то бѣхѫ на трапезы тѣ, при вещественны тѣ ястія духовно учрежденіе на свое то ученіе.

Что ще речемь за Іоанна Крьстителя, на кого то всичкый тъ животъ бѣше единъ постъ? Что да речемъ за Апостолы тѣ? За върховныйтъ Петъръ пише Григорій Назіанзинъ, въ слово за нищелюбіе то: За Апостола Матѳеа пише климентъ Александрійскый, въ 2-тѫ книгѫ на петагога, въ главѫ пьрвѫ, че само съсъ сѣмена ся храняхѫ. Апостолъ Іаковъ отъ мясо и вино всегда ся въздържяваше, какъ то пише Евсевій въ книгѫ вторѫ на своѭ тѫ Историіѫ въ главѫ 22. Апостолъ Тимоѳей отъ вино всегда ся въздръжяваше какъ то е явно отъ Павлово то посланіе къмъ него. [1 Тимоѳ. гл. 5. ст. 23].

Кырилъ Іерусалимскый свидѣтелствува, че въздръжяніе то отъ мяса е было въ обыкновеніе у много Христіяны. *Въ 4 Катихизическо поученіе.*

Така и мнозина другы отъ Св. Отци пишѫть.

Нека прочее ся засрамять противници тѣ, кои то сѫ изхвърлили святы тѣ посты, и широ-

кы врата на всяко беззаконіе и развратность сѫ отворили.

Странны, твърдѣ странны за сынове тѣ на Православнѫ тѫ Черковѫ сѫ Протестантскытѣ выкове противъ власть тѫ на Христовѫ тѫ черковѫ, кога то глѣдаме, че сѫщо то правять и лѣкаретѣ, кога опрѣдѣлявать на болны тѣ каквы ястія да ядѫть! и едни ястія заповѣдвать да ядѫть, а отъ другы запрѣщавать. И ако тѣхъ слушяме, кои то лѣкувать тѣло то; то колко по вече сме дължни да слушяме черковѫ тѫ Христовѫ, коя то врачюва душьтѫ! При това лѣкаретѣ нѣмать власть да установлявать законы, а свята та Черкова на пълно има това прѣимѫщество, какъ то казахме, и кой то й ся не покорява, е като язычникъ и мытарь. Чюдно нѣщо е наистинѫ, да ся покоряваме на лѣкаритѣ, кои то лѣкувать смьртно то тѣло, а да прѣзираме лѣкаритѣ, кои то ся грижять за безсмьртнѫ тѫ душьѫ, и да унизяваме заповѣдь тѫ на Христа, кой то е рѣкълъ: *Кой то слушя васъ, Мене слушя: и кой то ся отхвърля отъ васъ, отъ Мене ся отхвърля.*

Тука е мѣсто да забѣлежимъ и това: Понеже черкова та не тури законъ за количество то на постно то ядение: защо то то всякому еднакво неможе да бѫде, т. е. на работный тъ и праздный тъ, на крѣпкый тъ и немощный тъ, на оногова, кой то пѫтува и на оногова, кой то сѣди дома, на старый тъ и младый тъ и проч.

За това е нарѣдила за всичкы тѣ въобще качество, сирѣчь, избрала е и различила ястія та, и нѣкои заповѣдва да ся ядѫть, а отъ нѣкои запрѣщава: а особно възбранява да ся ядѫть оныя, кои то естественно утълстявать и усладявать плъть тѫ, отъ кои то особно сѫ мяса та отъ скотове и птицы, по общо то съгласіе на всичкытѣ.

Протестантскы тѣ Миссіонери, а особно тѣхны тѣ чираче та, като постоянно дрънкать за посты тѣ, твърдѣ чясто ся обрѫщать съ такъвъ въпросъ:

„Защо Черкова та не запрѣщава избитъкъ-тъ на мястно то ядѣніе, (сирѣчь много то ядѣніе), нъ просто запрѣщава, въ постъ съвършенно да ся не яде мясо“?

Отговаряме: Избытъкъ тъ въ всѣко ядѣніе запрѣщава какъ то естественный тъ, така и Божій тъ законъ. Естественный тъ законъ запрѣщава много то ядѣніе; понеже такова ядѣніе е противно и тѣжко на естество то, и причинява много болкы. А законъ тъ Божій запрѣщава много то ядѣніе; понеже самъ Христосъ говори: *Внимайте въ себе си, да не отягчѣкть нѣкога сърца та ви отъ обяденіе и отъ піянство.* (Лук. гл. 21. ст. 34). За това прочее не е нѫжда да установляваме новъ законъ за излишне то, или много ядѣніе; а Протестанти тѣ, ако не аресвать естественный тъ и Божій тъ законъ, нека ся установлявать, какъвъ то законъ щѫть.

Колко то за насъ, ный сме доволни отъ помнѫты тѣ законы.

ЗА ПОСТЪ ТЪ ВЪ СРѢДѪ И ПЯТЪКЪ.

За постъ тъ въ срѣдѫ и пятъкъ казахме вече, че е Апостолско прѣданіе и установленіе, кое то утвърждавать и св. отци, напримѣръ: Св. Игнатій Богоносецъ, Теофилактъ Архиепископъ Българскый, Святый Епифаній Кыпрскый, Св. Климентъ Александрійскый и пр.

Св. Игнатій Богоносецъ, въ пято то свое посланіе къмъ Филипписіяны тѣ: Не прѣзирайте, казва, срѣдѫ и пятъкъ. Като постите въ тыя дни, раздавайте на бѣдны тѣ избытъкъ тъ.

ОПРОВЪРЖЕНІЕ НА ПО ГЛАВНЫ ТѢ ВЪЗРАЖЕНІЯ ПРОТЕСТАНТСКЫ.

У Евангелиста Матѳея, казвать Протестанти тѣ, въ главѫ 15, ст. 11, говори Христосъ: *Не онова, щото влазя въ уста та оскѣрнява человѣка: нъ онова, щото излазя изъ уста та, то оскѣрнява человѣка.*

Отговаряме: Ако просто безъ всякакво тълкуваніе вземемъ Евангелскы тѣ думы, то нито піянство то, кое то влазя въ уста та оскѣрнява человѣка, нито плодъ тъ запрѣтенный тъ въ рай, и изяденный тъ отъ прародители тѣ, е осквърнилъ прѣстѫпници тѣ на Божіѭ тѫ заповѣдь:

нъ като мыслимъ, че нито Протестанти тѣ сѫ съгласни да бѫде това така; то ный тука двойно тълкуваніе отъ святы тѣ отци прѣдлагаме.

Прьво: ястіе то, кое то влазя въ уста та, не осквьрнява человѣка по свое то си сѫщество, и защо то всяко ястіе има веществень съставъ; а душя та человѣческа е невещественна: За това веществено то не може да осквьрни невещественно то. Нъ ако при ястіе то ся притури безчинно то похотѣніе, произволъ тъ, непослушяніе то и прѣстѫпваніе то на заповѣдь тѫ; то тогава вече ястіе то осквьрнява человѣка, не по свое то си вещество, какъ то ся каза, нъ по безчинно то похотѣніе, по произволъ тъ, по непослушяніе то, по невъздьржяніе то и по прѣстѫпваніе то на заповѣдь тѫ.

Второ: Четѣте 15 главѫ отъ Матѳеа и ще разумѣете, что значять оныя думы Христовы. Съблазнявахѫ ся Іудеи тѣ, като виждахѫ нѣкого да яде съсъ неумыены рѫцѣ: Защо то мыслѣхѫ, че ястіе то прісма нѣкакво осквьрненіе отъ неумыены тѣ рѫцѣ и осквьрнява душѫ тѫ. За това Христосъ, като видѣ безуміе то имъ, каза: да яде человѣкъ съ неумыены рѫцѣ, не го осквьрнява (Матѳ. гл. 15. ст. 20). Отъ тука е явно, че не за сѫщество то на ястіе то говори, нъ за яденіе, кое то быва съсъ неумыены рѫцѣ.

Въ Евангеліе то отъ Лука, казвать Протестанти тѣ, Христосъ говори: *Въ коѭ то кѫщѫ влѣзете, тамо сѣдѣте, и ѩжте и пійте отъ*

оныя ястія, щошо ся намирать у нихъ (Гл. 10, ст.7). Съобразно говори и Ап. Павелъ: *Всичко що ся продава на тържището яжте безъ всяко съмнѣніе за (да ви е мирна) съвѣсть тѫ.* [1 Кор. гл. 10 ст. 25]. *и по долу: Всичко що то ви прѣдложять яжте,* (Ст. 27). Кой послѣ това ще дьрзне, да отнеме свободѫ тѫ, коя то ся проповѣдва отъ Христа и отъ Апостоли тѣ?

Отговаряме: Спаситель нашъ І. Христосъ съ оныя свои Божественны думы не свободѫ, за да прѣстѫпяме черковны тѣ законы, нъ на въздьржяніе и умѣренность ны учи: сирѣчъ, кога то нѣкой ны пріима като странны, де не изыскваме многоцѣнны и изрядны ястія, нъ да бѫдемъ доволни отъ прѣдлагаемы тѣ намъ, ако и да не сѫ такыва, каквы то быхме желали. Така св. отци тулкувать, Амвросій, Ѳеофилактъ и другы. Нито е за съмнѣваніе, че Христосъ за оныя само ястія говори, кои то ся ядѫть, спорѣдъ врѣмя то и мѣсто то. Разумѣва ся тука, че нито утрова искаше Христосъ да ся яде, ако бы была прѣдложена, нито пакъ свинско мясо въ онова врѣмя, кога то ся съхраняваше законъ тъ Моисеовъ.

Казвать Протестанти тѣ: Въ пьрво то посланіе къмъ Тимоѳеа, въ главѫ 4, Апостолъ тъ говори: *А духътъ говори ясно, защо въ послѣдни тѣ врѣмяна ще отстѫпять нѣкои отъ вѣрѫтѫ и ще внимавать на прѣлестны тѣ духове, и на бѣсовскы тѣ ученія, и на оныя, кой то поу-*

чявать лъжливы словеса съсъ лицемѣріе: почеже имать знакъ отъ разжежено желѣзо на своѭтѫ съвѣсть, и възбраняватъ женитбѫ тѫ, и (заржчять) да ся не ядѫть нѣкои ястія, кои то е Богъ сътворилъ да гы ядѫть съсъ благодареніе вѣрни тѣ, и кои то сѫ познали истинѫ тѫ. Защо то всичко е добро, що то е Богъ сътворилъ, и нищо не трѣбва да ся отхвърля, ако го пріема нѣкой съсъ благодареніе: защо то ся освящава съсъ слово то Божіе и съсъ молитвѫ тѫ. (Тим. гл. 4. ст. 1, 2, 3, 4 и 5).

Отговаряме: Нъ ще остане, мыслимъ, хатѫръ на Протестанты тѣ, ако имъ кажемъ, че нѣматъ поне срамъ, като товарять на наши тѣ рамена онова, кое то Апостолъ тъ говори за еретицитѣ, т. е. за Маніхеи тѣ, за Енгрититы тѣ, за Евстаѳіаны тѣ, за Татіаниты тѣ, за Маркіонисты тѣ, за Сатурніны тѣ и за Прискилліаніты тѣ, които говоряхѫ че мясо то е нечисто отъ каквы то животны и да бѫде. За това нѣщо говори Св. Епифаній въ 30 тѫ ересь. Сократъ въ книгѫ 2, главѫ 33. А нѣкои не само мясо то, нъ и вино то говоряхѫ че е нечисто и че трѣбва да бѫде исхвърлено. Такыва бѣхѫ Маніхеи тѣ, за кои то пише Августинъ въ 46-тѫ ересь. Такыва има и сега нѣкои.

Маніхеи тѣ вѣруваxѫ, че сѫ двама Богове: единъ тъ добъръ, а другый тъ зълъ: и отъ добрый тъ, говоряхѫ, происходи всичко то добро; а отъ злый тъ всичко то зло. За това мясо то,

вино то, женитбѫ тѫ и пр. на злый тъ Богъ приписвахѫ. Противъ такыва, като ся въорѫжява Апостолъ тъ говори: *всичко е добро, щото е Богъ сътворилъ, и нищо не трѣбува да ся отхвърля, кога то го пріема человѣкъ съсъ благодареніе.* Глѣдай за това тълкуваніе то Златоустово, на прьво то посланіе къмъ Тимоѳеа на 4-тѫ главѫ, въ 12 бесѣдѫ. Съсъ тоя вселенскый учитель ся съгласява и нашя та православна черкова, и исповѣдува съсъ Ап. Павла, че нищо не трѣбува да ся исхвьрля, ако го пріема нѣкой съсъ благодареніе. А человѣкъ тъ, кой то ся гнуси отъ вино, или мясо, или отъ женитбѫ, като еретикъ исхвьрля, спорадъ 51-то Апостолско правило, кое то твьрдѣ добрѣ знаѭтъ Протестанти тѣ, нъ така имъ изнася. Намѣрвать ся помежду хора та и такыва, кои то казвать: „Монаси тѣ ся отдалечявать отъ мяса та и отъ женитбѫ тѫ: Слѣдователно Въсточна та Черкова мясо то и женитбѫ тѫ почита за мрьсны“? Такыва не заслужвать отговоръ, като излазя заключеніе то имъ по логикѫ тѫ на оныя, кои то гы выкать луды.

Като хытри въ свои тѣ си измышленія, какъ по лесно да измамвать неопытны тѣ хора, Американскы тѣ Миссіонѣри твьрдѣ чясто прѣдлагать думы тѣ на Святаго Апостола Павла въ посланіе то му къмъ Римляны тѣ: *Кой то е слабъ въ вѣря тѫ, яде зеліе. гл. 14. ст. 2.* — Нека обаче знаѭтъ нашитѣ православни братія Българе,

защо това е рѣчено не за постъ тъ, какъ то ся иска на Протестанты тѣ, нъ за нѣкои вѣровавши Іудеи, кои то като сѫ ся дьржяли още за законъ тъ Моисеовъ, были ся гнусили отъ нѣкои ястія, какъ то отъ свинско мясо и другы.— И за да не бѫдѫть познати отъ другы тѣ вѣрны, яли сѫ само зеліе, като да ся покажять, че не отъ гнусеніе, нъ отъ въздьржяніе това правять. Нъ като было изявено дѣло то имъ, че не е было отъ добродѣтель; заради това св. Апостолъ гы нарѣкълъ слабы въ вѣрѫ тѫ, кои то трѣбува да ся исправять отъ такъвѫ слабость. (1) Сега колко трѣбва да благодаримъ ный на Американскы тѣ твьрдовѣрци, защо то толко далеченъ пѫть сѫ ся потрудили, чякъ отъ Ени Дунѫ, за да ны научять, че ся было яло свинско мясо!? Сполай имъ за чаукѫ!

Въ Евангеліе то отъ Лукѫ, въ главѫ 18, ст. 12-ый, казвать Протестанти тѣ: Фарисейтъ, като избройваше свои тѣ посты, не быде оправданъ: слѣдователно отъ посты тѣ нѣма никаквѫ ползѫ, нито отъ Бога мздѫ.

Отговаряме: Фарисей тъ не быде оправданъ не за това, че постяше два пѫти въ седмицѫтѫ: Нъ за това че ся гордѣеше за свои тѣ добры дѣла, а другы тѣ прѣзираше. За това Го-

(1) Глѣдай тълк. Св. І. златоустаго на посланіе то къмъ рим. Бесѣда 25. Който обычя, нека прочете помянѫтѫ тѫ бесѣдѫ отъ край до край, за да разумѣе на пълно значеніе то на това мѣсто.

сподь прѣдпочете Мытаря повече отъ Фарисеа по тѣмъ причинѣ, защо то Мытарь тъ е былъ смиренъ, а фарисей тъ гордъ: а не за това, че фарисей тъ постилъ, а Мытарь тъ не постилъ. *Слѣзе*, казва, *тоя въ кѫщѫ тѫ си оправданъ, нежели оный: Защо то всякой, кой то ся възнося, ще ся смири: а кой то ся смирява, ще ся възнесе.* (ст. 14).

За да подкрѣпять свое то еретическо ученіе, Протестанти тѣ не ся срамувать да извличять нѣкои мѣста отъ Златоустовы тѣ бесѣды на Евангелиста Матѳеа, а именно отъ 46 Нравоученіе, като умълчявать слѣдны тѣ думы на Св. Златоуста. Така правять тѣ и съсъ послание то на Св. Ігнатіа Богоносца къмъ Герона, какъ то и съсъ помѣстный тъ съборъ въ Гангрѫ, гдѣ то свяги тѣ отци сѫ проклѣли еретикъ тъ Евстаѳія заедно съ ученици тѣ му, че не е щялъ да яде мясо, кога то свяги тѣ Отци на тоя съборъ сѫ проклѣли еретика Евстаѳіа и ученицитѣ му, не за въздържяніе то имъ отъ мясны тѣ ястія, нъ защо то сѫ ся гнусили отъ мясны тѣ ястія, като отъ нѣкоѭ нечистотѫ и мръснѫ по свое то естество пищѫ.

Чюдно ни е и много чюдно, кога Протестанти тѣ привождатъ Вселенскы тѣ и помѣстны съборы, кои то тѣ не припознавать!

Четыредесятодневный тъ постъ, казвать Протестанти тѣ, има начяло отъ римскыя Папѫ Телесфора; той пьрвъ е, казвать, установилъ

четыредесятницѫ тѫ. Какъ прочее установленіе-то на едного человѣка, може да одължава съвѣстьтѫ на вѣрны тѣ, на всичкѫ тѫ съборнѫ Черковѫ?

Отговаряме: Много сѫ ся отдалечили Протестанти тѣ отъ истинѫ тѫ, като говорять това: Защо то ако почнемъ да диримъ начяло то на Святѫ тѫ четыредесятницѫ, не Телесфора, нъ самаго Христа законодавца, кой то ся е постилъ четыредесять дни и нощи, ще намѣримъ; а въ ветхый тъ завѣтъ Моисея и Илія. Христу сѫ послѣдували Апостоли тѣ, кои то и правило 69-то за това сѫ установили, за кое то казахме по напрѣжь. Святый Игнатій Богоносецъ, почти равнолѣтенъ на Апостолы тѣ, съвѣтува въ свое то посланіе къмъ Филипписіяны тѣ, да вардимъ постъ въ святѫ тѫ четыредесятницѫ. Слѣдувать Вселенскы тѣ и помѣстны съборы, на кои то святи тѣ отци само вспомнювать святѫ тѫ четыредесятницѫ, а не ѫ установлявать; защо то тя прѣди тѣхъ е установлена отъ святы тѣ Апостолы. Глѣдай 5-то правило на пьрвый тъ Никейскый Вселенскый съборъ. Глѣдай 29 правило на шестый тъ Вселенскый съборъ, и пакъ правило 52 и 56. Глѣдай помѣстныйтъ съборъ, който е былъ въ Гангрѫ, правило 18. Глѣдай помѣстныйтъ Лаодікыйскый съборъ, правило 44, 48, 49 и 51. Слѣдъ съборы тѣ Вселенскы и помѣстны слѣдувать святы тѣ отци, кои то и съ ученіе то за постъ тъ четыредесятодневенъ, и съсъ постеніе сѫ свѣтили, като не сѫ прѣставали да ны учять да постимъ, за кое то вече говорихме.

Четыредесятодневный тъ постъ Христовъ, казувать Протестанти тѣ, не може да бѫде примѣръ и начяло на нашѫ тѫ четыредесятницѫ; Защо то Христосъ не е постилъ за това, за да даде намъ примѣръ за постеніе: защо то ако бы Христосъ искалъ да му послѣдуваме въ постъ тъ, постилъ бы и той всякѫ годинѫ четыредесять дни, какъ то ный постимъ.

Отговаряме: Христосъ само единъ пѫть быде искушяемъ явно отъ сатанѫ тѫ; за това еднѫ само четыредесятницѫ е постилъ, за да подаде намъ примѣръ, да ся въоружяваме противъ искушенія та съсъ постъ. А понеже ный не единъ пѫть, нъ всякогашь имаме борбѫ съсъ искуситель тъ: за това намъ е нуждно всѣкѫ годинѫ да постимъ въ четыредесятницѫ тѫ.

Упорствувать още противници тѣ и казвать: ако наша та четыредесятница има начяло отъ Христовѫ тѫ четыредесятницѫ, то какъ то Той нищо не яде четыредесять дни и нощи, така сме и ный дължни да не ядемъ.

Отговаряме: Послѣдуваме Христу колко то можемъ, като ученици на учитель тъ, като слугы на Господарь тъ, като человѣци Богу, не съ еднакъвъ начинъ: защо то какво сравненіе може да бѫде между видѣлинѫ тѫ и тьмнотѫ-тѫ, между създатель тъ и създаніе то? Нъ колко то може слабость та на наше то естество.

Казвать още противници тѣ: Моисей ако и да е постилъ четыредесять дни, обаче въ вет-

хый тъ завѣтъ не быде установлена четыредесятница за подраженіе на Моисея: слѣдователно нито въ новый тъ завѣтъ трѣбва да бѫде четыредесятница та за подражяніе.

Отговаряме: Не може да бѫде Моисей равенъ Христу, нито синагогата може да бѫде равна на черковѫ тѫ.. При това, нигдѣ ненамѣрваме въ писанія та, да бы Моисей былъ даденъ за примѣръ на Евреи тѣ: а Христосъ за себе говори, *Образъ*: казва, *ви дадохъ да правите и вые, какво то направихъ азъ вамъ.* (Іоан. гл. 13. ст. 15). И върховный тъ Петръ говори: *Христосъ пострада за насъ, и намъ остави образъ, да послѣдуваме по неговы тѣ стѫпкы.* [1 П. гл. 2. ст. 21]. Ап. Павелъ сѫщо то гласи. *Бывайте подражятели на Бога, като чяда възлюбленны: и живѣйте въ любовь, какво то и Христосъ е възлюбилъ насъ.* (Ефес. гл. 5. ст. 1). *и пакъ*: *Бывайте подражятели менѣ, какво то и азъ Христу.* (1 Кор. гл. 11. ст. 1 2). *И на друго мѣсто*: *съсъ търпеніе, казва, да тичяме прѣдлежящый тъ намъ подвигъ, като глѣдаме на начялника и съвършителя на вѣрѫ тѫ Іисуса.* (Евр. гл. 12. ст. 1 и 2).

Мълвятъ противници тѣ: Христосъ каза: Научете ся отъ Мене, че сьмь кротъкъ и смиренъ съсъ срьдцето; а не каза: Научете ся отъ Мене, че постихъ четыредесять дни и нощи.

Отговаряме: Что то не каза съсъ слово, като го съсъ дѣло и съсъ примѣръ. И никой не може да отрѣче, че много по голѣмѫ ползѫ

производи дѣло то и добродѣтелный тъ примѣръ, нежели слово то и ученіе то. А за коѭ причинѫ Христосъ не рече съсъ думѫ, да подражяваме нѣговѫ тѫ кротость и смиреніе? На тоя въпросъ отговаря Святый Златоустъ така: Понеже, казва, постъ безъ смиреніе съвършенно не ползува, а смиреніе то безъ постъ тъ много може.

Дрѧнкать още Протестанти тѣ: Ако нашята четыредесятница е послѣдованіе Христу, защо не постимъ въ това сѫщо врѣмя, кога то е постилъ Господь?

Отговаряме: Изволила е свята та Черкова по добрѣ слѣдъ Господа, нежели съсъ Господа да постимъ; за да послѣдуваме истинно и дѣйствително стѫпкы тѣ на Господа своего. И понеже Господь е постилъ отъ шестый тъ день на Іануаріа до четыренадесятый тъ день на Февруаріа, ный много пѫти въ това врѣмя начнаваме постъ тъ, кога то Христосъ го свърши.

Слушяли сме да приказвать Протестанти тѣ на прости тѣ хорица по кюшета та и това: Отъ Исторіѭтѫ на Созомена въ книгѫ 1, главѫ 11, е извѣстно, какво Святый Спирдонъ Епископъ, на нѣкой страненъ пѫтникъ прѣдложи мясо да яде въ врѣмя то на вашѫ тѫ четыредесятницѫ.

Отговаряме: А защо умълчяхте писаны тѣ въ сѫщѫ тѫ исторіѭ за постническо то житіе на Святаго Спирдона, че бѣше навикнѫлъ да пости по много дни безъ да вкуси нѣщо? И за това Святый тъ Старецъ на утруденный тъ

прѣмного отъ пѧтешествіе то странникъ, като нѣмаше нищо друго да прѣдложи за ядене, ни хлѣбъ, ни друго ястіе, освѣнъ солено мясо, което на дълго врѣмя ся съхранява, безъ да ся поврѣди, той по свое то страннолюбіе и крайнѫ нуждѫ, прѣдложи му хранѫ, коѭто то тогава имаше, като помняше отъ писанія та, че по нуждѫ може да бѫде промѣненіе въ законъ тъ, и че страннолюбіе то е жьртва Богу благопріятна. При другы тѣ и това умълчяхте, противници, кое то все тамо пише Созоменъ: че Святый тъ старецъ, прѣди да прѣдложи онова ястіе пѧтнику, прилѣжно просяше отъ Бога прощеніе. Въ коя нужда бѣше да проси прощеніе, ако не бы законъ тъ одължявалъ да ся не ядѫтъ такыва ястія въ четыредесятницѫ тѫ? Най послѣ и това е писано тамо, че онзи пѧтникъ не щяше да яде извѣстнѫ тѫ онѭѣ хранѫ, като говоряше за себе си че е Христіянинъ. Отъ това слѣдува, че не трѣбва да ся чюдятъ на това Протестанти тѣ, кога то имъ казваме, че не сѫ Христіяне, понеже въ четыредесятницѫ тѫ ядѫтъ мясо до сытость.

Непрѣставать Протестанти тѣ да шепнѫтъ на посты тѣ хора и това: Като сѫ натоварени Христіяни тѣ съ яремъ тъ на посты тѣ, то гдѣ е христіянска та свобода, за коѭто то Ап. Павелъ много пѧти говори?

Отговаряме: Истинна та свобода Евангелска има двоенъ съставъ:

Прьвый тъ е, да бѫдемъ свободны отъ роб-

ство то діяволско и отъ грѣхъ тъ: за това говори самъ Христосъ: *Истинѫ, истинѫ ви говорѭ защо всякый, кой то струва грѣхъ, рабъ е на грѣхътъ.* (Іоан. гл. 8 ст. 34). и по долу: *Ако вы освободи Сынъ тъ, въистинѫ свободни ще бѫдете.* (ст. 36). *И Ап. Павелъ: кога то,* дума, *бѣхте роби на грѣхъ тъ, тогава бѣхте свободни отъ правдѫ тѫ: нъ сега като ся освободихте отъ грѣхъ тъ и быдохте роби на Бога, имате вашій тъ плодъ за освященіе, а конецъ тъ животъ вѣчный.* (рим гл. 6. ст. 20 и 22).

Вторый тъ съставъ на свободѫ тѫ Евангелскѫ е, да бѫдемъ свободни отъ тяготы тѣ на Іудейскый тъ яремъ, кой то е състоялъ въ ветхозаконны тѣ обряды и сѫдове, като обрѣзаніе то, жьртвоприношенія та и другы тврьдѣ много товары. За обрѣзаніе то тврьдѣ ясно говори святый Ап. Петъръ: *Защо искушявате Бога, и искате да турите на шіи тѣ на ученицитѣ единъ яремъ, кого то нито отци тъ нашы нито ный можяхме да понесемъ?* (Дѣян. гл. 15. ст. 10) И Ап. Павелъ говори: *Нъ ни Тита, кой то бѣше съсъ мене, ако и да бѣше Елинъ, не принудихѫ да ся обрѣже: Ако и да сѫ ся въвлекли были помежду насъ лъжливи братія, кои то сѫ влазили скрышно да изгледатъ нашѫ тѫ свободѫ коѭ то ный имаме въ вѣрѫ тѫ Іисусъ Христовѫ, за да ны хвърлятъ (пакъ) подъ порабощеніе то.* (Галат. гл. 2. ст. 3 и 4. и пакъ: Галат. гл. 4. ст 9. и гл. 5. ст. 1).

Говорятъ противници тѣ, че пости тѣ съкратявать животъ тъ, кога то трѣбваше противно то на това да ся рѣче: понеже Антоній Великый, Иларіонъ, Онуфрій, Евѳимій и другы многочисленни, като прѣбываваxѫ всегда въ постъ, съсъ стотины изчислюваxѫ свои тѣ годины, и постъ тъ имъ не бѣше съкратеніе на животъ тъ, нъ продълженіе, и умноженіе на здравіе то имъ. А на Павловы тѣ думы: *Никой не е възненавидѣлъ нѣкога свое то тѣло, нъ храни го и топли го.* [Ефес. гл. 5. ст. 29]. Отговаряме, че за жены тѣ е тамо рѣчь та, кое то да разбере человѣкъ, не трѣбва му голѣма мѫдрость.

Подмѣтать още Протестанти тѣ и такъво мѫдрованіе: Постъ нищо друго не е, освѣнь въздрьжяніе отъ избытъкъ тъ въ яденіе то и піеніе то; а това е възможно да вардимъ и безъ установленія черковны.

Отговаряме: Голѣма е разница та между постъ тъ и въздрьжяніе то.

1). Постъ тъ е на по-высокѫ стьпень, нежели въздрьжяніе то: защо то гдѣ то е постъ, тамо е и въздрьжяніе, нъ не и на противъ, гдѣ то е въздьржяніе, тамо и постъ.

2). Въздьржяніе то быва заради здравіе, а постъ тъ заради покаяніе: какъ то ся постиxѫ Ниневитяне тѣ. [Іона гл. 3. ст. 5]. Или за угожденіе Богу: какъ то ся пости Анна Пророчица, като служяше съсъ молитвѫ и постъ Господу. Или за укротяваніе на страсти тѣ и похоти

плътскы: какъ то ся постяхѫ, и сега постять мнозина, кои то влазять прѣзъ тѣсны тѣ врата, угодници Божіи.

3). Въздрьжяніе всегда трѣбва да имаме, а постъ не всегда; защо то и Христосъ и Апостоли тѣ, въздрьжяніе всегда имахѫ, а постъ не всегда.

4). Въздрьжяніе то завѣщава лѣкарьтъ, и само то человѣческо естество, за исцѣленіе на болести тѣ, а постъ тъ завѣщава свята та Черкова.

5). Въздрьжяніе то изисква количество, сирѣчь, малко яденіе: а въ постъ тъ освѣнь количество то, изисква ся и качество въ ястіе то, и врѣмя, сирѣчь, да бѫде безмясно, безмасленно, безмлечно, безсырно, безрыбно, и въ опрѣдѣленно врѣмя, какъ то говорихме по-горѣ.

Постъ тъ, казвать Протестанти тѣ, има начяло отъ язычници тѣ и отъ Іудей тѣ; За това всичкы онія кои то ся постять, уподобявать ся на язычници тѣ и на Іудеи тѣ.

Отговаряме: Казахме отъ гдѣ има начяло постъ тъ. Нъ ако язычници тѣ и Іудеи тѣ сѫ ся постили, тѣ сами ще бѫдять на Протестанти тѣ сѫдіи: понеже язычници тѣ озарявани съсъ свѣтлинѫ тѫ на естественый тъ умъ, познавахѫ че постъ тъ е потрѣбенъ за придобываніе прѣмѫдрость и укротяваніе страсти тѣ. Ако и да заблуждавахѫ въ това, гдѣ то лъжливы тѣ богове почитахѫ съсъ посты; нъ не бѣше въ това заблужденіе то имъ, че мнѣхѫ, какво постъ тъ е потрѣбенъ за умилостивленіе Бога.

Нека чюемъ и Апостола Павла, что говори за това: *Язычници тѣ, кои то нѣмать законъ, струватъ отъ естества законны тѣ (работы).* (рим. гл. 2. ст. 14). Что щемъ послѣ това да кажемъ за Протестанты тѣ, кога то имать законъ, а врѣшять противо—законны работы?

Ужясно е наистинѫ да слушяме, кога то и на Самаго Христа изригнувать хулы, прокляти тѣ: защо то, като казвать, че постъ тъ има начяло отъ язычници тѣ, и всичкы, кои то ся постять, ся уподобявать на язычници тѣ, то и Христа, Кой то е постилъ, съсъ това сѫщо злословіе товарять.

Като даваме край за установленіе то отъ святѫ тѫ Черковѫ на посты тѣ, ный ще повторямъ думы тѣ Христовы, кои то и насъ и тѣхъ увѣщавать: *Подвизавайте ся да влѣзете прѣзъ тѣсны тѣ врата: защо то сѫ широкы врата та, и широкъ в пѫть тъ, кой то въвожда въ погибель, и мнозина сѫ, кои то влазять прѣзъ нихъ, защо то сѫ тѣсны врата та и тѣсень пѫть тъ, кой то въвожда въ животъ тъ, и малцина сѫ онія, кои то го нахождать.* (Матѳ. гл. 7. ст. 13 и 14) (Лука. гл. 13. ст. 24).

ЗА ИСПОВѢДАНІЕТО.

Като помянѫхме на свое то мѣсто за таинства та въобще, ный не говорихме за всяко отъ тѣхъ отдѣлно и на дълго, при толкова ясны и неопровръжимы доказателства отъ священо то Писаніе. Нъ като исповѣданіе то е тѣсно свързано съсъ посты тѣ, ный ще кажемъ нѣщо и за него, не съсъ цѣль да опровъргаваме еретическы тѣ брошюры на Американскытѣ Миссіонеры, защо то тогава бы потрѣбвало да напишемъ особнѫ книгѫ само за това таинство, а да дадемъ понятіе на нашы тѣ братія и прикажемъ на кѫсо ученіе то на нашѫтѫ православнѫ черковѫ за това таинство.

Въ начяло то на Христіанство то, кога то Черкова та е была угнѣтавана отъ властителство то на язычници тѣ, и кога то Христіяне тѣ съсъ различны искушенія сѫ были прѣмамваны, за да ся отрѣкѫть отъ вѣрѫтѫ, учители тѣ на черковѫтѫ сѫ ся старали да гы въспирать съсъ строго черковно покаяніе: Заради това онія, кои то сѫ прѣстѫпили правила та на вѣрѫтѫ, были сѫ дължни да исповѣдать грѣхове тѣ си всенародно, прѣдъ всичкѫтѫ Черковѫ; послѣ това тѣ сѫ ся пріемали изново въ число то на Сынове тѣ на Христовѫтѫ черковѫ. А послѣ по врѣмя това всенародно черковно покаяніе, по снисхожденіе на черковѫтѫ къмъ слабости тѣ человѣческы, е было отмѣнено, и

вмѣсто него, за да ся даде на грѣшны тѣ, които сѫ грызены отъ съвѣсть тѫ, друго срѣдство за примиреніе то имъ съсъ черковѫ тѫ, въведено е тайно то исповѣданіе на кающагося прѣдъ единъ свещенникъ.

Нека обѫрнемъ сега вниманіе врьху сѫщность тѫ на това таинство.

Что е покаяніе? Покаяніе е таинство, въ кое то вѣрующый тъ слѣдъ устно то исповѣданіе свои тѣ грѣхове прѣдъ свещенникъ тъ, сторены послѣ крьщеніе то, получява чрѣзъ него прощеніе и разрѣшеніе отъ Самаго Іисуса Христа.

ЗА БОЖЕСТВЕННО ТО УСТАНОВЛЕНІЕ НА ТОВА ТАИНСТВО.

Това таинство, на кое то необходимость та въ Христовѫ тѫ черковѫ е толкова очевидна, какъ то не е възможно человѣку да бѫде безгрѣшенъ, и необходимо е послѣ това да иска примиреніе съсъ Бога и отпущеніе на грѣховетѣ си, а отъ другѫ странѫ не е възможно никой другъ да прощава грѣхове, освѣнь единъ Богъ, — по свое то начяло сѫщо така е Божественно, какъ то и другы тѣ таинства. Така исповѣданіе на грѣховетѣ е было прѣдписано още въ ветхый тъ завѣтъ. (Числъ. гл. 5. ст. 7). (Лев. гл. 5. ст. 5). Послѣ това Св. Іоаннъ Прѣдтеча, кой то е прѣдуготовилъ съ свое то крьщеніе таинство-то на крьщеніе то, прѣдуготовилъ е и таин-

ство то на покаяніе то, като е пріималъ исповѣданіе на грѣхове тѣ отъ оныя, кои то сѫ прихождали къмъ Него да ся крьстятъ. Наконецъ Самъ Іисусъ Христосъ, на кого то Богъ Отецъ е далъ всякѫ власть на небе то и на земльѫ тѫ (Матѳ. гл. 28. ст. 18). и прѣдалъ всичкый тъ сѫдъ (Іоан. гл. 5. ст. 22), облекалъ е и Апостолы тѣ съсъ тѫіѫ чрѣзвычяйнѫ власть и право на духовный тъ сѫдъ; *щото врьжете на земльѫ тѫ, вьрзано ще бѫде и на небо то: и щото развьржете на земльѫ тя, развьрзано ще бѫде и на небо то.* (Матѳ. гл. 18. ст. 18). *Какъто мя прати Отецъ, и азъ вы пращамъ: и като рѣче това, духнѫ и рѣче имъ: пріимѣте духъ Святъ. На кои то простите грѣхове тѣ, ще имъ ся простятъ, а на кои то задрьжите, ще ся задрьжятъ.* (Іоан. гл. 20. ст. 22 и 23). Апостоли тѣ всегда сѫ ся ползували съсъ такъво право, и употреблявали сѫ въ дѣло таинство то на Покаяніе то. Така въ книгѫ тѫ на Дѣянія та ся говори, че *мнозина отъ оныя, кои то бѣхѫ повѣрували, дохождахѫ, та ся исповѣдувахѫ и исказувахѫ дѣла та си* (Дѣян. гл. 19. ст. 18). Апостолъ Іоаннъ говори: *Ако исповѣдуваме грѣхове тѣ наши*, (*Богъ*) *е вѣренъ и праведенъ да ни прости грѣхове тѣ, и да ны очисти отъ всякаквѫ неправдѫ.* (Іоан. гл. 1. ст. 9).

ВИДИМА ТА ПРИНАДЛЕЖНОСТЬ.

Видимѫ тѫ, сирѣчь подлежящѫ тѫ на чювства та принадлежнотъ на това таинство съставлявать:

А) Устно то подробно исповѣданіе на всичкы тѣ грѣхове: Понеже отъ еднѫ странѫ священнослужитель тъ има власть не само да развързува, нъ и да врьзува грѣшникъ тъ; слѣдователно, за да бы могълъ той да развърже, за това му е нуждно да знае отъ какво да развърже; а друго яче нѣгово то право е недѣйствително. Отъ другѫ странѫ, таинство то на Покаяніе то е духовенъ сѫдъ или духовно лѣкуваніе: нъ какъ може да сѫди нѣкой, безъ да знае за какво, и да лѣкува, безъ да знае отъ какваѫ болесть? При това въ врѣмена та на Апостолы тѣ, онія, кои то сѫ ся каяли именно сѫ исповѣдували и исказували свои тѣ грѣхове, кое то явно означава подробнѫ устнѫ исповѣдь, а не само едно просто припознаваніе себе грѣшникъ. За такъвѫ необходимѫ принадлежность на Покаяніе то свидѣтелствува и постоянна та практика на Черковѫ тѫ и святи тѣ Отци и учители черковни. Устно то исповѣданіе на грѣхове тѣ трѣбва да бѫде проникнѧто съсъ срьдечно съкрушеніе, съсъ страхъ Божій, и заедно съсъ упованіе на милосьрдіе то Божіе и на заслугы тѣ на Христа Спасителя, и да ся съпровождава съсъ твьрдѫ рѣшимость и обѣщаніе за исправленіе; безъ кое то покаяніе то ще бѫде не очищеніе, нъ притуряніе на грѣхове тѣ.

Б) Видимѫ тѫ принадлежность на това таинство съставлявать още: извѣстнытѣ разрѣшителны думы, произносимы отъ священнослужитель тъ

слѣдъ изслушваніе то на исповѣдь тѫ: Господь и Богъ нашъ Іисусъ Христосъ, благодатію и щедротами своего человѣколюбія, да проститъ ти, чадо, вся согрѣшенія твоя и проч.

БЛАГОДАТЬ ТА, КОЯ ТО СЯ СЪОБЩАВА ВЪ ТАИНСТВО ТО НА ПОКАЯНІЕ ТО.

Благодать та на святаго Духа, коя то ся являва въ Таинство то на Покаяніе то, е, а) отпущеніе то на грѣхове тѣ и възвръщаніе то на невинность тѫ, придобитѫ тѫ въ Крьщеніе то, нъ изгубенѫ тѫ изново чрѣзъ грѣховный тъ животъ. Въ това отношеніе Отци тѣ на черковѫ тѫ именувать покаяніе то второ крьщеніе, и сравнявать го съсъ дъскѫ тѫ, на коѭ то ся спасява мореплаватель тъ, кой то е прѣтърпѣлъ кораблекрушеніе.

Б) Примиряваніе то грѣшника съсъ Бога, съсъ черковѫ тѫ и съсъ собственнѫ тѫ своѭ съвѣсть, послѣ кое то му ся възвръща какъ то прѣждне то сыновне дрьзновеніе къмъ небесный тъ Отецъ, така и вътрѣшне то му спокойствіе на съвѣсть тѫ.

ЗА ЕПИТИМІИ ТѢ. (КАНОНЫ ТѢ).

Къмъ Таинство то на Покаяніе то ся относять и Епитиміи тѣ, сирѣчь нѣкои духовны наказанія и удовлетворенія за грѣховс тѣ, които ся назначявать нѣкога отъ духовника, спо-

рѣдъ важность тѫ на грѣхове тѣ или споредъ състояніе то на съвѣстъ тѫ на кающы тѣ ся. Право да налагать Епитиміи несъмнѣнно принадлѣжи на духовны тѣ Отци. Понеже а) Іисусъ Христосъ, като е установлявалъ Таинство то на Покаяніе то, облекълъ е Апостолы тѣ съсъ власть не само да развързувать, нъ и да връзувать, не само да отпущавать, нъ и да удрьжявать грѣхове тѣ. б) Примѣри за Епитиміи ся срѣщать въ церковѫ тѫ Апостолскѫ; напр. Апостолъ Павелъ е прѣдалъ Коринѳскый тъ кръвосмѣсникъ на сатанѫ тѫ за изможденіе (измѫчваніе) на тѣло то му, за да му ся спасе душа та. (Кор. гл. 5. ст. 5). Сѫщо така и слѣдъ Апостолы тѣ употрѣблявала е Епитиміи тѣ вселенска та черкова. (за четыри тѣ стьпени на Епитиміи тѣ въ древни тѣ врѣмяна, не допуща краткость та на книгѫ тѫ да ся простираме да говоримъ). в) Епитиміи тѣ бывать нуждны за пълно успокояваніе на съвѣсть тѫ на оногова, кой то ся кае. Важность та имъ е очевидна отъ думы тѣ Спасителевы: *щото врьжете на землѭ тѫ, врьзано ще бѫде и на небо то.* (Матѳ. гл, 18. ст. 18).

ЛИЦА ТА, КОИ ТО СЪВРЬШЯВАТЬ ТАИНСТВО ТО НА ПОКАЯНІЕ ТО.

Лица та на кои то принадлежи право то да съвръшявать това таинство и да разрѣшявать отъ грѣхове тѣ, сѫ единственно прѣемници тѣ на Апостолско то служеніе — Епископи тѣ и Пре-

свитери тѣ. Защо то тѣмъ само, въ лице то на Апостолы тѣ, Іисусъ Христосъ е врѫчилъ ключеве тѣ на царство то небесно и далъ право да врѣзувать и развързувать. За това и въ Апостолскѫ тѫ черковѫ, какъ то сѫ налагали духовны наказанія, така сѫ и освобождавали отъ тѣхъ само Апостоли тѣ, освѣнь това отци тѣ на черковѫ тѫ ясно свидѣтелствувать, че това право е принадлежало всегда и трѣбва да принадлежи само на священници тѣ, разумѣва ся, духовны и мірскы. Святый Златоустъ говори: Отецъ всичкый тъ сѫдъ е далъ Сыну, а Сынъ всичкый тъ сѫдъ е далъ на священници тѣ. (De Sacevdot. L. 111).

ЛИЦА ТА, КОИ ТО СЯ КАѬТЬ.

Лица та, кои то имать нуждѫ отъ това таинство сѫ всичкы тѣ вѣрующи, освѣнь младенци тѣ; защо то всичкы сѫ грѣшни: *Ако речемъ*, говори св. Апостолъ Іоаннъ, *защо нѣмаме грѣхъ, лъжеме себе си, и истина нѣма въ насъ.* (1. Іоан. гл. 1, ст. 8.). При това приходящи тѣ къмъ това таинство, дължни сѫ на прѣдъ да прѣбывавать въ говѣніе, въ постъ и молитвѫ, по установленіе то на нашѫ тѫ Православнѫ Черковѫ. Спорѣдъ състояніе то и изискваніе то на съвѣсть тѫ може да ся пріима Таинство то на Покаяніе то въ всѣко врѣмя.

Нека ся почюдимъ, братія, на безпрѣдѣлнѫ тѫ премѫдрость и благость Божіѫ, коя то

ся являва въ установленіе то на това благодатно таинство! Прѣдставѣте си на умъ тъ, колко жялостно бы было наше то състояніе, ако не бы былъ приготвенъ за насъ тоя цѣлителенъ кладенецъ на спасителнѫ тѫ благодать, къмъ кого то като прибѣгнуваме, изново можемъ да ся очистваме отъ всичкы тѣ грѣхове, на кои то са подвьргаме слѣдъ крьщеніе то! Кой бы могълъ тогава да достигне спасеніе? Кой бы могълъ тогава да съхрани даръ тъ на оправданіе то, придобытый тъ въ крьщеніе то? Ако и да ея омываме ный въ свято то крьщеніе отъ всичкытѣ грѣхове, нъ възроденный тъ отъ водѫ и Духа христіянинъ, като новороденъ младенецъ, быва още слабъ и удобопрѣклоненъ къмъ грѣхъ тъ; като да получилъ отъ святѫ тѫ купѣль свѣтѫтѫ одеждѫ на невинность тѫ, той, носящъ немощно то естество, скоро може да ѭ очерни съсъ новы грѣхове. И кой изъ насъ сега, като е наслѣдувалъ толкова удобопрѣклоннѫ къмъ грѣхъ тъ природѫ, може да каже за себе си, че съхранява безгрѣшность тѫ, полученѫ тѫ въ крьщеніе то? За това Христосъ Спаситель нашь, като благъ и человѣколюбивъ, открылъ е въ своѭ тѫ церковѫ новъ источникъ отъ очистителнѫ водѫ, коя то всегда може да ны омыва отъ грѣхове тѣ, извършены слѣдъ крьщеніе то.

Още, вникнѣте, какво и колко достѫпно средство е даруваль намъ Господь за очистваніе на грѣхове тѣ! Кому е врѫчилъ власть да

прощава грѣхове? Защо не на Архангелы тѣ, или Ангели тѣ, нъ на подобострастны намъ человѣци? Защо не на двама или трима, нъ испрьво на всичкы тѣ Апостолы, а послѣ на всичкы тѣ прѣемници Апостолскы, то есть, на Епископы тѣ, а чрѣзъ нихъ на священници тѣ? И едно то и друго то за това, за да бы ты, христіянине, всегда могълъ лесно да намѣрвашь цѣрь за исцѣряваніе грѣховны тѣ болкы на своѭ тѫ душѫ. Видишь ли, прѣдъ кого си ты дъленъ да раскрывашь свои тѣ грѣхове? Не прѣдъ чистый тъ Ангелъ, кой то е чюждъ отъ грѣхъ, нъ прѣдъ подобенъ на тебе человѣкъ, кой то, ако и да е получилъ отъ Господа власть да прощава грѣхове, нъ и самъ сѫщо така, какѣ то ты, носи немощно естество, не свободно отъ грѣховны тѣ наклонности. Това за тѣѭ причинѫ, за да не бы ся плашилъ ты отъ духовно то сѫдилище и не чюждавалъ отъ таинство то на исповѣдь тѫ; нъ за да ходишь съ охотѫ къмъ твой тъ дъховенъ отецъ, и да му открывашь всичкы тѣ свои грѣхове, като знаешь, че и той самъ, като человѣкъ, не е исключенъ отъ немощи тѣ человѣческы, и за това снисходително ще сѫди за твои тѣ грѣхове, какъ то и самъ има нуждѫ отъ снисхожденіе и милосърдіе Господа Спасителя, Кой то е дохождалъ въ міръ за спасеніе то на грѣшны тѣ.

А за какво Христосъ е даровалъ на своѭ тѫ черковѫ толкова мнозина облѣчены съ власть

да прощавать грѣхове? Пакъ за това—за да ти бѫде по-лесно да получишь разрѣшеніе отъ грѣхове тѣ, т. е. кога то искренно потѫрсишь милость тѫ Божіѭ, да не бы тогава твоя та лѣность или безпечность имала прѣдлогъ да говори: „Прѣдъ кого щѫ ся каѭ? Кой ще разрѣши мои тѣ грѣхове? гдѣ щѫ найдѫ духовенъотецъ“? Ето сега ты неможешь така да лъжешъ себе си; нѣмашь причинѫ за подобны извиненія, щото отъ врѣмя до врѣмя да отлагашь покаяніето. Не ти е потрѣбно да ходишь прѣзъ море за исцѣряваніе на душевны тѣ си болкы; не е потрѣбно да губишь много врѣмя, за да тѫрсишь лѣкаръ тъ на далече; на всякѫдѣ можешь да го найдешь; и тукъ и тамъ срѣщашь лѣкари, готовы да подадѫть спасителнѫ помощь на твоѭ тѫ душѭ.

Така братія, разсѫждавайте за свои тѣ Христіянскы длъжности, по съвѣсть и по ученіе то на слово то Божіе, а не по лъжливы тѣ смѣткы на религіозны тѣ пропаганды, кои то крьстосвать изъ наше то отечество, като сѫ напрѣгнѫли всичкы тѣ си силы да ни натурять свое то еретическо ученіе. Ползувайте ся отъ врѣмя то, кое то Господь ни дава за наше то спасеніе и покаяніе то и достойны тѣ за покаяніе то дѣла не отлагайте за бѫдѫще то врѣмя. Помнѣте думы тѣ на Господа Спасителя: *Глѣдайте хубаво, бдѣте и молѣте ся: защо то не знаете, кога ще бѫде врѣме то . . . . . Бдѣте*

прочее: защо то не знаете кога ще дойде Господарь тъ на кѫщѫ тѫ: отъ вечерь ли или по срѣдъ нощь, или кога то попѣѭтъ пѣтли тѣ, или въ утринѫ: Да не бы дошьлъ ненадѣйно, и вы намѣри, че спите. (Марка. гл. 13. ст. 33, 35 и 36). *Аминь.*

ЗА ДОБРЫ ТѢ ДѢЛА.

Протестанти тѣ какъ то на всичко православно, така и на тоя православенъ догматъ ся противять и говорять: Добры тѣ дѣла не сѫ нуждны за спасеніе; понеже спасеніе то и вѣчный тъ животъ бывать по благодать, а не по дѣла. Една та само вѣра въ Христа, казвать, е потрѣбна за спасеніе. А добры тѣ дѣла и варденіе то на заповѣди тѣ Божіи, съвршенно нѣмать такова оцѣненіе, щото да може нѣкой чрѣзъ тѣхъ да получи животъ вечень. Самъ Христосъ, казвать, говори на Архісинагогъ тъ: *Не бойся, само вѣрвай.* (Мар. гл. 5. ст. 36). и пакъ на кръвоточивѫ тѫ говори: *Имай дързновеніе дщерко, вѣра та ти тя исцѣли.* (Матѳ. гл. 9 ст. 22). и пакъ на слѣпый тъ говори: *Прогледни: вѣра та твоя тя спасе.* (Лук. гл. 18. ст. 42). И пакъ на грѣшницѫ тѫ: *Вѣра та твоя тя спасе, иди си съ миромъ.* (Лук. гл. 7. ст. 50).

Отъ тыя и другы мѣста на священны гѣ писанія, казвать противници тѣ, ся види, че ед-

на та вѣра спасява, а добры тѣ дѣла нѣмать никаквѫ силѫ за спасеніе.

Това еретическо ученіе отваря врата та къмъ всяко беззаконіе. Защо то кой ще ся допре поне съ единъ прьсть до добро дѣло, ако помысли, че благотвореніе то съвршенно не ползува за спасеніе? И кой не ще да дьрзне да ся прѣдаде на всяко беззаконіе, като ся вкорени въ него тврьда мысль, че една та вѣра спасява?.

За това нека приведемъ нѣкои мѣста отъ священны тѣ писанія, кои то по-ясно отъ лучи тѣ сълнечны сѫ начьртаны и доказвать, че добры тѣ дѣла сѫ потребны за вѣчно то спасеніе, и безъ тѣхъ нѣма спасеніе.

Ако искашь да влѣзнешь въ животъ ть съхрани заповѣди тѣ. (Матѳ. гл. 19. ст. 17). Тука Христосъ явно говори, че съсъ варденіе то заповѣди тѣ ся придобыва животъ вѣченъ. Нъ кой може безъ дѣла да варди заповѣди тѣ? Слѣдователно явно е, че добры тѣ дѣла сѫ нуждны за вѣчно то спасеніе.

Елате благословенніи Отца Моего, наслѣдите приготвено то вамъ царство отъ създаніе то на свѣтъ тъ. Защо то огладнѣхъ, и дадохте ми да ямь: ожаднѣхъ, и напоихте мя: странень бехъ, и въведохте мя въ домъ тъ си: голъ и облекохте мя: боленъ, и посѣтихте мя: въ тьмницѫ бѣхъ, и дойдохте при мене. (Матѳ. гл. 25. ст. 34).

Тука не е ли явно, че за добры дѣла ся дава царство то небесно?

Каква е полза, братія мои, ако говори нѣкой защо има вѣрж, а дѣла нѣма? да ли може тая вѣра да го спасе. (Іак. гл. 2. ст. 14).

Виждте, противници, колко ясно свѣти православный тъ нашь догматъ. И пакъ: *Ты вѣруваш, защо Богъ е единъ: добрѣ струваш: и діаволи тѣ вѣрувать и треперать. Нъ искашь ли да рузумѣешь, о суетный человѣче, защо вѣрата безъ дѣла е мьртва? Авраамъ праотецъ тъ нашь не отъ дѣла та ли ся оправда, понеже положи сынатъ си Ісаака на жьртвенникъ тъ? Видишь ли, защо вѣра та помагаше на дѣла та му, а отъ дѣла та быде съвършенна вѣра та? И испълни ся писаніе то, кое то говори: повѣрува Авраамъ на Бога, и вмѣниму ся (това) за правдж, и нарѣче ся другъ Божій. Видите ли прочее, защо отъ дѣла та ся оправдава человѣкъ а не (само) отъ еднж вѣрж? Подобно и Раавъ блудница не оправда ли ся отъ дѣла та, понеже прія съглядатели тѣ, и испроводи гы прѣзъ другъ пѫть? Защо то, какъ то тѣло то безъ душьж е мьртво, така и вѣра та безъ дѣла е мрьтва.* (Іаков. гл. 2. ст. 19, 20, 21. 22, 23, 24. 25, и 26).

Ако имамь всичкж тж вѣрж дс толко, щото да могж да прѣмѣствамь и горы, а любовь нѣмамь, ништо не съмь. (1, Кор. гл. 13. ст. 2). *Повыкай работници тѣ, и плати имъ.* [Матѳ. гл. 20. ст. 8).

Виждь, че плата безъ трудове не ся дава.

Тія сж и твьрдѣ много другы мѣста въ священны тѣ Писанія, отъ кои то е явно, че

една вѣра не е доволна за спасеніе. За това гласять всичкы тѣ посланія на святы тѣ Апостолы, Петра, Іоанна, Іакова и Іудѫ, въ които най много това намѣреніе на Апостолы тѣ ся съглѣдува, какво за вѣрующы тѣ добры тѣ дѣла съсъ всякакъвъ начинъ сѫ нуждны за спасеніе.

А кое то е причина за спасеніе то, трѣбва съсъ всякакъвъ начинъ да извьршва всякой, който иска да ся спасе.

Добры тѣ дѣла съсъ вѣрѫ сѫ причина за спасеніе то.

Слѣдователно добры тѣ дѣла съсъ вѣрѫ трѣбва съсъ всѣкакъвъ начинъ да врьшѫтъ онія, кои то искать да ся спасѫть. напримѣръ: що е причина на здравіе то, него съсъ всякакъвъ начинъ искаме, него врьшимъ, и него употрѣбляваме.

Заплата безъ работеніе и безъ трудове не быва, нито ся дава.

Вѣчный тъ животъ е заплата.

Слѣдователно вѣчный тъ животъ безъ работеніе и трудове не ся дава.

Всякый, кой то иска да има жѫтвѫ, трѣбва по напрѣшь да сѣе.

Вѣчный тъ животъ е жѫтва, а добры тѣ дѣла сѫ сѣяніе то.

Слѣдователно всякый, кой то иска да придобые на вѣчный тъ животъ жѫтвѫ тѫ, дължженъ е по напрѣшь да хврьля зьрна, т. е. добры дѣла.

За това Апостолъ Павелъ твърдѣ ясно говори: *Всякый человѣкъ какво то посѣе, това ще и пожене. Понеже, кой то сѣе въ своѭ тѫ плъть, отъ плъть тѫ и ще пожне истлѣніе: а кой то сѣе въ духъ тъ, отъ духъ тъ и ще пожне животъ вѣченъ. Да ни ся не додѣва, кога то струваме добро то: защо то въ свое то му врѣмя ще пожнеме, ако не ослабѣеме. Прочее доклѣ имаме врѣмя, нека струваме добро то.* [Гал. гл. 6. ст. 7, 8, 9 и 10].

За това и Давидъ пѣе: *Сѣющіи слезами, радостію пожнутъ, ходящіи хождаху и плакахуся, метающе сѣмена своя, грядуще же пріидутъ радостію вземлюще рукояти своя.* [Псал. 125. ст. 5 и 6].

Еднѫ вѣрѫ за спасеніе изыскватъ противницитѣ. Нъ тука ще гы попытаме: съсъ каквѫ вѣрѫ ся надѣѭтъ тѣ да постигнѭтъ животъ вѣченъ? съсъ живѫ ли, или съсъ мьртвѫ? Ако рекѫтъ: съсъ мьртвѫ; то какъ мьртва та вѣра може да издѣйствува спасеніе?! Какъ трупъ тъ може да постигне животъ вѣчекъ?! Ако ли рекѫтъ: съсъ живѫ; то вече добры тѣ дѣла заедно съсъ вѣрѫ сѫ потрѣбны за спасеніе то: защо то жива та вѣрѫ съсъ дѣла ся оживлява, по думы тѣ на Апостола Іакова: *Какво то тѣло то безъ душѭ е мьртво, така и вѣра та безъ дѣла е мьртва.* [Гл. 2. ст. 26].

Протестанти тѣ, като немогѫтъ да отрѣкѫтъ съвършенно добры тѣ дѣла, при толкова ясны и неопровьржимы доказателства въ священны тѣ Писанія, тѣ говорятъ:

Вѣра сама не е възможно да бѫде. Ако и да спасява сама, обече съсъ добры дѣла ся съвокуплява, какъ то дрьво то съсъ свои тѣ плодове.

Тоя отговоръ е пустъ и празденъ по тыя причины:

Прьва: Ако вѣра та сама спасява, нъ съсъ добры тѣ дѣла съвокупляема; то вече спасява не сама.

Втора: Добры тѣ дѣла могѫть да бѫдѫть раздѣлены отъ вѣрѫ тѫ. Това твърдѣ ясно видимъ отъ свидѣтелства та на Священны тѣ Писанія.

Пьрво: Въ Евангеліе то: *И отъ князове тѣ мнозина повѣруваха въ Него: Нъ зарди Фарисеи тѣ неисповѣдуваха, да гы не испѫдять отъ сънмище то. Защо то възлюбихѫ по много славѫтѫ человѣческѫ, нежели славѫ тѫ Божіѭ.* (Іоан. гл. 12. ст. 42 и 43).

Второ: Ап. Павелъ говори: *Ако имамь всичкѫ тѫ вѣрѫ до толко, що то да могѫ да прѣмѣстювамь и горы, а любовь нѣмамь, нищо не съмь.* (1 Кор. гл. 13. ст. 2).

Трете: Ап. Іаковъ: *Каква е полза братія мои, ако говори нѣкой, че има вѣрѫ, а дѣла нѣма? да ли може тая вѣра да го спасе?* (Іак. гл. 2. ст. 14). има още и много другы свидѣтелства нъ за краткость ся изоставять.

Отъ многочисленны тѣ възраженія противъ тоя нашь Православенъ догматъ, съсъ кои т Американскы тѣ Миссіонери и тѣхны тѣ чира-

чега ся обрѫщать къмъ неопнытны тѣ наши млады, нека приведемъ за примѣръ поне едно, или двѣ:

Вѣра та сама спасява, безъ всякаквы добры дѣла, казвать Протестанти тѣ; Понеже Самъ Христосъ говори на Архісинагогъ тъ: *Не бойся, само вѣрувай*, (Мар. гл. 5. ст. 36). Това слово, *Само*, еднѫ вѣрѫ изысква, а дѣла та отхвьрля.

Отговаряме: Тука Христосъ говори за чюдото, чрѣзъ кое то дьщеря та Архісинагогова быде спасена отъ врѣменнѫ тѫ смьрть. Въ такыва случаи и ный сме съгласни, че вѣра та сама нѣкога е доволна за измолваніе на нѣкое чюдотвореніе, особно кога то е чюдо то за утвьрденіе на вѣрѫ тѫ, а не за показваніе житіе то на чюдотворецъ тъ. Съсъ тоя начинъ мнозина и отъ нечестивы тѣ правяхѫ чюдеса, за кое то самъ Христосъ говори: *Не всякый, кой то ми говори: Господи Господи, ще влѣзе въ царство то небесно, нъ кой то прави волѭ тѫ на Отца Моего, Небеснаго. Мнозина ще ми рекѫть въ оня дснь: Господи Господи, не въ Твое то ли имя пророчествовахме, и съсъ твое то имя бесове изгонявахме, и съсъ Твое то имя много силы сътворихме? Тогава щѫ имь псповѣдамь и азъ явно, защо никога не съмь вы зналъ: Махнете ся отъ Мене, кои то правите беззаконіе.* (Матѳ. гл. 7. ст. 21, 22 и 23). Видите ли, противници, че онія чюдотворци имахѫ вѣрѫ, и за утвьрденіе на добрѫ тѫ вѣрѫ правяхѫ чюдеса: Нъ понеже

нѣмахѫ добры дѣла, отхвьрлени сѫ отъ лицето Божіе.

Още дрънкать Протестанти тѣ: Въ дѣло то за оправданіе то и спасеніе то, Священо то Писаніе еднѫ вѣрѫ спомянува, за дѣла та умълчява, и нищо не спомянува. *Имай дрьзновеніе дщерко, вѣра та ти тя исцѣли.* (Матѳ. гл. 9. ст. 22). *Проглѣдни: вѣра та твоя тя спасе.* (Лук. гл. 18. ст. 42). *Вѣра та твоя тя спасе: Иди си съ миромъ.* (Гл. 7. ст. 50).

Отговаряме: Отвѣтъ тъ е сѫщый тъ, кой то быде и на пьрвс то възраженіе. Понеже Писанія та сѫ за вѣрѫ тѫ на чюдотвореніе то, а не за оправданіе, нито за спасеніе. Чрѣзъ такъвѫ вѣрѫ да получимъ чюдо за исцѣленіе, възможно е и безъ дѣла, за утвьрденіе на вѣрѫ тѫ, какъ то по горѣ казахме. Тука Писаніе то являва вѣрѫ тѫ на кръвоточивѫ тѫ и на слѣпый тъ, кои то сѫ исцѣлѣли съ еднѫ вѣрѫ, коя то нито оправдава, нито спасява, нъ исцѣлява отъ врѣменный тъ недѫгъ.

ВЪЗРАЖЕНІЕ ЗА УДОВЛЕТВОРЕНІЕ ТО ХРИСТОВО.

Защо изискваме още и человѣческы дѣла за спасеніе? (казвать Протестанты тѣ): не е ли доволно дѣло то за наше то спасеніе, кое то извьрши Христосъ; Кой то съсъ своѫ тѫ кръвь,

пролѣнняѫ тѫ за наше то спасеніе, купилъ ни е животъ вѣченъ? Голѣмѫ прочее обидѫ правимъ Христу, и драгоцѣнняѫ тѫ Му кръвь прѣзираме, кога съсъ наши тѣ дѣла ся надѣемъ да получимъ животъ вѣченъ, като да не бы было доволно за наше то спасеніе дѣло то, кое то извръши Христосъ съсъ въплощеніе то, съсъ житіе то и съсъ свое то страданіе, а послѣ и съсъ поноснѫ тѫ, въспріятѫ за насъ смьрть. Или прочее сѫ доволны дѣла та и заслугы тѣ Христовы за наше то спасеніе, или не сѫ доволны. Ако сѫ доволны, то сѫ суетны человѣчскытѣ дѣла, кои то изыскваме за спасеніе то. Ако ли речемъ, че сѫ недоволны, голѣмѫ хулѫ на Спасителя нашего ще изречемъ. Едно прочее отъ двѣ тѣ трѣбва да пріемемъ: или дѣла та и заслугы тѣ Христовы, а дѣла та человѣческы да отхвьрлимъ: Или като пріемемъ тѣхъ, страданіе то Христово за насъ да уничтожимъ.

Отговаряме: И двѣ тѣ тія не сѫ едно на друго противны, сиречь, нито удовлетвореніе то Христово изгонва наши тѣ добры дѣла, нито наши тѣ добры дѣла уничтожявать удовлетвореніе то Христово; защо то тѣ отъ него происхождать, и всичкѫ тѫ си силѫ, всичкѫ тѫ своѭ похвалѫ дѣла та наши имать отъ Христа. Той е лоза, а ный лозины (прѫчкы). За това какъто лозина та не може да роди плодъ, ако не бѫде на лозѫ тѫ: така и ный безъ Христа нищо не можемъ да врьшимъ. И кой ще рѣче,

освѣнь лудый тъ, че похвала та на лозѫ тѫ ся уничтожява, кога то прѫчка та й дава много плодъ? Сѫщо така е лудъ и оня, кой рѣче, че похвала та Христова ся уничтожява, кога то слугы тѣ неговы съсъ благодать тѫ Неговѫ, Христовѫ, съсъ духъ тъ Неговъ, Христовъ, и съсъ вѣрѫ и любовь отъ Него вдѫхновенны, струвать добры дѣла.

За това, братія, при живѫ тѫ вѣрѫ, нека непрѣставаме да струваме и добры дѣла. Защото безъ дѣла, вѣра та е мрьтва, спорѣдъ Ап. Іакова какъ то видѣхме. Така трѣбва да мѫдруваме, така и съсъ дѣло да слѣдуваме неоклонно; за да ся сподобимъ да чюемъ и ный Божественныя гласъ: *„Елате благословенніи Отца Моего, наслѣдите приготвено то вамъ царство небесно“. Амиль.*

Кратѣкы забѣлѣжванія върху издадены-тѣ до сега книгы отъ Американскы-тѣ Миссіонеры.

Американекы гѣ Миссіонеры, щомъ ся вмѫкнѫхѫ въ наше то Отечество, испьрво начнахѫ да подлъгвать Народъ тъ съсъ Нравоучителны книгы; а послѣ начнѫхѫ да издавать отъ врѣмя на врѣмя и полемическы религіозны книгы, не въ духъ тъ на Евангелско то ученіе.

Ако и да подкопавахѫ темели тѣ на Православно то ученіе помянѫты тѣ краткы книгы, като бѣхѫ направлены противъ православны тѣ догмы, нъ не бѣхѫ така силно расклатили умове тѣ на Българы тѣ, както въ онова врѣмя, кога то Миссіонери тѣ направихѫ като единъ юрюшъ съсъ двѣ прѣсны книгы, издадены и двѣ тѣ въ 1867 годинѫ, въ кои то избълвахѫ Еретическый тъ си ядъ противъ всичкы тѣ догмы и постановленія на Православнѫ тѫ нашѫ Черковѫ. На пьрвѫ тѫ книгѫ, издаденѫ въ Вѣнѫ въ 1867 годинѫ, заглавіе то е „Протестанство съ человѣчество и Христіянство“. А на вторѫ тѫ, печатанѫ въ Цариградъ все на 1867 год., заглавіе то е „Истинни поклонници, или Духовно поклоненіе.

Ный говорихме до тука за Протестантското ученіе въобше, безъ да вземемъ прѣдъ очи

нѣкоѩ отъ тѣхны тѣ книгы, да ѩ разглѣдваме и строго критикуваме отъ начяло то до конецъ тъ й. Нъ като на пьрвѫ тѫ отъ помянѫты-тѣ книгы, а именно „**Протестанство съ человѣчество и Христіянство**“ съдьржяніе то е вънъ отъ прѣдѣлы тѣ на религіозно то ученіе, ный ще направимъ свои тѣ скудны забѣлѣжванія вьрху пьрвѫ тѫ главѫ на тѫѩ брошюрѫ. Авторъ тъ ся е напьнѫлъ отъ петны тѣ си жилы и е истощилъ всичкы тѣ си силы горкый тъ единородецъ, да убѣждава съ искусны лъжи, че Протестантизмъ тъ е единственна та причина, коя то въскачи послѣдователи тѣ му на по высокѫ отъ другы тѣ съпрѣдѣлны съсъ тѣхъ Европейскы народы стьпень, и че той сградн наукѫ тѫ. Каква дѣтинска и смѣшна лъжя!! Да ли Англичянинъ тъ ще дьрзне да ся нарѣче по ученъ и по образованъ отъ Белгиецъ тъ и отъ Френецъ тъ; или Пруский тъ Нѣмецъ отъ другы тѣ Нѣмци на по либералны тѣ дьржявици въ Германіѩ? Каквы бабины девятины ни приказва нашій тъ еднородецъ и дѫлбокъ политикъ, кога то самый тъ Бокль, тоя геніялный Англійскый Историкъ, не прави никакве различіе въ цивилизаціѩ тѫ между Англичяны тѣ, Френцитѣ и Нѣмци тѣ, а ты наричя само три велики націи, по причинѫ на неуморны тѣ имъ трудове въ научно то поприще, въ кое то открыхѫ безбройны истины, кои то и сградихѫ наукѫ тѫ. Реалны тѣ наукы познавать за образованіе то

на всякѫ націѭ само двѣ нѣща, именно: Климатъ тъ на странѫ тѫ и Качество то на брѣгове тѣ й, вдадены въ море то.

Славный тъ Риттеръ доказа, че за образованіе то и процвѣтяваніе то на всякѫ націѭ колко то по вече брѣгове тѣ й сѫ извити — изрѣзаны отъ водѫ тѫ, толкова по лесно корабли могѫть да дохождать и да приставать въ неѭ; а колко то сѫ по прави, сир. нѣмать вдѫлбяванія за образованіе пристанища, толкова по вече и страна та быва недостѫпна за хора та. Познато е, че отъ сношеніе то на различны народы ставать промѣняванія не само матеріялны, нъ и умственны: Мысли тѣ ся прѣливать отъ единъ народъ въ другъ сѫщо така, както водно то тѣло отъ единъ сѫдъ въ другъ.

Нека хвѫрлимъ сега единъ поглѣдъ върху страны тѣ на земѭ тѫ, за да намѣримъ подтвърденіе на риттеровѫ тѫ истинѫ. — Въ Старый тъ Материкъ по образованни тѣ Народи на древни тѣ врѣмена бѣхѫ: Индійци тѣ, Кытайци тѣ, Финикыяне тѣ, Егыптяне тѣ и пр. Сравнѣте сега брѣгове тѣ на тѣхны тѣ страны съсъ брѣгове тѣ на Ново-Голландіѭ; още брѣгове тѣ на Сѣверняѫ Африкѫ съсъ Западны тѣ, Источны тѣ и Южны тѣ. — Народы тѣ, кои то живѣѭть при недостѫпны тѣ брѣгове, останѫли сѫ и до днесь неразвити, а жители тѣ на извиты тѣ брѣгове, т. е. Егыптяне тѣ, Кытайци тѣ и Индійци тѣ и сега неможемъ да нарѣчемъ не-

образованы, макаръ че сѫ сстанали назадъ отъ Европѫ. А причина та на това тѣхно оставаніе назадъ отъ Европейци тѣ сѧ заключява въ климатъ тъ на тыя благодатны страны.— Индійцитѣ нѣмать нуждѫ да ходѫть да трѫсять по чюжды тѣ страны златны каделкы: въ тѣхнѫтѫ земѫ сѧ намира и злато и срѣбро и алмази и пр. За работаніе то на хлѣбно то дърво, Бананъ, тѣ употрѣблявать твьрдѣ малъкъ трудъ: отъ нѣколко такыва дрьвчета тѣ си искарвать насущный тъ хлѣбъ за прѣзъ цѣлѫ годинѫ. Тамъ растителный тъ міръ е толко изобиленъ, що то сякашь, че природа та имъ казва: Почивайте и спѣте! азъ за васъ щѫ сѧ трудѫ: и наистинѫ тропическо то нѐбо напълно удовлетворява Матеріялны тѣ имъ потрѣбы. А пакъ вертикалны тѣ лучи на Слънце то гы располагать къмъ мьрзель. Нъ Климатъ тъ на умѣренно — студены тѣ страны въ Европѫ прави жители тѣ да сѫ енергыческы: Европеецъ тъ серіозно мысли, какъ да сѧ прѣхрани.—Той нѣма врѣмя да сѧ прѣдава на вѣтърничявы тѣ фантазіи, на кои то за развитіе то много способствува топлый тъ Климатъ. Студена та Температура на въздухъ тъ е уничтожила огънь тъ на въображеніе то му, и направила е умъ тъ му да бѫде аналитическы, съ кого то той дълго и потънко мысли за всяко нѣщо, доклѣ го обземе напълно; отъ това е и изнамѣрилъ много истины, отъ кои то сѧ и сгради наука та.

Послѣ тія наши кѫсичкы забѣлѣжванія, мыслимъ, че всякый, кой то не е досущь простакъ, ще разбере, колко е смѣшно сравненіето на Голландіѫ и Данію съсъ сиромашкѫ тѫ, безплоднѫ тѫ и глухѫ Чернѫ Горѫ, на коѭто Владѣтель тъ за свое то сѫществованіе има нуждѫ отъ матеріялнѫ поддьржкѫ отъ другы страны! Дѫлбокый тъ политикъ сравнява още Англіѫ и Прусіѫ съ Испаніѫ; Норвегіѫ съсъ Португаліѫ. — Всякый, кой то не е досущь простакъ, знае, че Испанія и Португалія сѫ останали много назадъ отъ Англіѫ и Норвегіѫ. Нъ всякый пакъ, кой то не е досущь простакъ знае и това, че причина та на това тѣхно оставаніе назадъ е Езуитизмъ тъ, както и Консервативна та Система на управленіе то, кои то бѣхѫ пристигнѫли помнѫты тѣ страны; а не е причина вѣроисповѣданіе то; Защо то ако бѣше причина вѣроисповѣданіе то, тогава щяше и Белгія да ся намира въ сѫщо то назадничество: А ный напротивъ съглѣдваме, че Белгія е като огледало на Европейскѫ тѫ цивилизаціѫ, ако и да ѭ е забравилъ нашій тъ дѫлбокъ политикъ. Коя е причина та на това, като тая дьржавица не е Протестантска? Всякый, кой то не е досущь простакъ, знае, че причина та е мѣстоположеніе то и Либерална та Конституція. Така и заради назадничество то на Россіѫ ще му кажемъ, ако не знае, че не е причина Православно то вѣроисповѣданіе, нъ система та на упра-

вленіе то; защо то както Протестантство то, така и Православно то вѣроисповѣданіе не брани никому: да каже мнѣніе то си, да испытва, да разсѫжда и да рѣшява. Това твърдѣ добрѣ знае и нашій тъ дѫлбокъ политикъ, ако не е до сущь простакъ.—

На 11-тѫ страницѫ еднородецъ тъ казва: „Кога то всичкы Протестантскы народи сѫ образовани, а почти всичкы другы въ невѣжество, тогава нѣма мѣсто за случяй, но за причинѫ, коѭ то драгы тѣ ми еднородци (много ли ти сѫ драгы!) късно ще разберѫть.“ Благодаримъ на еднородецъ тъ дѣто ни донесе тоя новъ хаберъ, че всичкы тѣ другы народы въ Европѫ, (освѣнь Протестанти тѣ), кысняѫть въ невѣжество. Нъ нека сѧ не неранява сърдце то на еднородецъ тъ, ако му кажемъ, че драгы тѣ му еднородци не само късно, нъ никога нещѫть да разберѫть и повѣрвать тѭѭ неговѫ соломоніѭ. Още по вече благодаримъ на еднородецъ тъ за това, що ни обади, че Франца е полупротестанска дърѫява; Само ся страхуваме да не погълне и насъ—Българы тѣ, въ нѣкоѭ новѫ брошюрѫ, като така апансѫсъ прѣполови голѣмѫ тѫ Католическѫ Францѫ!!

Ублажяваме еднородецъ тъ, че е былъ толко врѣденъ, що то да може само съсъ пусулѫтѫ на Протестантско то училище въ Пловдивъ, да разглѣда всичко то земно кльбо, и да ни даде такыва точны свѣдѣнія за напрѣдъкъ тъ на

всичкы тѣ страны на свѣтъ тъ. Пада му ся за това едно брависсимо!

Това на кѫсо върху първѫ тѫ главѫ на рѣченнѫ тѫ брошюрѫ.

Вторѫ тѫ главѫ, като догматическѫ, пропущаме. Само ще забѣлѣжимъ на еднородецъ тъ, какво ный несме съгласни съсъ прочютый тъ Риторъ въ това, че „Протестантство то е половинъ Христіянство,“ нъ че е четвьрть отъ Христіянство. А въ всичко друго сме съгласни съсъ прочютый тъ риторъ, отъ кого то еднородецъ тъ иска доказателства. Ето ный му дадохме доказателства; Нъ криви ли ще бѫдемъ ный, ако си той затыкне уши тѣ, за да гы не чюе?!

Въ Третьѫ тѫ главѫ еднородецъ тъ пыта еднородци тѣ: „Ако наши тѣ дѣды и бащи сѫ вѣрували, че Святый Илія гърми по небе то, че има вампире, че телеграфъ тъ, параходъ тъ и пр. сѫ діяволскы работы, че земя та стои на единъ волъ, че Слънце то ся върти около земѭтѫ, че звѣзды тѣ сѫ закованы на небе то съсъ желѣзны гвоздіе, и проч. и пр. и ный ли трѣбва да вѣрваме“?

Правичко да си кажемъ! Ный тукъ не разбираме, що иска съсъ това да докаже еднородецъ тъ; а още повече не разбираме, каквы отношенія има Православно то наше вѣроисповѣданіе съсъ суевѣрія та!!! и въ кой народъ нѣма суевѣрны хора?

Четвьрта та и послѣдня глава не заслужва

никакво забѣлѣжваніе, като съвършенно пустословна.

Дано Всемилостивый Богъ да бѫде съсъ насъ и просвѣти еднородци тѣ наши, да ся пазять отъ Протестантскы тѣ примкы!

АМИНЬ.

СЪДЬРЖАНІЕ

Стран.

За прѣпирни тѣ въ Христовѫ тѫ Черковѫ . . . . . 13.
За Лютеранско то вѣроисповѣданіе . . . 18.
Заблужденія та на Лютеранско то Вѣроисповѣданіе . . . . . 19.
За Источници тѣ на Лютеранско то вѣроисповѣданіе . . . . . 20.
За Черковѫ тѫ . . . . . 27.
За Естественно то и благодатно състояніе на человѣка . . . . . 31.
За Таинства та . . . . . 34.
За общеніе то на земнѫ тѫ Черковѫ съсъ небеснѫ тѫ и съсъ души тѣ на умрѣлы тѣ . . . . . 36.
Ангели тѣ сѫ пазители и наставници на человѣцы тѣ. . . . . 38.
Ангели тѣ сѫ помощници на благочестивы тѣ въ боеве тѣ . . . . . 38.
Ангели тѣ отъ различны смьртны бѣды избавлявать человѣци тѣ . . . . 39.
За Призываніе то на святыи тѣ . . . 40.
Ангели тѣ познавать молитвы тѣ на земны тѣ жители . . . . . 47.

Стран.

За почитаніе то на святы тѣ мощи . . . 63.
— Почитаніе то на святы тѣ Иконы . 74.
— Почитаніе то и поклоненіе то на Честный тъ и животворящъ Крьстъ Господень . . . . . 75.
Молитвы тѣ за умрѣлы тѣ. . . . . 96.
За Богослуженіе то . . . . . 104.
За Посты тѣ . . . . . 107.
— Установленіе то на Постъ тъ отъ примѣры тѣ на оныя, кои то сѫ ся постили въ Ветхый ть Завѣтъ . . . 110.
— Установленіе то на постъ тъ отъ примѣры тѣ на оныя, кои то сѫ ся постили въ новѫ тѫ благодать . . . . 112.
За Многоразличны тѣ ползы, кои то бывать отъ св. Постъ . . . . . 113.
Има ли власть Черкова та Христова да установлява Законы за Посты тѣ. . 116.
За Четыредесятодневный тъ Постъ . . . 119.
Причины за установленіе то на святѫтѫ Четыредесятницѫ . . . . . 120.
За установленіе то на четырекратнытѣ Посты, кои то бывать всякѫ годинѫ въ Православно-Въсточнѫ тѫ Черкевѫ . . . . . 122.
За Качество то на Постны тѣ ястія . . 125.
— Постъ тъ въ Срѣдѫ и Пятъкъ . . . 130.
Опровьрженіе на по главны тѣ възраженія Протестантскы . . . . . 130.
За Исповѣданіе то . . . . . 146.

Стран.

За Божественно то установленіе на това Таинство . . . . . 147.
Видима та принадлежность . . . . . 148.
Благодать та, коя то ся съобщава въ таинство то на покаяніе то . . . . . 150.
За Епитиміи тѣ . . . . . 150.
Лица та, кои то съвършявать Таинство то на Покаяніе то . . . . . 151.
Лица та, кои то ся каяжть . . . . . 152.
За Добры тѣ Дѣла . . . . . 156.
Възраженіе за удовлетвореніе то Христово . . . . . 163.
Краткы забѣлѣжваніа върху издадены тѣ до сега книгы отъ Американскы тѣ Миссіонеры . . . . . 166.

1967

22 - Mai

67114-600

481743/2

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 040869866